

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İNTİHARI ÖNLEMEDE İNANÇ FAKTÖRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜRÜVVET DEMİRCİ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ SÜLEYMAN KOYUNCU

AKSARAY 2021

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İNTİHARI ÖNLEMEDE İNANÇ FAKTÖRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜRÜVVET DEMİRCİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ SÜLEYMAN KOYUNCU

AKSARAY 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren bir (1) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : MÜRÜVVET

Soyadı : DEMİRCİ

Bölümü : KELAM

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : İNTİHARI ÖNLEMEDE İNANÇ FAKTÖRÜ

İngilizce Adı : FAITH FACTOR in PREVENTING SUICIDE

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Mürüvvet DEMİRCİ

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

MÜRÜVVET DEMİRCİ tarafından hazırlanan “İNTİHARI ÖNLEMEDE İNANÇ FAKTÖRÜ” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi Kelam Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Dr. Öğretim Üyesi Süleyman KOYUNCU)

İmza

(Temel İslâm Bilimleri, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: (Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin KAHRAMAN)

(Temel İslâm Bilimleri, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: (Doç.Dr. Ali KUŞAT)

(Felsefe ve Din Bilimleri Din Psikolojisi, Erciyes Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi:

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nuntarih ve
..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Adı Soyadı

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

İmza

ÖNSÖZ

Tüm dünyada her yıl yükselme grafiğı gösteren konulardan birisi de intihardır. Ülkemizde intihar üzerine en fazla çalışmanın Tıp alanında yapıldığı, Kelam alanında intiharı inceleyen çok fazla bir çalışmanın olmamasından dolayı yapmış olduğumuz tez çalışması, Kelam alanına bir katkı sağlamak hem de intiharın önlenmesinde inancın rolünü ortaya koyması bakımından önemlidir. Sadece inanç sistemindeki bir konunun ele alınarak intiharın önlenemeyeceğı; intiharı önlemede inanç sistemine bütüncül yaklaşımın gerekliliğini vurguladık. Erciyes Üniversitesi öğrencileri ile yaptığımız anket çalışması ile de intiharın önlenmesinde inancın önemli bir faktör olduğunu veriler ile ortaya koyduk. Bu konunun çözümü için sadece bir devlet kurumuna görevin bırakılamayacağı devlet kurumlarının ortak hareket etmesi gerektiğine dikkat intiharın önlenmesinde en önemli kriterin kişinin inancındaki eksikliklerin giderilmesi olduğu neticesine ulaştık.

Çalışmamız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümde intihar kavramı ve intiharın nedenleri incelenmiştir. İkinci bölümde inanç kavramından başlayarak Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâmiyet'in intihara bakışını, İslâmiyet'in cana verdiği değeri, inanç eksikliğinden kaynaklanan intihar vakalarının önlenmesi için neler yapılması gerektiğı ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, Erciyes Üniversitesi öğrencileri ile yaptığımız anket verilerine yer verilmiştir.

Tez çalışmamda göstermiş oldukları destekten dolayı aileme, danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Süleyman KOYUNCU hocama, anket çalışmam için izin veren Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi Dekanlık ve sekreterlerine, hocalarına, ankete katılan tüm öğrencilere, teşekkür ederim.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNTİHARI ÖNLEMEDE İNANÇ FAKTÖRÜ

(Yüksek Lisans Tezi)

MÜRÜVVET DEMİRCİ, Aksaray 2021

ÖZET

Dünyaya insanlık makamında gönderilmesi, insana verilen en büyük nimettir. Bazı insanlar kendisine atfedilen bu değeri hiçe sayarak eceli gelmeden kendi varlığını intihar ederek ortadan kaldırmak istemektedir. Her yıl yükselme grafiği gösteren bu eylem, insanlık için ciddi bir problem olarak gözükmemektedir. Neden önlenememektedir, intiharın arkasındaki asıl problemler nelerdir?

Tezin ana konusu, intiharı önlemede inanç faktörünün etkisini incelemektir. Amacımız, insanları intihara sürükleyen “depresyon, aile içi şiddet, madde kullanımı” vb. nedenlerinin arka planında yer alan problemlerin ana sebebin, aslında inanç eksikliğinden kaynaklandığına, intiharın önlenmesinde en etkili yöntemin kişinin inancındaki eksikliklerin giderilmesi ile olacağına ve dini inancın intihar kararı üzerindeki etkisine dikkat çekmektir.

Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi (Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi) öğrencileri ile yüz yüze yapılan ankete 1123 öğrenci katılmıştır. Ankete katılım sağlayan bireylerin %55 kadın, %44,9 erkek ve %0,1 diğer cinsiyet grubuna aittir. Yapılan anket çalışmasında, Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğine inanan, yaşanan acılara, felaketlere sabrettiğinde mükafatın Ahirette verileceğini düşünen, namaz kılıp dua eden, Kur’ân’daki Peygamber kıssalarını okuyan kişilerin, bir problem veya sıkıntı ile karşılaştığında; yaşadığı problem ve sıkıntıların geçeceğini düşünerek intihar etmeyeceği bilgisine ulaşılmıştır. İntihar etmenin yanlış bir eylem olduğunu, her ne yaşarsa yaşasın intihar etmeyeceğini; çünkü Allah’ın kendisine yardım

edeceğine kişiler inanmaktadır. Bu sonuçlar inancın intihar üzerindeki etkisini göstermektedir.

İntihara teşebbüs eylemi gerçekleştiren kişinin tedavi sürecinde, kişinin inanç boyutunun yok sayıldığı, sadece ilaçlar ile probleminin çözümüne gidildiği bilinmektedir. Sadece ilaç tedavisinin eksik olduğunu bu konuda madde bağımlılığı ile mücadele de uygulanan multidisipliner bir çalışma sisteminin intihar konusu içinde uygulanmasının intihar vakalarını düşürmede etkili olacağı belirtilmiştir. Tez çalışmasında nicel ve nitel yöntemler kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İntihar, İntiharın Nedenleri, İnanç, Ahiret, Aile, Sabır ve Peygamber Kıssaları

Sayfa Adedi : 144

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Süleyman KOYUNCU

İkinci Danışman :

Bilim Kodu : 60405

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
FAITH FACTOR in PREVENTING SUICIDE

(Master Thesis)

Mürüvvet DEMİRCİ, Aksaray 2021

ABSTRACT

The greatest blessing given to humanity is that humankind has been sent to world with appreciation. By disregarding this value attributed to them, some people want to end their existence by committing suicide. This actions shows an increasing trend every year that is why it seems like a serious problem for humanity. Why can not it be prevented, what is the main reason behind it?

Staple topic of thesis is observing the effect of belief factor to prevent suicide. Our aim is to draw attention to the main reason behind ‘depression, domestic violence and substance use’ that lead to people suicide is actually due to lack of religious belief, the impact of religious belief on suicide decision by eliminating lack of knowledge in one’s belief, which is the most effective method to prevent suicide and impact of religious belief on suicide decision.

In this study, 1123 students at Erciyes University from different faculties such as Aerospace Sciences, Law, Communication, Education, Theology and Economics and Administrative Sciences participated to face to face Survey. 55% of the students participating in the Survey are female, 44,9% are male and one person is bisexual. In the survey, students who believe in existence of hereafter and being reckoned there, reward will be given in case they endure their suffering and misfortune, pray and read stories about prophets in Quran, would not suicide thinking that their problems and troubles would disappear. They believe that Allah will help them that is why they think that

suicide is not good way and no matter what they would not suicide. These results show effect of religious belief on preventing suicide.

It is known that the treatment of people who attempt suicide, in which the religious belief of person is ignored, is applied only with drugs. It was stated that simply drug treatment would not be enough and applying multidisciplinary working system used in fighting against substance addiction would be more effective to reduce suicide attempts. Quantitative and qualitative methods were used in the thesis study

Key Words: Suicide, Causes of suicide, Faith, Hereafter, Family, Patience and Prophet Stories,

Advisor : Dr. Lecturer Süleyman KOYUNCU

Science Code : 60405

Number of Pages: 144

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR ve SİMGELER	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1
Amaç ve Önem.....	2
Hipotezler	3
Araştırmanın Evreni - Örnekleme ve Sınırlılıkları	4

I. BÖLÜM

İNTİHAR

1.1. İNTİHAR KAVRAMININ TANIMI.....	5
1.2. İNTİHARIN NEDENLERİ.....	6
1.2.1. Ailenin İşlevsel Gücünün Yitirilmesi.....	6
1.2.1.1. İntiharı Önlemede Ailenin Rolü	12
1.2.1.2. Eğitim- İntihar İlişkisi	14
1.2.1.3. Madde Bağımlılığı ve İntihar	17
1.3. Sosyal Nedenler.....	19
1.3.1. Arkadaş İlişkileri	19

1.4. İntihar ve Sosyal Medya.....	20
1.4.1. Siber Zorbalık ve İntihar	23

II. BÖLÜM

İNANÇ ve İNTİHAR

2.1. İnanç Kavramı	26
2.2. İlahi Kitaplarda İntihar	27
2.2.1. Yahudilikte İntihar	27
2.2.2. Hristiyanlıkta İntihar	28
2.2.3. İslâm'da İntihar	30
2.2.3.1. İslâm'da İnsan Canına Verilen Değer	32
2.2.3.2. İslâm'da İntiharın Hükümü	34
2.3. İnanç Eksikliğinden Kaynaklanan İntihar Nedenleri	38
2.3.1. Allah'ın Varlığını ve Gücünü İdrak Edememek	38
2.3.1.1. İnsandaki İnanma İhtiyacı.....	38
2.3.1.2. Allah'a İman Konusundaki Eksiklik	39
2.3.2. Ahirete İman Konusundaki Eksiklik	43
2.3.3. Allah'a ve Ahirete İman Noktasındaki Eksikliklerin Giderilmemesi	46
2.3.4. Kur'ân'da Anlatılan Peygamber Kıssalarının Rol Model Alınmaması.....	50

III. BÖLÜM

3.1. Anket	55
SONUÇ	102
KAYNAKÇA	106
EKLER	112

KISALTMALAR ve SİMGELER

a.s.:	Aleyhisselam
AÜPKUAM:	Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi
AMATEM:	Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi
age:	Adı geçen eser
b.:	İbn, İbn-i, ibnu, bin
Bkz.:	Bakınız
c.:	Cilt.
Çev.:	Çeviri
DİA:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DİB:	Diyanet İşleri Başkanlığı
DSÖ:	Dünya Sağlık Örgütü
H.:	Hazreti
s.:	Sayfa
Sad.:	Sadeleştiren
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
vb.:	ve benzerleri
vd:	ve diğerleri
TDK:	Türk Dil Kurumu
TUBİM:	Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi
Trc:	Tercüme
RÜTÜK:	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu.
MBÖ:	Madde Bağımlılığı Ölümleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Yaş	56
Tablo 2.	Cinsiyet	57
Tablo 3.	Medeni durum.....	57
Tablo 4.	Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?	58
Tablo 4.	Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?	59
Tablo 4.	a) Dini İnanç-Erkek	59
Tablo 4.	b) Dini İnanç- Kadın	60
Tablo 5.	Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz?	60
Tablo 5.	a) Ahiretin Varlığına İman Cinsiyet ilişkisi.....	61
Tablo 5.	b) Ahiretin Varlığına İman- Kadın	61
Tablo 5.	c) Ahiretin Varlığına İman- Erkek.....	61
Tablo 6.	Başınıza gelen imtihanlar karşısında ne düşünüyorsunuz?.....	62
Tablo 7.	Yaşadığınız acılara, felaketlere, ayrılıklara sabrettiğiniz takdirde bunun mükafatının Ahirette size verileceğine inanıyor musunuz?.....	63
Tablo 8.	Sıkıntılı bir ruh halinde olduğunuz zaman ne yaparsınız?.....	64
Tablo 9.	Peygamber kıssaları okur musunuz?.....	65
Tablo 9.	a) Peygamber Kıssaları Cinsiyet ilişkisi	66
Tablo 9.	b) Peygamber Kıssaları -Erkek	66
Tablo 9.	c) Peygamber Kıssaları -Kadın	67
Tablo 9.	d) Peygamber kıssası okurum evet ilişkisi.....	68
Tablo 9.	e) Peygamber kıssası okurum bazen ilişkisi	68
Tablo 10.	Başınıza gelen acıların ve problemlerin sorumlusu olarak kimi görüyorsunuz?.....	69
Tablo 11.	Çevrenizde intihar eden bireyler oldu mu?	70
Tablo 12.	Bu kişileri intihara sürükleyen başlıca neden sizce nedir?	70

Tablo 13.	Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?.....	71
Tablo 13.	a) İntihar etmeyi düşünmek -Kadın	72
Tablo 13.	b) İntihar etmeyi düşünmek-Erkek	73
Tablo 13.	c) İntihar etmeyi düşünmek- Herhangi bir inanaca sahip olmayan erkek ve kadın.....	73
Tablo 14.	Hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu?	74
Tablo 14.	a) İntihar -Kadın İlişkisi.....	74
Tablo 14.	b) İntihar -Erkek İlişkisi.....	75
Tablo 14.	c) İntihar ve Ahirete iman ilişkisi	75
Tablo 15.	Neden intihar etmeyi düşündünüz?.....	77
Tablo 16.	Kişinin zihninde intihar etme fikrinin oluşmasına sebep olan en temel unsur sizce nedir?.....	79
Tablo17.	Herhangi bir dini grup ile ilişkiniz var mı? (Tarikat, Cemaatler vb.)	80
Tablo18.	Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz?	81
Tablo 18.	a) Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz? -Erkek	82
Tablo 18.	b) Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz? - Kadın.....	82
Tablo 18.	c) Camii intihar ilişkisi-Erkek.....	83
Tablo 19.	Anne babanız birlikte mi yaşıyor?	85
Soru 20.	Ailenizdeki bireyler herhangi bir ibadet yapıyor mu?	85
Tablo 21.	Dini bilgileri ilk aileniz mi aldınız?	86
Tablo 22.	Okulda verilen dini bilgiler intiharı önlemede sizce yeterli mi?	87
Tablo 23.	Camiilerde veya okullarda verilen dini eğitim dışında herhangi bir cemaate gidip dini eğitim aldınız mı?	87
Tablo 24.	İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır?	88
Tablo 24.	a) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? -Doğru diyenler	89

Tablo 24.	b) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? -Yanlış diyenler	90
Tablo 24.	c) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? - Bazı durumlarda diyenler	92
Tablo 24.	d) İntihar etmek doğru bir davranış mı? -Kadın	93
Tablo 24.	d) İntihar etmek doğru bir davranış mı? -Erkek	93
Tablo 24.	e) İntihar etmek doğru bir davranış mı? - Herhangi bir dini inanca sahip olmayan.....	94
Tablo 25.	Aşağıdaki şıklardan size en uygun olanı işaretleyiniz.	95
Tablo 26.	İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunursunuz?.....	96
Tablo 26.	a) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi.....	97
Tablo 26.	b) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi -Kadın.....	98
Tablo 26.	c) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi -Erkek.....	99

GİRİŞ

Bu tez çalışmasının konusu, ülkemizde her sene artarak devam eden intihar vakalarını önlemede inanç faktörünün etkisini incelemesidir. İnsanları intihara götüren nedenlere bakıldığında ümitsizlik, çaresizlik, aile içi şiddet, madde kullanımı ve depresyon gibi nedenlerin olduğu görülmektedir. Bu sayılan nedenlerin çözümünde inancın etkili bir unsur olabileceği; bunun için de inançlı bireyler yetiştirildiğinde toplumda intihar verilerinin düşeceği öngörülmektedir.

Psikiyatri kliniğinde herhangi bir hasta tanısı konulmamış bireyler üzerinde inancın, artan intihar vakalarını azaltmada etkili bir yöntem olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

Dünya sağlık örgütünün açıkladığı verilere baktığımızda artan bir yükseliş grafiği görülmektedir. Dünya geneline bakıldığında yarım asra yakın %60 intihar vakalarının arttığı ve her 40 saniyede bir kişinin intihar ettiği verilere yansımaktadır.¹İmkânlar arttıkça tıbbî tedaviler gelişen teknoloji ile daha ileri düzeylere ulaşmıştır; ancak insanların bu denli intihara yönelmesi tıbbî çalışmalarda bir noktanın eksik bırakıldığını göstermektedir. Çalışmamızda bu noktaya dikkat çekerek “intiharın önlenmesinde bir dine inanan inanç sahibi insan için, inançtan nasıl istifade edilebilir?” sorusuna cevap aranmaktadır.

İslâm dininde iman esaslarının kişiye doğru bir şekilde öğretilmesine vurgu yapılarak imanın insan üzerindeki etkisi incelenecektir. İman esaslarındaki eksik bilgilerin, insanı intihara sürükleyen nedenlerin arasında olacağı öngörülmektedir.

İnanç, insanlara yalnız olmadığını, Rabbinin ondan haberdar olduğunu ve sıkıntılarını giderecek tek merci olduğunu, insanın yaşadığı sıkıntıların sonlu olduğunu vurgulamaktadır. Din insanlara sıkıntılara karşı sabretmesi karşılığında ebedi mükafatlara ulaşacağı fikrini aşılarmaktadır. Bu fikirle birlikte insan, ümitsizliğe düşmemekte ve kendisini yalnız hissetmemektedir. İnanç, insanlara güven verdiğinden insanların intihar etmesini önlemede etkin bir rol oynamaktadır. İnsan, Rabbinin

¹Bkn. NTV Haber< [1](https://www.ntv.com.tr/saglik/dunyada-her-40-saniyede-bir-kisi-intihar-ediyor-turkiyede-durum-ne,DmJ25q8IrkSebAXWdxwTnw>(13.12.2019)tarihinde erişim sağlanmıştır.</p></div><div data-bbox=)

tanındığında inancın emirleri doğrultusunda bir hayat yaşadığında ümitsizlik, çaresizlik ve yalnızlık gibi insanı intihara götüren durumlar oluşmayacağından, kişinin intiharı bir çözüm olarak görmeyeceği öngörülmektedir.

Sadece Ahirete veya sadece Peygamberlere imanın intiharı önlemede yeterli olamayacağı, İslâm dini iman esaslarının bir bütün olarak ele alındığında intiharı önlemede etkili bir yöntem olacağı düşünülmektedir.

İnsan Peygamber kıssalarını okuduğunda, Peygamberlerin karşılaştığı zorlukların ve sıkıntıların karşısında nasıl başarılı olduklarını öğrenmektedir. Bunu öğrenen kişinin Peygamber kıssalarını örnek alarak karşılaştıkları sorunlar karşısında mukavemet göstererek intihara meyledip meyletmeyeceği araştırılacaktır.

Amaç ve Önem

Bu çalışma da insanlarda intihar düşüncesinin oluşmasına sebep olan faktörlerin neler olduğu; inancın bu faktörleri ortadan kaldırmada ne kadar etkili olabileceğini araştırılmaktadır. “İntihar eylemlerini önlemede sadece tıbbî destek yeterli midir? Bireyi intihara sürükleyen problemler nelerdir? İntiharı önlemede inanç faktörü bir çözüm olabilir mi? İnanç eğilimi olmayan ve ibadet yapmayan insanlar; inanç eğilimi olan ve ibadet yapan insanlara göre intiharı daha mı çok düşünmektedir?” sorularından hareketle ülkemizde artan intihar vakalarına sadece tıbbî verilerle müdahalenin yetersiz bir yöntem olduğunu, çözüme ulaşmada dinî referanslardan da istifade edilerek ortak çalışma alanları oluşturulduğu takdirde ancak etkili sonuçların alınabileceği düşünülmektedir. İntiharın gerekli tedbirler ve eğitimle önemli ölçüde önlenilebileceği, intiharın çözümsüz bir problem olmadığı vurgulanmaktadır.

Çalışmanın önemi, İntihar üzerine yapılan araştırmalar genellikle psikiyatri ve psikoloji alanında daha fazladır; ancak bu alanda yapılan araştırmalarda din bir değişken olarak değerlendirilmemektedir. Dini inanç ile intihar arasında çok yakın bir ilişkinin olduğunu düşünmekteyiz. Yapılan araştırmalar böyle bir ilişkiyi göstermektedir. İslâmi literatürde intihar kavramından bahsedilmesine rağmen İlahiyat ve İslâmî İlimler Fakültelerinde bu konuya dair yeterli miktarda bir çalışma bulunmamaktadır. Kalam alanında ise son yapılan çalışmalardan birinde sadece Ahiret inancının intiharı önleyeceği ifade edilmektedir. İntiharı önlemede Ahiret inancı tek başına yeterli olamaz; ancak intiharı

önlemede izlenecek yöntemlerde bir alt başlık olabilir. İntiharı önlemede uygulanacak yöntemlerden birinin de iman ve ibadet esaslarının birlikte ele alınarak inancın caydırıcı gücünden yararlanılması gerektiğidir.

Allah’a iman, Ahirete imandan önce gelmektedir. İnsan Allah’a iman noktasındaki sorunlarını çözemediğinde, Peygamber kıssalarında anlatılan olayları kendisine rol model alamadığında, Kur’ân okumaya ve duaya yeterince vakit ayırmadığında kişi ruhen bir buhran içine girmektedir. Karşılaştığı problemler karşısında problemlerin çözümsüz olduğu fikrine, umutsuzluğa ve depresyona girmesi daha yüksek bir ihtimal olarak önümüzde durmaktadır.

Ankete katılan öğrencilerden inanç sahibi olmayan öğrencilerde bulunmaktadır. Bu hipotezlerimizi doğrulayıp doğrulamama imkânı vermiştir. Ankette intihara teşebbüs ettiği halde kurtulan öğrencilerin olması o ruh halini anlamamıza ve intihara neden olan sebeplere dair bilgilere ulaşmamızı sağlamaktadır.

Hipotezler

- 1) Cinsiyet ile intihar arasında bir ilişki beklenmektedir.
- 2) Erkeklerin kadınlara göre daha fazla intihar teşebbüsünde bulundukları düşünülmektedir.
- 3) Toplumda inanç eğilimi arttıkça intihar vakalarının düşeceği varsayılmaktadır.
- 4) İnsanları intihara sürükleyen en önemli faktörün iman esaslarındaki eksiklikten kaynaklandığı düşünülmektedir.
- 5) Dini ritüelleri düzenli yapan bireylerde intihara teşebbüs oranının daha az olacağı beklenmektedir.
- 6) Peygamber kıssalarını okuyan bireylerin peygamberleri rol model alması sonucunda daha az intihar eğilimi gösterecekleri düşünülmektedir.
- 7) Ahiret inancı ile intihar eğilimi arasında bir ilişki olması beklenmektedir.
- 8) Depresyon, umutsuzluk, duygularının inancın gücü ile aşılabileceği dolayısı ile kişinin intihar etmeyeceği öngörülmektedir.

Araştırmanın Evreni - Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırma için etik kurul onayından sonra Kayseri Valiliği arasında yapılan resmi yazışmalar neticesinde ülkemizde artan intihar vakalarını incelemek için Kayseri ili seçilmiştir. Kayseri’de Erciyes Üniversitesindeki 6 fakülte (Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi) öğrencileri ile 2019 Ekim 2020 Mart ayları arasında yüz yüze anket çalışması şahsımın kontrol ve gözetiminde yapılmıştır. Tıp Fakültesinde yapılacak anket çalışması Covid 19 nedeni ile iptal edilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS Statistics programında analiz edilmiştir. Nitel(kategorik) değişkenler için sıklık ve yüzde değerleri verilerek yorumlamalar yapılmıştır.

Araştırmada bilgi toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. İntihar ve inanç arasındaki ilişkiyi incelemek için tıp, sosyoloji, psikoloji ve dini bilimler alanında yazılmış, intiharı, din ve intihar ilişkisini inceleyen eserler ile alakalı literatür taraması yapılmıştır.

Tez çalışmamda kullanılan metod ise öğrencilere anket verilmeden önce yaptığım çalışma hakkında ön bilgi verilmiştir. Ön bilgilendirmeden sonra anketi yapmaya gönüllü olan öğrenciler ile anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasında 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine daha fazla ulaşılmaya çalışılmıştır. Az da olsa 1. ve 2. Sınıf öğrencileri ile de anket yapılmıştır. Bu metodu izlememizin sebebi, eğitim hayatını tamamlamamak üzere olan yetişkin bireylerin, hayatın sorumluluklarını üstlenecek olmaları açısından, öğrencilerin intihar ve din bağlamında olaya nasıl baktıklarını öğrenmek istememizdir.

I. BÖLÜM

İNTİHAR

Bu bölümde öncelikle intihar kavramına dair açıklamalara yer verilecektir. Açıklamalardan sonra intiharın nedenleri ele alınacaktır. Ailenin ilevsel gücünün yitirilmesi, intiharı önlemede ailenin rolü, eğitim intihar ilişkisi, madde bağımlılığı ve intihar, sosyal nedenler, arkadaş ilişkileri, intihar ve sosyal medya, siber zorbalık ve intihar konuları işlenecektir.

1.1. İNTİHAR KAVRAMININ TANIMI

İntiharın sözlük anlamına bakıldığında, “kendi kendisini öldürmek, idam-ı nefis,² bir kimsenin toplumsal ve ruhsal sebeplerin etkisi ile kendi hayatına son vermesi,³ canına kıyma, kendini yok etmeye yönelik fiil”⁴ olarak tanımlandığı görülmektedir.

Eski zamanlardan itibaren günümüze kadar intihar kavramının farklı şekilde değişik boyutları ele alınarak tanımı yapılmaya çalışılmıştır; ancak intihar kavramının net bir tanımının yapılamadığı görülmektedir. Bunun nedeni sosyolog, psikolog, psikiyatrist, ilahiyatçı vb. intihar kavramını tanımlamak isteyen araştırmacıların mesleki bilgileri perspektifi doğrultusunda bir tanım ortaya koymaya çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Bunun sonucunda da birbirinden farklı intihar tanımları ortaya çıkmaktadır.

“Orta çağda Latince ‘Sui homicida’ veya ‘sui ipusus homicidum’ terimi kullanılırdı. Suicidium ifadesi Fransızcada XVIII.’inci yy. da ortaya çıkmış ilk kullanan ‘Abbe Desfontaines olmuş’ (1737) ve ‘Dictionnaire de L’Academie’ (1762) de yer almıştır.”⁵

Fransız Sosyolog Emile Durkheim, intihar kavramını sistematik hale getirerek intiharı şöyle tanımlamıştır: “Ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağı bilinerek yapılan

² Abdullah Yeğin vd., **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat**, TÜRDAV Basım Yayım, c. I, İstanbul 1981, s.281.

³ Hasan Eren vd., **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, c. I, Ankara 1988, s.712.

⁴ Mehmet Doğan, **Büyük Türkçe Sözlük**, İz Yayıncılık, 1996, s.548.

⁵ Nezahat Arkun, **İntiharın Psikodinamikleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1963, s.1.

olumlu ya da olumsuz bir edimin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına intihar denir.”⁶

“İntihar kelimesi yazılı Türkçe’de ilk defa Franciscus Meninski’nin Thesaurus Linguarum Orientalium adlı 1680 tarihli sözlüğünde geçer. Nişanyan’ın Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü’nde “intihar”ın Arapça’da “hayvanın boğazını keserek öldürme, boğazlama” anlamına gelen “nahr” kökünden geldiği belirtilmiştir.”⁷

İntihar; kişisel bir trajedinin ötesinde bir halk sağlığı sorunu olarak da nitelendirilmekte; tek bir intihar vakasının ortalama en az altı kişiyi, söz konusu vakanın bir okulda veya kalabalık bir işyerinde gerçekleşmesi durumunda ise yüzlerce kişiyi etkisi altına alabileceğinden söz edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yayınlanan bir raporda dünyada her 40 saniyede bir intihar, her 3 saniyede ise bir intihar girişiminin gerçekleştiği, son 45 yıl içerisinde intiharların %60 civarında arttığı ve intiharın tüm dünyada ilk on ölüm nedeni arasında yer aldığı bildirilmiştir. Bu istatistikler ve değerlendirmeler intihar olgusunun önümüzdeki yıllarda da gündemimizi giderek artan bir şekilde işgal edeceğine işaret etmektedir. Günümüzde pek çok ülkede ve özellikle genç nüfus arasında tırmanma eğilimindedir.⁸

İntihar, kişinin olaylar ve problemler karşısında çaresiz kalması sonucu kendisini cezalandırmak ve kendisini kasıtlı olarak dünyadan yok etmek için giriştiği bir eylemdir. Diğer bir tabirle intihar, insanın kasten hayatına son vermek amacı ile yaptığı ve başarı ile neticelendirdiği patolojik bir davranıştır.⁹

İntiharı, insanın yaşadığı asrın problemleri karşısında insanın cüzi iradesini kullanamaması ve problemlere çözüm üretememesi sonucunda gerçekleştirdiği sorumluluklardan kaçış eylemi olarak tanımlayabiliriz.

1.2. İNTİHARIN NEDENLERİ

1.2.1. Ailenin İşlevsel Gücünün Yitirilmesi

Aile, resmi kurum ve şahitler huzurunda evlenen kadın ve erkeğin belli görev ve sorumlulukları üstlenmeyi kendi istek ve rızası ile kabul etmesi sonucunda oluşan resmi yapının adıdır. Bu birliktelikteki asıl amaç, neslin devamını sağlamak ve nefsin maddi ve manevi ihtiyaçlarını helal dairesinde gerçekleştirmektir.

⁶ Emile Durkheim, **İntihar (Toplum bilimsel inceleme)**, Çev: Özer Ozankaya, İmge Yayınları, İstanbul 1992, s.5.

⁷ İsrail Bulbül, **Kendini Zehirleme Yoluyla İntihar Girişimi Nedeniyle Bir Üniversite Hastanesine Başvuranlarda Algılanan Sosyal Destek, Dini Yönelim ve Bağlanma Özelliklerinin Araştırılması**, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Diyarbakır 2011, s.2.

⁸ Kamil Alptekin, V. Duyan, “İntiharı Önleme: Sorunlar ve Öneriler”, **Kriz Dergisi**, 17(2),2008, s.14.

⁹ Halil Apaydın, Şuayip Özdemir ve Asiye Zoroğlu Ünal, “İntihar Girişiminde Bulunan Bireylerde Bazı Değişkenlerle İntihar Girişimi İlişkisi”, **Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** 6 (2016), s.11.

Tarihten günümüze toplumlar varlıklarını aile müessesesinin devamı ile korumuşlardır. Bu müessesenin varlığı toplumların en önemli yapı taşıdır. Bu yapının bozulması sonucunda toplumda ciddi sıkıntılar meydana geldiği için devletler aile mefhumuna ayrı bir önem vermişlerdir.

Ülkemizde aile anayasamızın 41. Maddesi ile koruma altına alınmıştır. Ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasındaki eşitliğe dayandığı ifade edilmektedir. Devlet, ailenin huzur ve refahını sağlamak, çocukların ve annenin korunması için gereken tüm önlemleri alarak teşkilatlanmayı kurmakla görevli olduğu belirtilmektedir.¹⁰

Anayasanın 41. Maddesi ailenin korunmasını devletin bir görevi olarak görmektedir; çünkü bir toplumda aile ne kadar sağlam ve güçlü olursa, korunursa devlet o kadar güçlü olur.

Ülkemizde aileden sorumlu bakanlığımız “toplumsal değerler çerçevesinde bireyi ve aileyi güçlendiren sosyal hizmetler sunmak, ailenin güçlü, bireyin mutlu olduğu, çalışan ve üreten müreffeh bir Türkiye.”¹¹ İfadeleri ile toplumda ailenin korunması ve güçlü olması için görev ve sorumluluğu üstlendiğini belirtmektedir.

Devletimizin hukuk ve bakanlıklar aracılığı ile aileyi korumaya çalıştığını hep birlikte müşahade etmekteyiz. Üstlenilen görev ve sorumluluklar tam manası ile yerine getirildiğinde mutlu, müreffeh bir aile ortamında yaşayan insanların olduğu bir toplumda problemlerin de minimum seviyeye düşeceği öngörülmektedir. İntiharın da günümüzde toplumsal bir problem haline geldiğini dikkate aldığımızda sağlam ve güçlü bir aile ortamının aslında intihar teşebbüslerini de önlemede etkin rol oynayacağını ifade edebiliriz.

İnsanı yaratıp dünyaya gönderen Rabbi de kulundan ailenin kurulmasını emretmektedir. “Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.”¹²

¹⁰ <https://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> (ET: 04.02.2019)

¹¹ T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler

Bakanlığı<<https://ailevecalisma.gov.tr/bakanlik/hakkinda/misyon-ve-vizyonumuz> > (SGT:04.02.2019)

¹² Rûm 30/21.

Ayette kendileri ile huzur bulasınız diye tercüme edilen kısımda Allah'ın, kadın ve erkeği birbirlerine huzur ve mutluluk kaynağı olarak yarattığı beyan edilmektedir. Evlilikte eşlerin birbirlerine karşı bakış açısını da Allah bu ayetle belirlemektedir. Her ikisi arasında sevgi ve merhamet yaratması ise tefsirlerde farklı yorumlanmıştır.

Eşlerin arasında bu duygunun yaratılması “*Eş olma*” hissinin ve olgusunun, kan hısımlığına dayalı olmaksızın hatta –çoğu defa– yakın zamana kadar birbirlerini tanımayan iki ayrı cinsi çok güçlü psikolojik ve biyolojik bağlarla birbirine bağlaması, bunun üzerine insana yaraşır bir üreme ve yaşama biçiminin yani temelinde iffet anlayışı bulunan, karşılıklı güven, sevgi ve esirgeme duygularıyla geliştirilen aile kurumunun bina edilebilmesi, yüce Allah'ın insanlığa en büyük lütuflarındandır.¹³

Aile hayatında kavga ve huzursuzlukların yaşanmaması için yapılması gereken ilk şeyin bireylerin birbirlerine karşı bakış açılarını tekrar gözden geçirmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır. Birbirlerine sevgi ve merhamet ile bağlanarak bakış açılarını değiştiren eşler arasında huzur hasıl olacağı için gereksiz birçok tartışmanın ve yaşanacak problemlerin de önüne geçilecektir ve toplumda yaşanılır yuvaların ortaya çıktığı görülecektir. Ailenin temelinde sevgi, güven ve huzurun olduğu bir yuvada intihara teşebbüs oranı ne kadar çok olabilir? Huzurlu bir ailedeki mutluluk ve anlayış mutlaka çocuklara yansiyacaktır. Aile çocukları için dünya ve Ahiret hayatı için her yönden örnek olmalıdır. Allah insanlardan evlenmelerini ve emirlerine karşı gelinmemesini istemektedir.

Sizden bekar olanları kölelerinizden ve cariyelerinizden durumu uygun olanları evlendirin.¹⁴ Allah size kendi cinslerinizden eşler var etti. Eşlerinizden de oğullar ve torunlar verdi ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı.¹⁵ Ey İnsanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da (onun türünden de) eşini yaratan; ikisinden de birçok erkek ve kadın (meydana getirip kabileler ve boylar halinde) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının.¹⁶

Kur'an'da evlenip aile kurmaya dair birçok ayet vardır. Biz sadece birkaçını burada zikrettik.

¹³Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrı, İbrahim Dönmez ve Sadrettin Gümüş, **Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, c. IV, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012, s.303.

¹⁴Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin, **Kur'an-ı Kerim Meâli**, DİB Yayınları, Ankara 2015, Nur 24/32.

¹⁵ Nahl 16 /72.

¹⁶ Nisâ 4/1.

Peygamberimiz de “Nikaha rağbet ediniz ve çoğalınız! Kıyamet günü sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar edeceğim”¹⁷ diyerek ümmetinin evlenmesini istemektedir. Evlilikten yüz çevirenleri ise “benden değildir” şeklindeki ihtarla uyarmaktadır. Peygamber evlilik konusundaki emrinin ümmeti tarafından yerine getirilmesini istemektedir. “Hepiniz çobansınız ve güttüğünüz sürüden mesulsünüz. Erkek aile ehlinin çobanıdır ve sürüsünden mesuldür; kadın da eşinin evinin çobanıdır ve sürüsünden mesuldür.”¹⁸ buyurarak ailede kadın ve erkeğin sorumluluğu üstlendiklerini vurgulamaktadır.

Ayet ve hadislerde aile kurma üzerinde ısrar ile durulduğunu görmekteyiz. Allah ve Rasûlünün emri ile evlilik bu durumda dini bir ibadet hüviyeti kazanmaktadır. Toplumda zinaya giden yolların kapatılarak temiz bir nesilden oluşan toplum oluşturulmaktadır. Allah ve Peygamberinin istediği tarzda yuvalar kurularak sadece intiharın değil birçok toplumsal sorunun da önüne geçilmesi mümkün görülmektedir. Eşler birbirine karşı sevgi, şefkat, merhamet, güven, sadakat ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği bilincinde hareket etmelidir. Eşler üzerine düşen görevleri yerine getirdiği zaman yuva, tüm sıkıntılardan uzaklaşıp sığınılan bir liman konumuna gelmektedir.

Ebedi Ahiret hayatını kazanabilmek için insan, hayatı boyunca dünyada birtakım imtihana tabi tutulmaktadır. Allah, bizden önce dünyaya gönderdiği insanları imtihana tabi tuttuğunu, aynı sıkıntıları bizim de yaşayacağımızı bildirerek sınanmadan cennete giremeyeceğimiz konusunda ihtarla bulunmaktadır.¹⁹

Allah, bizleri biraz kaygı ve açlık, mallarımız, canlarımız ve bize verdiği nimetlerden eksilterek imtihan edeceğini bildirmektedir. Bu imtihana sabreden kulları Allah müjdelemektedir. İnanan insanlar bir musibet anında “bizim her şeyimiz zaten Allah’ın, biz O’na aidiz ve sonunda da Allah’a döneceğiz” diyerek olayları mukavemetle

¹⁷ Zeynü’d-din Ahmed b. Ahmet b. Abdî’l-Lâtîfî’z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecdîd-i Sarîh Tercümesi ve Şerhi**, c. XI, Trc: Kâmil Miras, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1986, Kitâbun-Nikâh, s.251.

¹⁸ **Age**, c. III, Kitâbu’l-Cum’a, hadis no: 487, s.40.

¹⁹ Bakara 2/214.

karşılacaklarını, bu şekilde davranan kullarına Allah'ın rahmet ve merhamet edeceğini doğru yolda olanların da bu kullar olduğunu Rabbimiz buyurmaktadır.²⁰

İnsan eşi, evladı, anne babası ile ayette belirtilen konularda imtihana tabi tutulduğunda “Ey İman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yok ki Allah sabredenlerle beraberdir.”²¹ Allah'ın bu müjdesine ulaşabilmek için insan başına gelen sıkıntı ve musibetlere sabretmesi gerekmektedir. İnsandaki inanç başa gelen musibet ve sıkıntılar karşısında insana dayanmayı ve sabretmeyi umuda sarılmayı telkin ettiği için insanın bunalıma girmesine veya girmiş olsa dahi yanlış davranışlar yapmasına mâni olan koruyucu bir set pozisyonundadır. İmtihanlar fırtınalı bir denize, insan ise bir gemiye benzetilecek olursa bu fırtınadan alabora olmadan kurtulmanın yolu inançtan geçmektedir.

Allah, Peygamberimizden Müslüman kadınların ve erkeklerin şu konularda dikkat etmesini istemektedir: “Mü'min kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşturmak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleri ile ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek.”²² Kadın bu hususlara dikkat ettiğinde günümüz toplumunda meydana gelen üzücü vakalara rastlanmayacaktır. Allah, erkeklere de ailedeki rolünü ve görevlerini hatırlatmaktadır.

Erkekler, kadınları koruyup kollayacaklardır. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta ve ailenin geçimini sağlamaktadırlar. İyi kadınlar, itaatkardırlar. Allah'ın (kendilerini) koruması sayesinde onlar da 'gayb'ı korurlar. (Evlilik yükümlülüklerini reddederek) başkaldırdıklarını gördüğünüz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın.²³

Kadın ve erkeğin ailede nasıl davranması gerektiği, görevlerinin neler olduğu, sorunlarla nasıl baş etmeleri gerektiğine dair Allah, inanç sahibi kullarına yöntemler sunmaktadır. Globalleşen dünyada ailedeki roller de değişime uğramakta ve sorgulanması gereken durumlar cereyan etmektedir. Ataerkil bir ailede büyüyen erkek çocuklarının bu yeni rolleri benimsememesi sonucunda ailede oluşan problemler ailenin temelini sarsmaktadır. Kadından hem çalışmasını hem de diğer ailevi sorumluluklarını yerine getirmesini bekleyen erkek, isteklerine cevap bulamadığında şiddet eğilimi göstermektedir.

²⁰ Bakara 2/155-157.

²¹ Bakara 2/153.

²² Mümtetine 60/12.

²³ Nisâ 4/34.

Evli kadınların intihar davranışının evlilik çatışmasına ve eşleri ile yakın ilişkide çıkan sorunlara bir tepki olduğu görüşü hakimdir. İntihar davranışı gösteren kadınların karşı cinsle ilişkilerinde üç tema saptanmıştır. Bunlar, karşı cinsin eşini dikkate almaması, ilgisiz tavrı, sadakatsizliği ve şiddet içeren davranışı ya da fiziksel saldırganlığıdır.²⁴

Eşlerin birbirlerine karşı gösterdiği bu tutumlar yine inancın insana emrettiği düsturlara uyulduğunda kendiliğinden çözüme kavuşacaktır ve intihar vakalarında düşüş sağlanacaktır.

Ailenin kurulumu kadar sürdürülmesi de önemlidir. Tuik verilerine göre ülkemizde 2017 yılında 569 bin 459 kişi evlenirken; 2018 yılında bu rakam %2,9 azalarak 553 bin 202 kişiye düşmüştür. 2017 de boşananların sayısı 128 bin 411 iken; 2018 de %10,9 yükselerek 142 bin 448 olmuştur.²⁵

2018 yılı verileri aile kurumunda ciddi sıkıntıların olduğunu göstermektedir. Evlenme oranı düşerken boşanma oranında %10,9 artışın olduğu görülmektedir. İdarecilerin, toplum bilimcilerin, din görevlilerinin bu tehlikeli gidişe çözüm önerileri getirmeleri gerekmektedir.

Kadın ve erkek, inanç değerleri ile yoğrulmuş bir aile bünyesinde aile içi görevini bilip aile içinde huzursuzluk stres ve tartışmaya sebep olacak davranışlardan uzak durması gerekmektedir. Kadın kocasına itaatkâr, koca karısına karşı sevgi ve merhametli davranınca intihara götüren birçok problem kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Buradaki en önemli unsur eşlerin birbirleri arasındaki ilişkide inancın emrettiği emirleri dikkate almaları olacaktır.

Evlenecek gençlere de evliliğe dair dini bilgiler verilmelidir. Peygamberimiz “kurduğunuz aile yuvasını talak ile yıkmayınız! Onun tarrakasından arş-ı ilahî titrer.”²⁶ İkazı hakkında gençlere bilgi verilmeli, konunun ne denli önemli olduğuna vurgu yapılmalıdır.

Karşılaşılabilecek sorunlarda izlenebilecek yöntemler gösterilmelidir. Aile içi sorunlarda muhakkak bir uzmandan destek alınmalıdır. Dinin emrettiği ölçüler

²⁴Refia Palabıyıkoglu, “İntihar Davranışında Ailenin Rolü ve Önemi”, **Kriz Dergisi** (Ed. Şentürk Cankorur), 1 (2), (1993), s.2.

²⁵Türkiye İstatistik Kurumu, < <https://data.tuik.gov.tr/>> (SGT:10.4.2019)

²⁶ Zebîdî, **age**, c.XI, Kitâbut-Talâk, s.328.

içerisinde evliliklerin yürütülmesi gerektiği bilinci gençlere kazandırılmalıdır. Her dağılan ailenin beraberinde intihara sürüklenen bireyi topluma sunduğu unutulmamalıdır. Eşler arasındaki tutum, çocukların gelecekteki evlilik hayatına da rol model olmaktadır. Aile fertleri, namaza ve duaya sarılarak umudu kaybetmeden birbirlerine destek olup sıkıntıların üstesinden gelmeye çalışmalıdır. Ailenin işlevsel gücünün kullanılabildiği ailelerde, intihara giden kapıların teker teker kapanacağı bir gerçektir.

1.2.1.1. İntiharı Önlemede Ailenin Rolü

İslâm dininin ailenin kurulması konusunda insanları teşvik ettiğini, ailenin ne kadar öneme haiz bir konu olduğunu ayet ve hadisler ile belirttikten sonra cevap aranması gereken soru Allah ve Rasûlü neden evlenmeyi teşvik etmektedir? Neden müçtehitler İslâm hukukunda aile hukukuna dair ayrı bölümler oluşturarak, ailedeki sorunları çözmeye yönelik ciltlerce eseri kaleme almıştır?

İslâm dini, sağlam ve güvenli bir toplumun oluşmasını istediğinden “aile, eşler arası haklar ve çocuk eğitimi” üzerinde belli kriterler belirlemiştir. Ailenin kurulumundan eşler arasındaki sorumluluklara, çocuğun yetiştirilmesinde nasıl bir eğitim verileceğine kadar dinin etkili olduğunu görmekteyiz.

Peygamberimiz, kıyamet günü kişi ismi ile ve babasının adı ile çağırılacağından çocuklara güzel isim verilmesini istemiş, bazı verilen isimleri ise değiştirmiştir. “Berre ismini Zeynep” ismi ile değiştirmesi buna örnektir.²⁷ Dinin, aile hayatında ilk aşamadan itibaren bu denli etkili olması aslında aile bireylerinin görev ve sorumlulukları yerine getirmesini sağlayarak huzurlu, aile içi şiddetin olmadığı bir toplum inşa etmek istemesi ile ilgilidir.

Allah, evlâdın “anne babasına itaat etmesini, iyi davranmasını ve onlara minnet duymalarını²⁸ anne ve babaya “öf” bile dememelerini, onları azarlamamalarını, güzel söz söylemelerini, onlara karşı merhametli davranmalarını²⁹ istemektedir. Peygamberimiz de “namazdan sonra Allah’a en sevimli gelen ibadetin anne babaya

²⁷ Age, c. XII., Kitâbu’l-Edeb, hadis no: 2010, s.160.

²⁸ Lokmân 31/14.

²⁹ İsrâ 17/23-24.

iyilik etmek”³⁰ olduğunu belirtmektedir. Kişi inancının emrettiği şekilde anne ve babasına karşı söz ve davranışlarına dikkat ettiğinde, aile içi iletişimin daha verimli olacağı; anne baba da çocuklarına karşı görev ve sorumlulukları yerine getirdiğinde, çocuk-ebeveyn çatışmalarının olmayacağı öngörülmektedir.

“İntihar girişimi nedenlerine bakıldığında sırasıyla; aile içi şiddet, iletişim sorunları, anne babayla çatışmalar, cinsel sorunlar, ekonomik sorunlar, ölüm / kayıp, çocuklar, iş, taciz, hastalık ve tecavüz gösterilmiştir.”³¹ İntihar- inanç ve aile bağlamında Kur’ân’ın emirlerini ve Peygamberimizin sünnetini anlayıp hayatımıza tatbik edebilirsek aile içinde yaşanan şiddet ve sorunlardan kaynaklanan intihar vakaları önlenabilir; çünkü inanç arttıkça intiharın azalacağı öngörülmektedir. Bu savımızı yapılan araştırmalarda elde edilen verilerde desteklemektedir.

Yapılan araştırmada “Depresyon ile dindarlık arasındaki ilişkinin genelde ters yönlü olduğu dindarlık ile depresyon ilişkisinin araştırıldığı 101 çalışmanın %64’ünde dindarlık arttıkça depresyon düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.”³²

İnsanı en iyi bilen, insanı yaratan Rabbidir. İnsanı depresyona sürükleyecek tüm nedenlere inanç sistemi aslında çözüm sunmaktadır. İnsan yaratılırken içine nasıl yeme içme isteği yerleştirilmişse; neslin devamı için insana cinsel arzu isteği de yerleştirilmiştir. Yeme içmenin helal olması gibi cinsi arzusunun giderilmesini de helal dairenden olması istenmektedir. “Onlar size örtüdürler siz de onlara örtüsünüz”³³ Müfessirler bu ayeti açıklarken “İki noktadan birbirinizin elbisesi durumundasınız. Bir taraftan elbise gibi birbirinize sarılır sarmalaşırsınız; diğer taraftan elbisenin ayıpları örtmesi soğuk ve sıcaktan koruması gibi her biriniz diğerinin halini gizleyip örter. Namusunu muhafaza edip, günahlardan korur. Aranızda böyle bir ilişki vardır.”³⁴

Ayeti dikkate alan eşler hayatta birbirlerinin her açıdan eksikliklerini giderip kusurlarını örtmeye çalıştıkları takdirde huzur ve sükûnetin hasıl olduğu yuvalar toplumda

³⁰ Zebîdî, **age**, c. II., Kitâbu Mevâkitis-Salât, hadis no:318, s.473.

³¹ Zeynep İdiz, **Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantıların Sosyal Psikolojik Açıdan İncelenmesi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009, s.47.

³² Halil Apaydın vd., **age**, 6 (2016) s.15.

³³ Bakara 2/187.

³⁴ Elmalılı Muhammed. Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur’ân Dili**, c. II, Sad., İsmail Karaçam vd., Azim Dağıtım, İstanbul 2017, s.15.

oluşmaya başlayacaktır. Bu yuvalarda karşılaşılan problemlerin çözümünde kişi yalnız olmadığını hissedecek ve intiharın nedenleri arasında sayılan aile içi şiddet, umutsuzluk, çaresizlik, depresyon gibi duygulardan kurtulacaktır. Bu ortamda yetişen çocuklarda kendilerini daha güvende ve sevgi içerisinde hissedeceğinden daha sağlıklı nesiller yetişecektir.

Bireyler ailenin işlevini yerine getiremediğinde ise bunalıma girmektedir. Hiç evlenmeyenlerde ise iç huzursuzluk ve yalnızlık duygusu oluşmakta ve psikolojik bunalımları beraberinde getirmektedir. Yapılan araştırmalara baktığımızda ailesi olan insanların daha az intihar ettiğigörülmektedir.

ABD’de 1979–1989 yılları arasında boşanmış ve ayrılmış erkekler arasında intihar riskinin yüksek olduğu; ancak bu durumun kadınlar için geçerli olmadığı bildirilmiştir. Boşanmış erkekler ile boşanmış kadınların intihar hızları, evli erkekler ile evli kadınların intihar hızlarından üç kat daha fazla bulunmuştur. Boşanmış olanlar ve bekarlar grubunda intiharın yaygın olmasında; yalnız kalma, toplumsal bütünleşme düzeyinin düşük olması, toplumsal izolasyon ve sosyal destek mekanizmalarından yeterince yararlanamama gibi nedenlerin etkili olduğu ileri sürülmektedir. Yapılan araştırmalarda evli olanların bekar olanlara oranla daha az intihar ettiği tespit edilmiştir.³⁵

Evliliğin intihar oranlarında düşüş konusunda bariz bir etkisinin olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Diğer bir ifade ile evli olanlarda intihar oranlarının daha düşük olduğu ortaya çıkmaktadır; bekar veya boşanmış bireylerde ise bu oranın yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalardaki veriler dikkate alınacak olursa intihara karşı evlilik müessesesinin koruyucu bir kalkan görevi üstlendiği görülmektedir.

İnanç sahibi olan bir insan Rabbinin emrine uyduğunda ve onun emrettiği gibi helalinden bir yuva kurduğunda, bu ailenin işlev ve sorumluluklarını yerine getirdiğinde, intihar etme riskinin son derece düşük olacağını söyleyebiliriz.

1.2.1.3. Eğitim- İntihar İlişkisi

Çocuk, Allah’ın anne ve babaya verdiği en güzel nimettir. Çocuk bir evin neşesi, bir ağacın meyvesi gibidir. Eşleri birbirine bağlayan sevgi kelepçesidir. Çocuk yuvaya geldiği andan itibaren anne ve babanın sorumlulukları da başlamış olmaktadır.

Aile çocuk yetiştirirken bazı sorumlulukları üstlenmektedir. Çocuklarına güzel bir isim koymaları, dininin emirlerini öğretmeleri, temel hayati ihtiyaçlarını karşılamaları,

³⁵Kamil Alptekin, Veli Duyan, “Türkiye’de 2007-2016 Yılları Arasında İntihar Hızları Sosyodemografik Faktörlere Göre Nasıl Bir Dağılım Gösterdi?”, **Psikiyatri Hemşireliği Dergisi**, 10 (4) 2019, s.275.

onların eğitim imkanlarından yararlanmalarını sağlamaları, hastalandıklarında tedavi ettirmeleri, evlendiklerinde onlara yardımcı olmaları, ailenin üzerine düşen önemli görevlerden bazılarıdır. Aile sorumluluklarını yerine getirirken çocuklarını sevgi ve merhamet duygusuyla büyütmelidir. Küçük yaşta çocuğa uygulanan şiddet gençlik dönemlerinde sıkıntılar oluşturmaktadır. Şiddetin ve huzursuzluğun hâkim olduğu bir aile ortamında genç mutlu olacağı başka mekanlar ve kişiler aramaktadır. Aile çocuğa, çocukluk ve gençlik döneminde dini eğitim verirse Allah sevgisi, güzel ahlak, ibadetlere devam etme yetisi kazandırılırsa; gençlik yıllarındaki problemlerle baş etmesi daha kolay olacaktır. Ahlak dışı ortamlardan ve zararlı davranışlardan, yanlış arkadaş seçiminden kendisini uzak tutarak intiharın nedenleri olan sorunlarla da karşılaşmamış olacaktır.³⁶

Ailenin görevi çocuğa sadece maddi imkanlar sağlamak değil; anne karnından başlayarak ciddi bir inanç eğilimi içerisinde çocuğunu eğitmek olmalıdır. Aile çocuğun beslenme, barınma eğitim vb. ihtiyaçlarını karşılamakta görevli olduğu gibi ruhunun ihtiyaçlarını da karşılamak zorundadır. Ruhî ihtiyaçları giderilemeyen bir çocuk hayatının bir döneminde muhakkak bir doyumsuzluk yaşayıp bunalıma girmektedir. İntihar haberlerinde tüm maddi imkanlara sahip olmasına rağmen intihar eden insanlar bu savımızı doğrulamaktadır.

2018 yılında bayan doktorun intiharı, 2019 yılında Kayseri’de intihar eden polis, sınıf öğretmenleri, haberlerde gündeme getirilen Boğaziçi ve ODTÜ’deki öğrenci intiharları, ailesine siyanür içirerek intihar teşebbüsünde bulunan üniversite öğrencisi, 2020 de intihar eden avukatlar ve intihar teşebbüsünde bulunan diğer insanlar³⁷ bize bir şeyler söylemektedir.

Her şey maddiyat veya makam değildir. Bir çocuğu en iyi okullarda okutmak maalesef intiharı önlemede yeterli olmamaktadır. Peygamberin insanlara bilidirdiği düsturlar çerçevesinde yuvalar şekillendirilemezse, Kur’ân ve sünnet ışığında çocuklar eğitilemezse bu gibi vakalar artmaya devam edecektir.

³⁶ Şenol Korkut, **Gençlik Sorunları ve İntihar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011, s.24.

³⁷ Bkn., cnnturk, NTV, Kayseri Haber Bültenleri Arşivleri.

Anne ve baba, çocuğun çevresinde bulunan en önemli halkadır. Çocuğun psikolojik gelişiminde, ailede olan biten her şey çocuğun gelişimine etki etmektedir. Çocuğun bir kamera, bir fotoğraf makinesi özelliği taşıdığına farkına varılması gerekmektedir. Çocuk anne ve babasında hangi davranışları görüyorsa onları zihnine kaydetmektedir. Büyümeye ve toplumla kaynaşmaya başladığı andan itibaren de kaydettiği verileri kullanmaya başlamaktadır. Eşine saygılı davranan ve itaatkâr bir annenin yetiştirdiği kız çocuğunun evlendiğinde kocasına karşı saygılı ve itaatkâr davranışlar sergileyeceğini düşünmekteyiz. Hanımına karşı merhametli davranan bir bababın oğlu da eşine karşı merhametli olup, şiddet uygulamayacağı öngörülmektedir.

İnsan, dünyaya aşırı tamah ederek herşeye sahip olma duygusu ile ailesini hırslarına kurban etmemelidir. Her şeyi kazanmaya odaklanan insan başarısızlık sonucunu kabul edemediğinden depresyona girip intihar etmektedir. “İnsan yaradılışı itibari ile melekten gelen eserleri de şeytandan gelen eserleri de kabul etmeye elverişlidir. İnsan öfke, hırs, şehvet, tamahkarlık ve kötü emellerini kontrol altına alamazsa şeytanın vesvesesi ile dolar.”³⁸

Her şeyin sahibi olması gerektiği fikrinin hâkim olduğu bir aile ortamında büyüyen çocukta, ebeveynini rol model alacağı için başarının dışında bir şeyi kabul etmeyen psikolojik problemi olan bireyler olarak yetişecektir.

Çocuklarımızı eğitirken tüm Müslümanların kardeş olduğu bilinci verilmelidir. Kardeşinde olup da kendisinde olmayan şeylerden dolayı hasetlik veya kıskançlık etmemesi gerektiği vurgulanmalıdır.

Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Müslüman Müslümana zulüm etmez. Müslüman Müslümanı tehlikeye atmaz, tehlikeli durumda yardımsız bırakmaz. Her kim kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Her kim bir Müslümanın sıkıntı ve gamını giderir onu sevindirirse Allah da buna mukabil o kimsenin kıyamet günü bir gam ve tasasını giderir ve onu sevinçli kılar”.³⁹

Peygamberimizin bu hadisi dikkate alınarak çocuklarımızı eğitmeliyiz. Toplumda kişilerin hasetlik ve kıskançlık yüzünden birbirlerine verdiği zararın önüne ancak inanç eğitimi ile geçilebileceği önümüzde bir çözüm yöntemi olarak durmaktadır.

³⁸ Muhammed Ebî Hamid Gazâlî, **İhyâ-u Ulûm'id-Din**, c. III, Trc: Ali Arslan, Merve Yayınları, İstanbul 2016, s.64.

³⁹ Ebul-Hüseyn Müslimubnü'l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâburî, **Sahîh-i Müslim ve Tercümesi**, c. VIII, Çev: Mehmed Sofuoğlu, İrfan Yayınevi, İstanbul 1968, Kitâbu'l Birr ve's-Sıla ve'l- Âdâb, bab: 15, 58(2580), s.47.

Bir çiçeğin nasıl suya, toprağa ve güneşe ihtiyacı varsa; çocuğun da hayatı boyunca karşılaşacağı problemler ile mücadele etmesi için dini bilgilere, inanca ihtiyacı vardır. Ülkemizde Diyanet İşleri Başkanlığının uygulamaya aldığı Kur'ân Kurslarındaki 4-6 yaş eğitimi de önem arz etmektedir. Allah'a, ailesine ve topluma karşı İslâm dininin emirleri doğrultusunda davranması gerektiği bilinci, planlı ve örgün bir eğitim programı ile verilmektedir. Bu çalışmanın olumlu sonuçlarının bir kuşak sonrasında toplumda görüleceği düşünülmektedir. İslâmî bilgileri doğru öğrenen bu çocukların, gelecekte daha ahlaklı, insanlara ve diğer canlılara karşı daha merhametli olacakları, karşılaşacakları problem, sıkıntı ve zorluklara sabır gösterebilme becerisinin oluşacağı, ümitsizlik ve depresyona daha az düşme eğiliminin görüleceği, öngörülmektedir.

1.2.1.4. Madde Bağımlılığı ve İntihar

Bir defadan bir şey olmaz diyerek, genelde arkadaş çevresinin teklifi ile kullanılmaya başlanılan madde, insanı bir girdabın içerisine çekmektedir. Kullanımı arttıkça aldığı ilk hazzı yakalayamadığı için madde kullanımında çeşitliliğe veya madde kullanım oranını arttırmaya giden kişi her defasında maddeye ulaşmak için maddi anlamda aile ile de ciddi problem ve sıkıntılar yaşamaktadır. Madde bağımlısı kişi de bedensel ruhsal sıkıntılar oluşmaktadır. Yapılan araştırmada intihar girişimlerinin çoğunlukla “dağılmış, ruhsal sorun ve alkolizmin olduğu ailelerden geldiğini, girişimlerin sıklıkla anne ve baba ya da arkadaş ile sürtüşmenin ardından olduğu vurgulanmıştır. İntihar girişiminde bulunanların ailelerinde madde ve alkol kullanımı olduğu belirtilmektedir.”⁴⁰

Alkol bağımlılarında majör depresyon, stresli durumlar, çevre ile ilişkilerde zorlanmalar, yalnızlık, umutsuzluk ve fiziksel rahatsızlıkların fazla olması intihar riskini artırmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda alkol bağımlılarının %26'sının en az bir kez intiharı denediği, %61,5'inin ise birden çok intihar girişiminde bulunduğunu göstermektedir. Alkol kullanan kişilerin depresyon ve anksiyete yaşadıklarında intihara yatkın oldukları görülmüştür. Yine eroin bağımlılarında toplumun geneline göre intihar riskinin 20 kat fazla olduğuna dair çalışmalar vardır.⁴¹

Kişiyi intihar götüren sebepler arasında, kişinin yaşadığı toplumun yargıları, kişiliği, saplantıları, problem çözmedeki yetersizliği, yaşadığı olumsuzluklar, yoksulluk, madde

⁴⁰Altuntop, age, s.17.

⁴¹ Mustafa Demirci, **Üniversite Öğrencilerinde Madde Bağımlılığı ve İntihar İlişkisi**, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul 2016, s.25.

bağımlılığı, aile ve iş hayatındaki sorunlar ve bu sorunları çözemeyişi dünyadaki birçok ülkede intihar oranları ile doğrudan ilgili nedenler olarak görülmektedir.⁴²

Madde kullanımının önlenmesi, gençliğin ve bireylerin madde bağımlılığından kurtulması için Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı disiplinli ve planlı çalışmalar yürütmektedir. Her yıl yapılan çalışmalar hakkında TUBİM verileri kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

TUBİM 2020 verilerine göre 2013 yılında 232 olan doğrudan MBÖ; 2014 yılında 497, 2015 yılında 590, 2016 yılında 920, 2017 yılında 941 olmuştur. 2018 yılında ise madde bağlantılı ölümler düşüşe geçmiş ve 657 sayısına gerilemiştir. 2019 yılında da bu eğilim devam etmiş ve madde bağlantılı ölümler düşüşle 342 olmuştur. 2018 yılında ölenlerin 636 erkek, 21 ise kadinken, 2019 yılında 333 erkek, 9 kadındır.⁴³

TUBİM 2020 verilerindeki bu düşüş sevindiricidir. Bu sonuç uyuşturucu ile yapılan planlı mücadelenin neticesidir. Başarının arkasında devlet kurumlarının Aile, Diyanet, Milli Eğitim, İç İşleri, Gençlik ve Spor bakanlıklarının, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Kurumu, Yeşilay arasında multidisipliner bir yaklaşımla sürdürülen çalışmanın olduğu görülmektedir. Devlet kurumlarının madde bağımlılığı ve ölümlerine karşı birlikte hareket etmelerinin sonucunda elde edilen bu başarı ülkemizde görülen diğer sorunların çözümü için de umut vermektedir.

İntihar, madde bağımlılığından daha tehlikeli bir toplumsal sorundur. TÜİK verilerine göre 2018 yılında intihar sonucu ölen kişi sayısı 3 bin 161 kişidir. 2017 yılında ise 3 bin 168 kişinin intihar ederek yaşamına son verdiği bilgisine ulaşmaktayız. İntihar edenlerin %75,6'sını erkekler, %24,4'ünü ise kadınlar oluşturmuştur.⁴⁴

Bir yılda madde kullanımından dolayı 657 kişi ölürken; intihardan 3 bin 161 kişinin öldüğünü istatistiksel verilerden öğrenmekteyiz. Veriler bu konuda ciddi ve acil önlemler alınması gerektiğini göstermektedir. Madde bağımlılığı için devlet kurumları arasında oluşturulan multidisipliner yaklaşım içerisindeki çalışmaların, intiharı önleme konusunda da yapılabileceği öngörülmektedir.

⁴² Muhammet Ali İnce, **İntihar Din-Psikolojik Bir İnceleme (Van İli Örneği)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2007, s.11.

⁴³ Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı, http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/TU%CC%88RKI%CC%87YE-UYUS%CC%A7TURUCU-RAPORU_26-HAZI%CC%87RAN-FI%CC%87NAL-1.pdf 2020 **Türkiye Uyuşturucu Raporu**, (SGT:30.08.2020) s.112.

⁴⁴ Türkiye İstatistik Kurumu, <data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=İNTİHAR&dil=1>(SGT:15.08.2020)

1.3. Sosyal Nedenler

1.3.1. Arkadaş İlişkileri

Ebeveyn, çocuğun eğitimine verdiği önem kadar; çocuğunun kimlerle arkadaşlık yaptığını da takip etmek durumundadır. Ergen kişi toplumda bir birey olduğunu kendi akranları arasındaki ilişkilerde öğrenmektedir. Ergenin, sosyalleşmesi ve topluma aidiyet bilincini kazanması için de arkadaş önemli bir faktördür.

Ergenlerdeki intihar sebeplerine bakıldığında arkadaş etkisinin de olduğu görülmektedir. “Depresyon, madde kullanımı, iletişim bozuklukları gibi psikopatolojik faktörler, okul başarısında düşüklük, arkadaşlarla kavga etme, sevgiliden ayrılma gibi durumsal risk faktörlerinin rol oynadığı görülmektedir.”⁴⁵ Yapılan araştırmada:

Arkadaş ilişkileri ana babayla ilişkilere göre ikinci sırada önemlidir. Arkadaş ile ilişki güçlükleri sevginin yitirilmesi olarak algılanmakta çocuk reddedilme duyguları yaşamakta ve bütün ilişki yollarının kapandığı düşünerek intihar edebilmektedir. Çevre ile ilişkilerde yoğun güçlükleri olan çocuğun okulda öğretmenlerle, arkadaşlarıyla ilişkilerde benzer güçlükleri dikkat çekicidir. İlişki güçlükleri akademik başarıyı etkilemekte başarısız olan çocuk tek çıkış yolu olarak intiharı görmektedir.⁴⁶

Bu bilgiler ergenlerdeki yaşanan sorunların fark edilebilir sorunlar olduğunu göstermektedir. Aile-okul-arkadaş ekseninde gelişen problemler göz ardı edilmeden, önemsenerek çözüme kavuşturulduğunda gençleri intihara sürükleyen sebepler de ortadan kaldırılmış olacaktır.

Peygamberimiz arkadaşın öneminden bahsederken iyi arkadaşı misk taşıyan insana; kötü arkadaş da körüğü yelleyip çeken kişiye benzetmektedir. İyi olan arkadaşın kişiye güzel davranışların örnek olarak sergileneceği ya da kişinin ondan güzel hasletler öğreneceği vurgulanırken; kötü arkadaşın ona zarar vereceği veya ondan kötü huylar alacağına dikkatleri çekerek arkadaşlık ilişkilerinin önemine vurgu yapmıştır.⁴⁷

Peygamberimizin bu benzetmesi arkadaş seçiminin ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Günümüzde arkadaş çevresinden dolayı madde bağımlısı olan veya arkadaşları ile intihar eden gençlerin olduğu görülmektedir. Bu durum Peygamberimizin arkadaş seçimine dair bize verdiği bu örneği daha anlamlı kılmaktadır. Ebeveynler

⁴⁵ Diğdem Müge Siyez, “Ergenlik Döneminde İntiharın Önlenmesi: Bir Gözden Geçirme”, **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**, 12 (2)2005, s.2.

⁴⁶ A. Aysev, “İntihar Girişimi Olan Çocuklarda Yaşam Olayları”, **Kriz Dergisi**, 1(1)1992, s.19.

⁴⁷ Müslim, **age**, c. VIII, Kitâbu'l Birr ve's-Sıla ve'l- Âdâb, bab: 45,146(2628), s.97.

tarafından hadisteki uyarı daha fazla dikkate alınarak çocuklarının kimlerle arkadaşlık ettiği araştırılmalıdır.

Allah, bizi kendisine karşı gelmemizden sakınarak, doğru kişiler ile arkadaş olmamızı önermektedir.⁴⁸ Hesap günü insanın Peygamberimizin emrettiği çizgide gitmeyip yanlış kişilerin sözlerine uyarak Ahirette hüsrana uğradığında kişilerin yazıklar olsun bana keşke falanla arkadaşlık etmeseydim onu kendime dost edinmeseydim diyerek pişman olacağı bildirilmektedir.⁴⁹ Hem bu dünyada hem Ahirette hüsrana uğrayanlardan olmamak için ebeveynlerin çocuğun arkadaş çevresini gözlemlemesi gerekmektedir. Arkadaşları arasında tehlike arz eden noktalar olduğunda, uyarılarda bulunulmalıdır.

Arkadaş seçiminde öncelikle Allah'ın emir ve yasakları doğrultusunda bir hayat yaşayıp yaşamadığına bakılması gerekmektedir. Arkadaş seçiminde bu çizgide olan bireyler öncelikli tercih olmalıdır. Arkadaş çevresinden kaynaklanan, toplumun dışlamasına sebep verecek durumları yaşamamak için Allah'ın ve Peygamberin ikazları dikkate alınarak arkadaş seçimi yapılmalıdır.

1.4. İntihar ve Sosyal Medya

İnsanlığın hizmetine sunulan buluşlar doğru kullanıldığında nimet; yanlış kullanıldığında ise felaket olmaktadır. İnsanları intihara sürükleyen nedenlerden bir tanesi de son zamanlarda kullanımı giderek artan internet ve sosyal medya olmaktadır.

İnternetin yaygınlaşması teknolojik aletlerin sürekli gelişmesi yaşamımızda bazı değişikliklerin oluşmasına neden olmaktadır. Bilgiye ulaşım daha hızlanmakta, eğitimde çeşitlilik imkanlarına ulaşım fırsatı doğmaktadır; ancak bilginin doğruluğu ve güvenilirliği sorunları oluşmaktadır. İnternet üzerinden yapılan alışveriş ile de ekonomik ve ticari anlaşmalarda farklı yeniliklerin oluşması gündeme gelmektedir. Yeni bir ekonomik pazar ve iş imkânı oluşmaktadır; ancak kişisel verilerin ele geçirilmesi ve kişilerin banka hesaplarının boşaltılması gibi güvenlik problemleri ile karşılaşilmektedir. Tüm insanlar bilgiye kolay ulaşmakla birlikte bu gibi problemler ile de karşı karşıya kalmaktadır.

⁴⁸ Tevbe 9/119.

⁴⁹ Furkân 25/27-28.

Z kuşağı olarak adlandırılan nesil bu imkanları son derece aktif kullanabilmektedir. Cep telefonları üzerinden arkadaş gruplarının oluşması, sosyal aktivitelerde bu grupların aktif kullanılması, internetin ve sosyal medyanın hayatımızdaki önemini ve etkisini bir defa daha göstermektedir.

İnsanlar sosyal medya aracılığı üzerinden iletişime geçtiği evlenme platformlarında hiç görmediği tanımadığı bireyler ile yuva kurmaktadır. Bu da sosyal medyanın aile kurumu üzerinde bazı değişikliklere sebebiyet verdiğini göstermektedir.

Televizyon, sosyal medya, bilgisayar oyunları, çocukların ve gençlerin davranışları üzerinde olumsuz etkilere sebebiyet vermektedir. Bu etkiyi araştırmak için yapılan bilimsel araştırmalarda; çocuğun sergilediği zorba davranışlar ile televizyonun ve bilgisayar oyunlarının büyük etkisi olduğu tesbit edilmiştir. “Sevilen televizyon karakterleri ve beğenilen programlar, bunları seyreden çocukları ve gençleri olumsuz etkilemekte, izleyiciler de bunları kendi hayatlarında uygulama isteği içine girmektedirler. A.B.D de yapılan araştırmanın sonucuna göre de şiddet içerikli bilgisayar oyunları saldırgan davranışları körüklemektedir.”⁵⁰

Sosyal medyada, insanları intihara teşvik eden onları cesaretlendiren bilgiler verilmektedir. Bazı sitelerde nasıl intihar etmesi gerektiği, silahı hangi açı ile tutması gerektiği veya hangi toksik maddeleri kullanabileceğine dair detaylı bilgiler verilmektedir.

Bazı internet sitelerinde intihar yöntemlerinin ve hangi yöntemin “hızlı ve kesin” sonuç verdiğinin, hatta hangi ilaç ya da toksik maddelerin hangi kaynaklardan nasıl kolayca elde edilebileceğinin tüm açıklığıyla anlatıldığı; bazı başka sitelerde intihar eden ünlü kişiler örneklenerek ya da intihar temasını çekici biçimde işleyerek intiharın “romantik” bir çözüm olarak sunulduğu bildirilmektedir. Mesaj gruplarında, sohbet ve paylaşım amaçlı başka sitelerde ise intihar edecek kişilere yol gösterildiği ve bu kişilerin cesaretlendirildiği bildirilmiştir. Ayrıca toplu intiharlar açısından da internetin yönlendirici olduğu bilinmektedir. Sosyal medya üzerinden birbirine kolayca ulaşan kullanıcılar, belli bir amaç çevresinde hızla örgütlenerek intihar girişiminde bulunabilmektedir. Örneğin, 2008 yılında Japonya’da yaşanan hidrojen sülfür ile toplu intiharların yayılımı olayında internetin son derece önemli rol oynadığı saptanmıştır.⁵¹

⁵⁰ Hüseyin Serin, **Ergenlerde Siber Zorbalık / Siber Mağduriyet Yaşantıları ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul 2012, s.16.

⁵¹ Direnç Sakarya, Cengiz Güneş ve Ayşegül Sakarya, “İnternette İntiharı Aramak: İnternet Sitelerinin İntihar ile İlişkili İçeriklerine Göre Değerlendirilmesi”, **Türk Psikiyatri Dergisi**, 2012;23, s.2.

Depresyonda olup intihar etmeyi düşünen kişi yaşayıp yaşamamakta bir karar verememektedir. Sürekli sorgulama içerisinde olan ve çözüm üretemeyen kişiler için sosyal medya bir kurtuluş olabildiği gibi intihara da sebebiyet verebilmektedir. “İntihar olgusu ile medya ilişkisi gerek intiharın dinamiklerini anlamada gerekse önlemede önemli bir yere sahiptir.1930-40’lı yıllarda İngiltere’de intihar oranlarındaki artıştan intihar haberleri sorumlu tutulmuştur.”⁵²

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisi küçümsenmeyecek boyutlardadır. Basında yer alan intihar haberlerinin sıklığı, herkesin yapabileceği, yaptığı, alışıldık ve birçok insan için geçerli bir davranıştır mesajını vermesidir. Haberin veriliş tarzı da çok önemlidir. Eğer iletişim organları intihar haberlerini romantik ve duygulu vermek yerine objektif ve tarafsız sunarsa toplumdaki olumsuz sonuçlarını dengeleyebilme şansına sahiptir.⁵³

İntihar haberleri verilirken bütün ayrıntıların veriliyor olması intihar düşüncesinde olan veya bunalımda olan kişiler için bir uyarıcı etken durumuna gelmektedir. İntihar haberlerinin sunumu, istemli ya da istemsiz öğretici tavrı, yol gösterici nitelikte olabilmektedir. Kişi bu görsellerden etkilenecek, onu taklit ederek intihar edebilmektedir. Televizyon dizilerinde ve filmlerde de en ince ayrıntısına kadar intihar görselleri verilmektedir. Kurtuluşun intihar olduğu ve hayatın anlamsızlığı vurgulanmaktadır. Dizideki intihar görüntüsünden sonra kendini av tüfeği ile vuran kız çocuğu, intihar sahnesinin çekildiği köprüden üç kızın intihar etmesi⁵⁴ sosyal medyanın kişiler üzerindeki etkisine birer örnektir. Son zamanlarda dizilerde, haberlerde, müzik kliplerinde, intiharı teşvik eden, özendiren, kurtuluş gibi gösteren sahneler RTÜK tarafından sınırlandırmalar getirilmektedir.

Çocukların sosyal medyadaki tehlikelerden korumanın en önemli yollarından biri de belli bir yaş dönemine kadar onları telefon, tablet ve bilgisayar gibi teknolojik aletler ile tanıştırmamadan geçmektedir. Çocuklara sosyal medya ve internet kullanımına başlamadan önce nasıl kullanması, nelere dikkat etmesi gerektiğine dair bir eğitim verilmelidir. Ülkemizde 6-7-8. sınıflarda seçmeli ders olarak okutulan Medya Okur

⁵² Mustafa Çoban, **Medya ve İntihar: İntihar Haberlerinin Medyada Yer Alış Biçimi**, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004, s.13.

⁵³ Refia Palabıyıkoglu, “İntihar Davranışı ve Kitle İletişim Araçları”, **Kriz Dergisi** 2(2): 277-284, 1994 s.282.

⁵⁴ <<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dizideki-kiz-gibi-intihar-etti-39009129>,<https://www.haberler.com/yonetmen-mercan-intihar-sahnesi-cektigimiz-8194393-haberi/>> (ET:13.02.2019)

Yazarlığı dersinin ilkokul 1.sınıftan itibaren verilmesinin önemi her geçen gün daha fazla hissedilmektedir.

Kitle iletişim araçları, sosyal medya, internet haberciliği bu konuda doğru kullanıldığında intihar vakaları azaltılabilir. En azından özdeşim kurarak intihar edecek kişi sayısını azaltması sağlanabilir. İntihar haberlerinde, İslâm'ın intihara bakışı, Peygamberimizin intihar konusundaki ihtarları hatırlatılarak, insanın her ne yaşarsa yaşasın canını korumak zorunda olduğu konusuna vurgu yapılarak; intihar haberinin ayrıntısına girmeden davranışın yanlış olduğu ifade edilmelidir.

1.4.1. Siber Zorbalık ve İntihar

Bireyi intihara sürükleyen nedenlerden biri de son yıllarda internet ve bilgisayar kullanımının artmasıyla birlikte karşılaştığımız siber zorbalıktır. “Kasıtlı olarak kişisel web sitesi çökertme, isimsiz çağrılar, gizli kimlikle gönderilen spamlar, mağdurun özel sohbet odalarına girmesini engelleme, e-posta, cep telefonu ve yazılı mesajla karşı tarafa zarar verme şeklinde olan bu davranışlara siber zorbalık denilmektedir”⁵⁵ Siber zorbaların kim oldukları bilinemediğinden siber şiddete maruz kalan kişi korkutulurken; bu davranışı yapan insanlar daha cüretkâr olmaktadır.

Peygamberimiz insanların eksikliklerini görmeye veya işitmeye çalışmayı yasaklamıştır. İnsanların özel hayatını ve mahremiyetinin araştırılmasını da yasaklamıştır.⁵⁶ Peygamberin inanan ümmetine yaptığı bu ikaz günümüzde daha bir anlam ifade etmektedir; çünkü özel yaşamın ihlali ve izinsiz bilgi toplanması sonucu yaşanan problemler giderek artmaktadır.

Siber Zorbalık, kişinin şahsi bilgilerini teknolojik iletişim araçları vasıtasıyla kişiyi tehdit etmek, korkutmak veya kişiyi taciz etmek için kullanılan ve süreklilik arz eden gönderimlerdir. Bu konuda gelişen teknolojik sistemler ses kayıt cihazları kamera vb. teknik aletler kullanılmaktadır. Bireyin sosyal medyada paylaştığı görselleri veya şahsına ait bilgileri bireyin izni dahilinde olmadan sosyal medyada, paylaşarak, elde edilen bilgiler üzerinden kişiyi toplum nezdinde küçük düşüren, alaya alan aile şeref ve haysiyetini zedeleyen paylaşımları içermektedir. Bu paylaşımlar kişinin e postasına, cep

⁵⁵ Ali Korkmaz, Siber Zorbalık: “Fizikselden Sanala Yeni Şiddet”, **Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi**, c. 24, konu:2 (2016), s.74.

⁵⁶ Müslim, **age**, c. VIII, Kitâbu'l Birr ve's-Sıla ve'l- Âdâb, bab: 9,28(2563), s.29.

telefonuna veya internet web sayfalarında görüntü ve mesaj gönderme yolu ile olabilmektedir. Siber zorbalıkta hakaret, iftira, cinsel taciz, ölümle tehdit içerikli mesajlar zaman mefhumu gözetilmeden gönderildiği için sürekli tedirginlik ve panik ortamında yaşamaya mecbur bırakılan kişinin psikolojisi alt üst olmaktadır.

Teknolojideki baş döndüren hızlı gelişmelere tam adapte olamayışımız sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Gençlerin zamanlarının büyük bir kısmını sosyal medya ortamlarında geçirmeleri buradaki kişisel bilgilerin güvenlik sıkıntısını ortaya çıkarmaktadır. Sosyal medya platformlarında sanal bir dünyada kendisine yer bulan bireylerde bu gruplardaki paylaşımlar esnasında hukuka aykırı bir şekilde kişinin izni dahilinde olmadan siber zorbalıkla karşı karşıya gelmeleri ayrı bir sorun teşkil etmektedir.

“Siber zorbalık alanında çalışan iki önemli isim olan Hinduja ve Patchin”ın araştırmasına göre kurbanların %20’si intihar etmeyi düşünmekte ve siber zorbalığa maruz kalmayan akranlarına göre iki kat daha fazla intihara teşebbüs ettikleri görülmektedir.”⁵⁷ sonucuna ulaşmışlardır.

Siber zorbalığa dair son zamanlarda yapılan araştırmalara baktığımızda bu duruma maruz kalan öğrencilerin okul ve sosyal hayatlarında endişe verici sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Siber zorbalık sonunda öğrencilerde okula gitmeme isteği, derslerine adapte olamadıklarından ders başarı ortalamalarında düşüşler yaşadıkları, çevresindeki bireyler ile ilişkilerinde depresif tavırlar sergiledikleri, kendileri ile sürekli kavga halinde oldukları, hayattan tat alamadıkları, sürekli gerginlik, huzursuzluk içinde kendini çaresiz hissettikleri belirtilmektedir. Bu durum öğrencinin ruh sağlığını da etkilemektedir. Depresyon, panik atak ve intihara teşebbüs eylemine kadar öğrencinin sıkıntı yaşadığı tespit edilmektedir.⁵⁸

Siber zorbalıktan dolayı intihar eylemlerini gün geçtikçe daha fazla duymaktayız. “Mavi Balina, Momo, Mavi Bebek” gibi bilgisayar oyunlarını oynadıktan sonra intihar eden çocukların olması üzerine ülkemiz dahil birçok devlet anne ve babalara uyarılarda bulunup gerekli tedbirleri almaktadırlar. Bazen de siber zorbalıkta insan mahremiyetine tecavüzden dolayı intihar eden bireylerin olduğunu haberlerden öğrenmekteyiz.⁵⁹

⁵⁷Emel Baştürk Akca, İdil Sayımer, Jale Balaban Salı ve Bircan Ergün Başak, “Okulda Siber Zorbalığın Nedenleri, Türleri ve Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Önleyici Çalışmalardaki Yeri”, **Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)**, 2(2014), s.18.

⁵⁸ Hüseyin Serin, **age**, s.3.

⁵⁹ < <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/mavi-balina-oyunu-icin-hangi-ulkede-ne-tur-onlemler-aliniyor>>, < <https://www.milliyet.com.tr/dunya/abdyi-karistiran-intihar> > 15.03.2020.tarihinde erişilmiştir.

Siber zorbalıktan korunmanın da aile fertlerini korumanın da yolu yine ebeveynin görevlerini hakkı ile yerine getirmesinden ve İslâm'da mahremiyet eğitime dikkat etmesinden geçmektedir. Bir Müslümanın, aile yaşantısındaki hallerini, ailesindeki fertlerin fotoğraf ya da videolarını, mahremiyet içeren tüm bilgilerini, internet ortamında dünyanın seyrine sunmaması, bu konuda daha bilinçli davranması gerekmektedir.

Siber zorbalığın gün geçtikçe yaygınlaşması küçük yaştan itibaren çocuklarımıza bilinçli internet kullanımı ve mahremiyet eğitimi vermenin önemini ortaya çıkarmaktadır. Emniyet teşkilatında siber zorbalık ile mücadele edilmesi için Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. Kişi siber zorbalıkla karşılaştığında yapması gereken ilk şey emniyet merkezine durumu bildirmesidir. Emniyet siber zorbaları tesbit edip haklarında hukuki işlem başlatmaktadır. Ne yapması gerektiğini bilen hem de mahremiyet anlayışına dikkat eden bireyler siber zorbalıktan büyük ölçüde korunmuş olacaktır. Bu misallerden hareketle daha sağlıklı ve huzurlu bir toplumda yaşayabilmek için her bireyin bilinçli, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir. Dini sorumluluklarının farkında olan, sağlıklı ve psikolojisi düzgün bireyler yetiştirmeyi başardığımızda toplumdaki intihar vakalarının sayılarında ciddi azalmalar görüleceği düşünülmektedir.

II. BÖLÜM

İNANÇ ve İNTİHAR

Bu bölümde önce inanç kavramını, ilahi kitaplarda intihar, Yahudilikte intihar, Hristiyanlıkta intihar, İslâm'da intihar, İslâm'da insan canına verilen değer, İslâm'da intiharın hükmü, inanç eksikliğinden kaynaklanan intihar nedenleri, Allah'ın varlığını ve gücünü idrak edememe, Ahirete iman konusunda eksiklik, Allah'a ve Ahirete iman noktasındaki eksikliklerin giderilmemesi, meleklerle iman noktasındaki eksiklik, Kur'ân'da anlatılan Peygamber kıssalarının rol model alınmaması, konularına değinilecektir.

2.1. İnanç Kavramı

İnanç, "bir düşünceye gönülden bağlı bulunma, birine duyulan güven, inanma duygusu. İnanılan şey, görüş, öğretisi, Tanrı'ya, bir dine inanma, akide, iman, itikat⁶⁰ bir fikre olan bağlılık, kesin kabul, inanılan şey."⁶¹ anlamlarına gelmektedir.

İnanç, daha çok bilgi ve kesinliğe dayanırken, imanda daha çok teslimiyet ve bağlılık ön plana çıkmaktadır. İnançta kanıt, imanda ise kanıt olsun ya da olmasın duygusal bağlanma ön plana çıkmaktadır. İnanç, imana göre daha genel bir kavramdır. İman ise daha özel bir alan için kullanılmaktadır. Biz yarın yağmurun yağacağına, sınavda başarılı olacağımıza, Allah'ın varlığına inanırız. Ama bunlardan sadece Allah'ın varlığına iman ederiz. Bu örnekler, inancın genel imanın ise özel alanlarda kullanıldığını göstermektedir⁶²

İnanç ve iman birbirinden farklı ama kopuk olmayan kavramlardır. İmanın kaynağını oluşturan inanç gelişerek iman haline gelmektedir. Hem inançta hem de imanda, şüphe yaşanabilmektedir. İnanç ile iman birbirinden farklıdır. Çünkü inanç, genel, toplumsal, imana göre daha kesin, ifade edilir, bilişsel, ilkel ve statik süreçlerin daha yoğun olduğu bir görünüm arz etmektedir. İman ise özel, bireysel, inanca göre daha riskli, tecrübe edilir, gelişmiş ve inanılan varlığa, yani Allah'a karşı sıcak duygular içeren bir yaşayıştır.⁶³

Bir insandaki inanç hemen oluşan bir şey değildir. İnsan hayatı boyunca karşılaştığı olaylar karşısında bunları zihin ve duygu dünyasından geçirmektedir. İnanç, aklımıza gelen sorulara cevap buldukça güçlenmektedir. Bir çocuğu ele aldığımızda çocuğun

⁶⁰ Türk Dil Kurumu<<https://www.tdk.gov.tr/>> 03/04/ 2020.tarihinde erişim sağlanmıştır

⁶¹ Mehmet Doğan, **age**, s.542.

⁶² Hasan Kayıkılık, "Psikolojik Açıdan İnanç, İman ve Şüphe", /**AÜİFD**, XIV (2005), sayı I, s.136.

⁶³ **Age**, s.153.

inanç sahibi olmasında en etkili merkez ailedir. Çocuk, “namaz nasıl kılınır? Dua nasıl edilir?” vb. dini ritüelleri aile ortamında gözlemleyerek öğrenmektedir. Ebeveyn tarafından baskı kurulmadan, şiddete maruz bırakılmadan, hakaret edilmeden, sevilerek tatlı bir ses tonu ile namaza kaldırılan bir çocuk dini ritüellere karşı bir istek duyacaktır. İç dünyasında ibadetlere karşı bir nefret, bir çatışma, yaşamayacaktır. Namaza karşı daha duyarlı olacağından bir ibadeti yapmanın verdiği iç huzuru yaşayacaktır. Çocuk, böyle bir ortamda inancını geliştirecektir.

Çocuğun içinde bulunduğu ortam çocuğun inanç gelişimi üzerinde etkilidir. Eğitim aldığı okullar, gittiği camii, arkadaş ortamları bütün bu unsurlar çocuğun inancı üzerinde ciddi izler bırakmaktadır.

2.2. İlahi Kitaplarda İntihar

2.2.1. Yahudilikte İntihar

Yahudilik intiharı suç saymakta ve doğru bir davranış olarak görmemektedir. Yaratıcının verdiği canın kişi tarafından korunmasının, insanın görevi olduğu düşüncesi kabul edilmektedir. İntihar eden kişi Tanrının gücünü yok saydığından Talmud da intihar yasaklanmıştır.

Talmud sonrası dini otoriteler intiharı cinayetten daha büyük bir günah olarak değerlendirmiştir. Bunlara göre intihar, Yahudiliğin yazılı ve sözlü kutsal metinlerinde kendini öldürenlerin cehenneme gideceği şeklinde bir cezaya rastlanmamaktaydı. İntihar edenlerin öte tarafta nereye gideceği konusunda ketum kalmıştır. Yahudi din adamları, intihar edenlerin cenaze töreninin yerine getirilmesini istemiştir. Fakat bu din adamları, kendisini öldürenlerin Yahudi mezarlığında değil oraya yakın yerlere gömülmesine izin vermiştir⁶⁴

Yahudiliğin intihar olayına bakışını incelediğimizde cinayetten daha büyük bir günah kabul edilmektedir. Yahudiler kutsal kitaplarındaki 10 emirden biri olan öldürmeyeceksin emrinden dolayı değil de insanın var olan her şeyden üstün kılındığına inandıkları için intiharı yasaklamaktadırlar. Dünya geneline bakıldığında Yahudilerin, Hristiyanlardan daha az intihar ettiği görülürken; Müslümanlardan ise yüksektir. ⁶⁵

⁶⁴ Necati Sümer, **age**, s.51-53.

⁶⁵ İsrail Bülül, **age**, s.19.

Yahudiliğin intiharı insan hayatına verdiği değerden dolayı onaylamadığını, ancak intihar eden kişi içinde yine gerekli cenaze ritüellerini yaptıkları görülmektedir. Diğer inananlara bu davranışın yanlış olduğunu düşündürmek içinde intihar edenin cenazesini ayrı mezarlıklara defnederek bir nevi onları diğer inananlardan ayırmaktadır. Bu davranış ile toplumsal bir baskı uygulayarak insanları bu davranıştan vazgeçirmeyi amaçlamaktadırlar.

Yahudilik ilke olarak intiharı tasvip etmez. Ancak geleneksel İbrani hukukunda intihar edenin aklı başında iken bu fiili işlemiş olamayacağına, dolayısıyla sorumlu tutulmayacağına dair genel bir anlayış vardır. Katliama, şirke ve zinaya zorlanma gibi olağanüstü durumlar karşısında ise intiharın tercih edilmesi takdire değer görülmüştür.⁶⁶

Yahudiliğin Kutsal kitabında intihar etmeyin diye kesin net bir ifade bulunmamaktadır. Kesin bir yargının olmayışından dolayı da Ahirette intihar eden kişilere karşı nasıl bir muamele edileceği bilinmemektedir. Cenazelerin defin işlemlerinin yapılması bu bilinmeyiştten kaynaklanmaktadır.

Dünya genelinde Müslüman ve Hristiyanlardan daha az inananlara sahip olmalarına rağmen intihar eden Yahudi sayısının Müslümanlardan çok olması ilahi dinler içerisinde en az intihar vakaların Müslümanlar arasında olduğunu göstermektedir.

2.2.2. Hristiyanlıkta İntihar

Hristiyanlık dininin kutsal kitabı İncil incelendiğinde intihar kavramının geçmediğini, görmekteyiz. Hristiyanlıkta insanın bedeni kutsal kabul edilmektedir. Bunun da sebebi ise insan bedeninin, Tanrı'nın tapınağı olduğu, Tanrı'nın ruhunun da insan bedeninde yaşadığı kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır. İnsan bundan dolayı bu tapınağı yıkmamakla görevlidir. Tanrı'nın tapınağını insanın koruması istenmektedir.⁶⁷ Hristiyanlıkta intihar etme olayı bundan dolayı kabul edilmemektedir.

İsâ kendisine inananlardan iman edip inananların ve tüm insanlığın ümidini diri Tanrı'ya bağlamalarını ⁶⁸ istemektedir. Hristiyanlık, kişinin başına gelen sıkıntılar karşısında ümit içerisinde, sevinerek sıkıntılara karşı dua edip katlanmalarını,⁶⁹ bu karşılaşılan sıkıntılar ile tüm insanlığın karşılaştığını bilmelerini, “Tanrı'ya güvenmelerini ve insanların kuvvetini aşacak derecede bir sınava tabi tutulmasına

⁶⁶Huriye Martı, “Dinî Referanslar Çerçevesinde İntihar Olgusu ve İntiharı Besleyen Düşünce Kalıplarıyla Mücadele”, **Diyanet İlmî Dergi**, 3/V (2016), s.71.

⁶⁷ The Bible Societyin Turkey, İncil, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul 2018, 1.Korintliler 3/16-17.

⁶⁸ 1.Timoteos 4/10.

⁶⁹ Romalılar 12/12.

Tanrı'nın izin vermeyeceğini, inananların bu sıkıntılara katlanabilmesi için onlara imtihanla birlikte kurtuluş yolunu da sunacağını vaad ettiğini görmekteyiz.⁷⁰ İnananlar bir sınama ile karşılaştıklarında bu sınamaları, büyük bir mutlulukla karşılamaları istenmektedir. Tanrı bir insanı sıkıntılara karşı deniyorsa, orada inananın belalara karşı dayanma kuvvetini yarattığına bunun da kişinin inancında bir noksanlık olmadan yeterli donanıma sahip olması için olduğu ifade edilir.⁷¹ İncilde bu ifadeler olmasına rağmen İsa'ya ihanet eden Yahuda'nın İsa'nın mahkûm edilmesini gördükten sonra duyduğu pişmanlık üzerine kendini asması, Mattadaki bölümde anlatılmaktadır. Bu, Hristiyanlıktaki ilk intihar vakası olmuştur.⁷²

İncilde Yahuda'nın kendini asmasından başka intihar sahnesinin anlatıldığı bölümlerde vardır. Pavlus ile Silas'ın zindanda dua ederken deprem olması sonucu zindanın kapıları açılmış ve tutukluların zincirleri çözülmüştür. Zindancı tüm kapıların açıldığını görünce tutukluların kaçtığını düşündüğünden, kılıcını çekip intihar etmeye kalkışmış ve bu esnada Pavlus canına kıymaması gerektiğini hiç kimsenin kaçmadığını söyleyerek intihar teşebbüsünü önlemiştir.⁷³

Katolik Kilisesi din ve ahlak ilkelerine göre, herkes kendi yaşamı için Tanrı'ya karşı sorumludur. Kimse kendi yaşamı üzerinde tasarruf hakkına sahip değildir. İntihar etmenin ve intihara bilerek yardımcı olmanın ahlak yasasına aykırı olduğu, Tanrı'nın verdiği hayatı geri çevirmek veya onu elinin tersiyle itmek O'na karşı büyük bir saygısızlık olduğundan sert cezaların uygulanmasını ister.⁷⁴

Kiliselerin intihar edenler için önerdikleri bu cezalar günümüz kiliseleri tarafından uygulanmamaktadır. İnsanların yaşadıkları ızdırap ve geçirdikleri sarsıntılardan dolayı intihar eden kişiye dinî merasim uygulanarak defnedilmektedir. Önceden intihar edenlerin cesetlerine uygulanan işkenceler ve davranışlar da günümüzde yapılmamaktadır. Geride kalan aile fertlerine koruyucu bakım hizmeti vermenin daha doğru bir hareket olduğu düşüncesi hakimdir. Psikolojik sıkıntısı olanlarla ilgilenme Kiliselerin öncelikli hedefleri arasındadır.

⁷⁰ Korintliler 10/13.

⁷¹ Ya'kûp'un Mektubu 1/2-4.

⁷² Matta 27/3-5.

⁷³ Elçiler 16/25-28.

⁷⁴ Necati Sümer, **age**, s.104.

2.2.3. İslâm'da İntihar

İslâmî kaynaklarda intihar eylemi genellikle “kendini öldürme” (katele nefsehû) şeklinde ifade edilmekte, intiharın aslı Arapça olup öteden beri kullanılmaktadır.⁷⁵ İslâm'ın intihara yaklaşımına Kur'ân ve hadisler ışığında bakıldığında, Kur'ân-ı Kerimde insanın kendini öldürmesinin kesin bir hükümle yasaklandığı, İncil'deki gibi intihar sahnesinin anlatıldığı bir ayetin yer almadığı; Hz. Muhammed'in de birçok hadisinde intiharı yasakladığı ve insanları bu fiiliyattan vazgeçirmek için intihar edenler hakkında Ahirette uğrayacakları azaptan bahsettiği görülmektedir.

Allah, “Ey iman edenler! Kendilerinizi öldürmeyin. Şüphe yok ki Allah size çok merhamet edicidir.”⁷⁶ buyurmaktadır. Müfessirlerden bazıları bu ayeti yorumlarken insanların birbirini öldürmemesinin emredildiğini ifade etmişlerdir. Bazı müfessirler ise kendinizi öldürmeyin hitabının, insanın kendi canına kıymasının yani intihar etmesinin bu ayetle yasaklandığını kabul etmişlerdir. Buna delil olarak, Selâsil savaşında ihtilâm olan Amr İbnü'l-Âs'ın, hastalanmamak için namazları teyemmüm ile kıldığını; savaştan döndükten sonra neden böyle yaptığını Peygambere anlattığında ve delil olarakta bu ayeti okuduğunda Peygamber, tebessüm ederek davranışın doğru olduğunu tasdik etmiştir. Bu ayeti Amr İbnü'l-Âs'ın, kişinin kendi kendisini öldürmekle tevil ettiğini ve Peygamberinde tebessüm ile tasdikini kendilerine delil olarak göstermişlerdir.⁷⁷ Ayetteki “Kendilerinizi öldürmeyin” emri “hem başkasını hem de insanın kendisini bâtil ve haksız bir yere öldürme yasaklamış olduğunu gösterir.”⁷⁸ Yaşama hakkının korunması gerektiği konusuna da insanların dikkatlerini çekmiştir. Ayet, “İslâm'ın bütün muamelat hükümlerinin hedefi olan makasidü's-şerîa'nın ilkesinden biri olan canın korunması ile ilgilidir.”⁷⁹

Allah, insanın kendisini öldürmesini yasakladığı gibi ölüme sebebiyet verebilecek durumları da yasaklamaktadır. Allah “Kendi kendinizi tehlikeye atmayın.”⁸⁰

⁷⁵ Hayati Hökelekli, İntihar, **Diyanet İslâm Ansiklopedisi**, DİB. Yayınları, c. XXII, İstanbul 2000, s.351.

⁷⁶ Nisâ 4/29.

⁷⁷ İbn Hacer El-Heytemî, **İslâm'da Helaller ve Haramlar**, c. II, Trc: Ahmed Serdaroğlu, Lütfi Şentürk, Kayihan Yayınları, İstanbul 1990, s.282.

⁷⁸ Fahrüddîn er-Râzî, **Tefsîr-i Kebîr Mefâtîhu'l Gayb**, c. VII, Trc., Suat Yıldırım vd. Akçağ Yayınları, Ankara 1989, s. 534.

⁷⁹ Hayrettin Karaman vd., **age**, c. II, s.51.

⁸⁰ Bakara 2/195.

buyurmaktadır. Harp esnasında “İki düşman safı arasında tek başına kalan kimse, düşmana galip gelme ümidi bulunmayıp aksine öldürölme ihtimalinin daha fazla olduğu zaman, cihada girişmesi söz konusu değildir.”⁸¹ Burada kişinin düşmanı yok etme ve düşman saflarından kurtulma ihtimalinin olmaması; aksine Müslümanlara bir zarar gelme ihtimali durumunda düşman ile savaşıması, kendini ölüme atmak gibi kabul edilgi için mekruhtur.

Hiz. Muhammed, ümmetinden intihar etmemesini; intihar edenlerin ise şiddetli azaba uğrayacağını bildirmiştir.

“Herkim bir dağdan (yüksek bir yerden) kendisini aşağıya atıp öldürürse, bu intihar eden kimse Cehennem ateşinde ebedî ve daimî sûrette kendisini yüksekten aşağıya bırakır bir halde azap olunur. Bir kimse de zehir içerek canına kıyarsa, bu da zehiri elinde içen bir halde ebedî ve daimî bir surette bir halde Cehennem ateşinde azap olunur. Bir kimse de kendisini bıçak gibi bir demir parçası ile öldürürse, O da bıçağı elinde karnına vurarak ebedî ve daimî surette Cehennemde azap olunur.”⁸²

Hiz. Muhammed şöyle buyurdu: sizden önceki bir ümmet içinde bir adamın yarası vardı. Yaranın verdiği acıya dayanamayarak kendisini öldürdü. Allah da “Kulum kendisini öldürerek benden önce davrandı. Cenneti ona haram kıldım.”⁸³

Hiz. Muhammed’in sahabelerinden biri yara aldı. Yaranın verdiği acıya dayanamayınca “yassı demirli bir ok(mişkas) alıp kendisini öldürdü. Peygambere getirildi. Peygamber ona cenaze namazı kılmağı.”⁸⁴

Sahebe, savaş esnasında Peygambere, Kuzman adındaki sahabenin düşman karşısında sergilediğı kahramanlığı hakkında bilgi arz etti. Peygamberimiz “O cehennemliklerdendir.” buyurdu. Bunun üzerine Huzâi onu takibe aldı ve Kuzmanın savaş esnasında aldığı yaraya dayanamayarak kılıcını iki göğsü arasına koyarak, kılıcın üzerine yüklenerek kendisini öldürdüğünü haber verdi.⁸⁵

⁸¹ Râzî, **age**, s.444.

⁸² Zebîdî, **age**, c. XII Kitâbü’t- Tıb, hadis no: 1940, s.96.

⁸³ Zebîdî, **age**, c. IV, Kitâbü’l-Cenâiz, hadis no: 668, s.562.

⁸⁴ Müslim, **age**, c. III, Kitâbü’l-Cenâiz, bab 37, hadis no: 107(978), s.158.

⁸⁵ Zebîdî, **age**, c. X, Hayber Gazâsı, hadis no: 1609, s.267.

2.2.3.1. İslâm’da İnsan Canına Verilen Değer

Allah, yeryüzündeki her şeyi insan için yarattığını; insanın yeryüzünde Allah’ın halifesi olduğunu⁸⁶ bildirmektedir. Müfessirler, halife kelmesi ile Âdem Peygamberin kastedildiğini; Allah’ın emir ve yasaklarını, evlatlarına Allah’ın yeryüzündeki vekili olarak tebliğ etmekle de görevli olduğu⁸⁷ anlamına geldiğini ifade etmektedirler. Halife kelimesi başka bir izahta:

Allah tarafından Âdem (a.s.) verilen özellikler, sorumluluklar, yetki ve nimetlerdir. Bunlardan en önemlisi hilafet özelliğidir. Hilafet, “bir kimsenin diğerinin yerini alması, onu temsil etmesi onun salâhiyetlerini kullanması “manasına gelir. İnsan dahil hiçbir varlığın Allah’ı temsil etmesi, O’nun yerini alarak tasarrufta bulunması mümkün değildir. Adem’in ve neslinin halifeliği, Allah’ın mülkü bulunan yeryüzünde O’nun iradesine uygun yaşamak ve tâlimatı doğrultusunda tasarrufta bulunmaktan ibarettir.⁸⁸

Allah’ın, Âdem’in (a. s) yaratılışını anlatırken “ellerimle yarattığım”⁸⁹ ifadesini kullanarak katında insanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Tefsir alimleri ellerimle ifadesini yorumlarken Allah’ın şanına, ilmine, yaratmasına yakışan bir tavrın olduğuna dair bir mananın yüklendiğinde tereddüt olmadığını, Adem’in yaratılmasında Allah’ın kudretinin tecellilerinin görüldüğü şeklinde yorumlamışlardır.⁹⁰ Yüce yaradan “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık”⁹¹ buyurmaktadır.

Allah, ellerimle yarattım ifadesinin ardından ayette İblisten, saygıyla Âdem’e karşı eğilmesini istemiştir. Buradan hareketle din mezhep ırk, makam, ayrımı yapılmaksızın tüm insanlara saygı gösterilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. İnsanın da canına karşı saygı göstermesi gerekmektedir. Allah’ın kendisine verdiği bu payeyi muhafaza ederek bir zarar gelmemesi için elinden gelen her şeyi yapması gerekmektedir. İnsan eceli gelinceye kadar kendisine emanet edilen bu canı saygıya layık bir hayat içerisinde sürdürmelidir. İnsanın canı mukaddestir. Kimse istediği gibi tasarrufta bulunamaz; çünkü can insana ait değildir.

⁸⁶ Bakara 2/29-30.

⁸⁷ Ömer Nasûhi Bilmen, **Kur’ân-ı Kerim’in Türkçe Meâli Âlisi ve Tefsiri**, c. I, Sentez Yayınları, İstanbul 1996, s.36.

⁸⁸ Hayrettin Karaman vd., **age**, c. II, s.100-101.

⁸⁹ Sâd 38/75.

⁹⁰ Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur’ân Dili**, c. VI, Sad., İsmail Karaçam vd., Azim Dağıtım, İstanbul 2017, s.532.

⁹¹ Tîn 95/4.

Peygamber, cenaze geçirildiğinde cemaatin hayırla o kişiyi anması üzerine hayırla anılan o kişiye cennetin vacip olduğunu şayet şer ile yad edilseydi ona cehennem vacip olacağını çünkü “sizler yeryüzünde Allah’ın yeryüzündeki şahitlerisiniz”⁹² diyerek bu cümleyi üç defa tekrarlama insanın ne kadar değerli olduğunu göstermektedir.

Hiz. Muhammed (a.s) ashabından, bir cenaze gördüklerinde hemen ayaka kalkmalarını, cenaze kabre koyuluncaya kadar cenazeye eşlik etmelerini ve cenaze kabre konulmadan oturulmamasını istemektedir.⁹³ İslâm dinin de insanın canı kadar cenazesinin de saygıya ve hürmet etmeye değer atfedildiği görülmektedir. Bu davranış İslâm dininin insana verdiği değerinde göstergesidir.

Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşattırsa, sanki bütün insanları yaşattır.”⁹⁴ İslâm dini bir insanın kurtuluşuna vesile olan insanı tüm insanlığı kurtarıp yaşattın diyecek kadar büyük bir paye vermiştir. Bu verilen konum bir insanın dünyada çalışarak elde edemeyeceği bir konumdur.

“Haklı bir sebep olmadıkça, Allah’ın öldürülmesini haram kıldığı cana kıymayın.”⁹⁵ Haksız yere cana kıyanın da tüm insanları öldürmekle aynı şey olduğunu ifade ederek canın dokunulmazlık hakkına sahip olduğunu ve haksız yere cana kıyılamayacağını ifade etmektedir. Böyle bir suçu işleyenler içinde yine cezasını Allah kendisi vermektedir: “Kim bir Mü’mini kasten öldürürse cezası içinde ebedî kalacağı cehennemdir, Allah ona azap etmiş, lânet etmiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.”⁹⁶ Haksız yere kıyılan cana dünyadaki verilecek ceza da yine Allah tarafından kısas yöntemi ile belirlenmiştir.⁹⁷

Allah’a iman eden bir kişi bu ayetleri yok sayamaz. İntihar ederek kendi canına kıyamaz, başkalarının canına da kıyamaz, intihara teşebbüs ettiremez. İntihar edecek kişiye yol yöntem gösteremez, ona destek veremez. Bu ayetleri ve ikazları dikkate alan

⁹²Müslim, **age**, c. III, Kitâbu’l Cenaiz, bab 20, hadis no: 60(949), s.129.

⁹³ Müslim, **age**, c. III, Kitâbu’l-Cenâiz, bab 24, hadis no: 77, s.137.

⁹⁴ Mâide 5/32.

⁹⁵ İsrâ 17/33.

⁹⁶ Nisâ 4/93, Tevbe 9/35, Enbiyâ 21/98-100, Furkân 25/11.

⁹⁷ Bakara 2/178-179.

kişi intihar etme düşüncesi içerisinde olan kişiyi bu fikrinden vazgeçirmeye çalışması gerekir. Allah'ın lâneti ve ebedî içerisinde kalacağı cehennem azabını insan kabul edemez; çünkü bu akıl sahipleri için kabul edilebilecek bir şey değildir. Bunu kabul etmek cehennem azabını hafife almaktır. Oysaki Allah cehennem azabının çok şiddetli ve çılgınca olduğunu sürekli insan vücudunun yenilenerek azaba devam edileceğini⁹⁸ haber vermektedir. Allah'ın bu azabı yapacak kudrete sahip olduğuna iman eden bir kimsenin, cana verilen bu değer karşısında intihar etmeyi düşünmemesi ve intihar teşebbüsünde bulunmaması gerekmektedir. Tablo 26 da elde edilen bulgulara İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunursunuz sorusuna %69,9 (784 kişi) oranında her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim cevabının verilmesi bu düşüncemizi doğrulamaktadır.

2.2.3.2. İslâm'da İntiharın Hükümü

Fakihler ve Ehli sünnet âlimleri “hayatına kasteden, intihar eden kişinin, bu davranışının çok çirkin bir hareket olmasına rağmen İslâm dininden çıkmış olmayacağı görüşündedirler. Müslüman olduğu için de cenaze namazının kılınacağını, müntehirenin günahının kendisine ait olduğunu bildirmektedirler.” Bu görüş Maliki mezhebinin görüşüdür. Umeru'bnul- Abdilaziz ile Evzâi hariç; diğer fakihler intihar edenin cenaze namazının kılınacağı noktasında ittifak etmişlerdir.⁹⁹

Hanefi mezhebinde, iki farklı yaklaşım vardır. İmam Ebû Yûsuf, çok şiddetli bir ağrıdan veya hata sonucu bir kimse intihar ederse; ancak bu kişilerin cenaze namazı kılınır¹⁰⁰ diğer nedenlerle intihar eden kişilerin cenaze namazının kılınamayacağını sebebinin ise “kendi nefesine zulmettiğindendir”; İmam-ı Â'zam ile İmam-ı Muhammed'in ise “müntehirenin cenaze namazının kılınacağını, sebebinin ise darp ve cerhsiz kendi döşğinde ölen kimse gibi kanının heder olup katl-i nefiste diyet bulunmadığı”¹⁰¹ görüşünü benimsemekte oldukları görülmektedir.

İmam Şafii, bir Müslüman vefat ettiği zaman diğer Müslümanların üzerine dört şeyin vacib olduğunu, bu vacip olan şeylerden birincisinin de vefat eden kişinin cenazesini

⁹⁸ Nisâ 4/56.

⁹⁹ Müslim, **age**, c. III, s.158.

¹⁰⁰ Ömer Nasûhi Bilmen, **Büyük İslâm İlmihali**, Sad: Ali Fikri Yavuz, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1990, s.258.

¹⁰¹ Zebidî, **age**, c. IV, s.562.

yıkamak ve namazını kılmak olduğunu belirtmektedir. İntihar eden kişi de ne kadar günahkâr ve asî olsa da onun cenazesinde yıkanacağını ve diğer Müslümanlar gibi cenaze namazının kılınacağını ifade etmektedir.¹⁰²

Kendilerinizi öldürmeyin ayetindeki ikazdan hareketle insanların birbirini öldürmesinin yasak olduğu konusunda alimler ittifak etmişlerdir. İntihar haramdır. Bazı alimler intihar konusunda bir nehyin alınmasına dair itiraz etmelerinin sebebini, imanı olan bir Müslümanın intihar etmesinin mümkün olmadığını, böyle bir davranışın bir Müslümandan asla sâdır olamayacağını dolayısıyla intiharı yasaklamanın da anlamsız olacağını söylemişlerdir. Bu konuda nehyin alınmasını savunan alimler de Müslümanlardan da intihar edenlerin olabileceği dikkate alınarak nehyin alınmasının faydasına vurgu yapmışlardır.¹⁰³

İmam Nesâî, Peygamberin intihar edenin cenaze namazını kılmadığından dolayı kendisinin de kendini öldüren kişinin cenaze namazını kılmayacağını belirtmiştir.¹⁰⁴

İbn Teymiyye, “insanın kendini öldürmesi asla caiz olmamakla birlikte böyle bir kimsenin cenaze namazı kılınır. Peygamberimiz namazı kendisi kılmamışsa da ashabına kılmalarını söylemiştir. Bu durumda halkın cenaze namazını kılması; din büyüklerinin Hz. Peygamber'e uyararak namaza katılmamaları uygun olur.”¹⁰⁵ diyerek görüşünü beyan etmiştir.

İntihar, İslâm dininde büyük günahlardan sayılmaktadır. İntihar eden kişi imandan çıkmamaktadır. Cüzî iradesini kullanarak sıkıntılara tahammül etme kabiliyeti gösterememektedir. Ehli sünnetin görüşüne göre:

Müminlerden büyük günah işleyenler tövbe etmeden ölmüş olsalar bile cehennemde ebedi kalacak değildir. Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Sırf iman kendisi bile yapılmış bir iyiliktir. Ne kadar günah işlemiş olursa olsun bu iyiliğin mükafatını alacaktır. Günahkâr kimse cezasını çekmek için cehenneme girmiş olsa bile er geç oradan çıkacaktır.¹⁰⁶

¹⁰² Halil Güneş, **Büyük Şafii İlmihali**, Yasin Yayınevi, İstanbul 2009, s.239.

¹⁰³ Râzî, **age**, c. VII, s.537.

¹⁰⁴ Eşref Ali et-Tehânevî, Zafer Ahmed el-Osman et-Tehânevî, **Hadisler ile Hanefi Fıkhi**, c. VI. Trc: Nedim Yılmaz ve İbrahim Tüfekçi, Misvak Yayınları, İstanbul 2009, s.334.

¹⁰⁵ Hökelekli, **age**, s.352.

¹⁰⁶ Taftâzânî, **Şerhu'l-Akâid**, Trc: Talha Hakan Alp, Yasin Yayınları, İstanbul 2008, s.247.

Ehli sünnet alimleri, Peygamberimizin, iyi veya facir olan bütün kişilerin arkasında namaz kılınmasını istemesini delil göstererek; facir olan kişi, imandan çıkmış olsaydı Peygamber onun arkasından namaz kılınız diye emretmezdi. İmandan çıkmadığına göre büyük günah işleyenlerin cenaze namazının kılınması gerekir hükmünü vermişlerdir.¹⁰⁷

Peygamberimizin “Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme girdikten sonra Allahu Teala ‘kimin kalbinde hardal tanesi ağırlığıınca iman varsa ateşten çıkarınız diye ferman buyuracaktır.’”¹⁰⁸ İntihar etmeden önce kişi iman etmiş ise bu imanından dolayı yaptığı hatanın cezasını Allah’ın takdir edeceği; cehennemde azabını çektikten sonra oradan çıkacağı yönündedir. Kişi intihar etmeden önce imana sahip değilse ebediyyen cehennemde kalacaktır. İslâm uleması, “Lailahe İllallah” diyenin cenaze namazını kılınız hadisini dikkate alarak intihar eden kişilerin de cenaze namazının kılınacağını ifade etmişlerdir. Burada intihar eden kişinin ailesinin daha fazla yıpranmaması, geride kalanların bunalım yaşamaması için böyle bir karar alınmıştır.¹⁰⁹

İslâm dini insanın kendi canına kıymasını kesinlikle yasaklamaktadır. “Bir adamın kendisini öldürmesinin günahı başka birisinin öldürmesinden daha çok günahdır.”¹¹⁰ Bunu akıl nimeti yerinde olan bir bireyin yapmasının mümkün olmadığı gözükmemektedir; ancak Alla’tan ümidini kesmiş, Allah’ın azabını hafife alan hasta bir ruhun sergileyeceği davranış olarak gözükmemektedir.

Mehmed Zihni, hataen veya acının şiddetinden dolayı kendini öldüren kişinin ittifaken cenaze namazının kılınacağını belirtmiştir. Kişinin intihar etmesi başkasını öldürmekten daha büyük günah olarak kabul edilmiştir. Delil olarak kulum kendisini öldürerek benden önce davrandı. Cenneti ona haram kıldım hadisini göstermektedir.¹¹¹

Ahmed Hamdi Akseki, ahlakî kanunlarda kişinin başkasının hayat hakkına son verme yetkisinin olmadığı gibi; insanın kendi hayatına son verme yetkisinin de ona verilmediğini bildirmektedir. İnsanın sadece kendisi için değil; toplumdaki insanlara da faydalı olmak için yaşadığını ve insanın böyle bir görevinin olduğuna dikkat çekerek,

¹⁰⁷ Ebü’l-Muîn en Neseî, **Mâtürîdî Kelâmı**, Trc: Yûsuf Arıkaner, Endülüs Yayınları, İstanbul 2019, s.120.

¹⁰⁸ Zebîdî, **age**, c.I, Kitâbü’l-İman, hadis no: 21, s.36.

¹⁰⁹ Din İşleri Yüksek Kurulu, **Fetvalar**, DİB Yayınları, İstanbul 2019, s.209.

¹¹⁰ Fetâvâyi Alemgiriyye, **Fetâvâyi Hindîyye**, c. XII, Trc: Mustafa Efe, Akçağ Yayınları, Ankara 1986, s.144.

¹¹¹ Mehmed Zihni, **Ni’meti İslâm**, c. II, Sad: M. Rahmi, Huzur Yayınevi, İstanbul 2015, s.428.

intihar eden kişinin bu görevden kaçtığı için intihar etmenin yasaklanmış bir hareket olduğunu ifade etmektedir.¹¹²

İntihar eden bir kimseye yardım etmek, yol göstermek veya onu teşvik etmekte İslâm dinine göre yasaktır. Hz. Muhammed “yarım söz ile de olsa bir Müslümanın öldürülmesine yardımcı olan kimse, iki kaşı arasında “Allah’ın rahmetinden mahrumdur” ibaresi ile mahşer yerine gelir.” buyurarak insanların ölümüne sebebiyet verici söz ve eylemlerden Müslümanları men etmiştir; hatta haksız yere bir kişinin öldürülmesine seyirci kalan ve müdahale edip o kişiyi kurtarmayan kişiler üzerine Allah’ın lanetinin ineceğini belirtmiştir.¹¹³

Allah, “Beyinsizlikleri yüzünden bilgisizce çocuklarını öldürenler, Allah’ın kendilerine verdiği rızık haram sayanlar mutlaka ziyan etmişlerdir. Gerçekten onlar sapmışlardır. Doğru yolu da bulmuş değillerdir.”¹¹⁴ buyurmaktadır. İslâm dini, fakirlik endişesi ile çocukların öldürülmesini yasaklamış ve bunun çok büyük bir günah olduğunu belirtmiştir. Rızık konusunun ise Allah’a ait olduğunu ve herkesin rızıkını verdiğini ¹¹⁵ bildirmektedir.

“Geçim sıkıntısına düşerim; yoksulluk içinde nasıl büyütürüm” düşüncesi ile cana kıyma İslâm dininde yoktur. Bu ayetleri delil göstererek hiçbir insan yoksulum, geçim sıkıntım var diyerek intihar edemez, çocuğunu öldüremez. Allah rızık bazı kullarına bol bazısına da az verir. Bu, Allah’ın dilemesidir.¹¹⁶

Müslümanın ayetlerdeki ikazı dikkate alarak, verilen dünya nimetlerine şükrederek, kendisine verilen can emanetini Azrail’e teslim etmesi gerekmektedir. Rızık daraltıldığında sabrederek elindeki nimetler ile yetinme yoluna gitmeye çalışması, gerekmektedir. İnanç sahibi bir kulun sergilemesi istenilen davranış budur. İslâm dini, kulun intihar etmek yerine; Allaktan rızıkını genişletmesi için dua etmesini, intiharı bu durumdan bir kurtuluş olarak görmemesini istemektedir.

Tüm bu ikazlara rağmen intihar eden bir Müslümanın büyük günah işlemesine rağmen dinden çıkmadığı bundan dolayı da İslâm dinine göre cenazesinin diğer cenazeler gibi

¹¹² Ahmet Hamdi Akseki, **İslâm Dîni**, Nur Yayınları, Ankara 1993, s.320.

¹¹³ El-Heytemî, **age**, c. II, s.288.

¹¹⁴ En’âm 6/140.

¹¹⁵ İsrâ 17/31.

¹¹⁶ Ra’d 13/26, Âl-i İmrân 3/327.

yıkanacağı ve Müslüman kabristanlığına gömüleceği konusunda fakihler ittifak etmiştir; fakat bu kişinin cenaze namazının kılınıp kılınamayacağı meselesi ise tartışmalara konu olmuştur.

Ülkemizde bu görüşler esas alınarak intihar eden kişilerin cenaze namazı kılınmaktadır. Diğer Müslüman kişilerin cenazelerine yapılan tüm cenaze ritüelleri aynen yapılmaktadır. Müslümanların cenazelerinin gömüldüğü mezarlıklarda defin işlemi gerçekleştirilmektedir. Ayrı bir mezarlığa defin işlemi uygulanmamaktadır.

2.3. İnanç Eksikliğinden Kaynaklanan İntihar Nedenleri

2.3.1. Allah'ın Varlığını ve Gücünü İdrak Edememek

2.3.1.1. İnsandaki İnanma İhtiyacı

İnsan azaları yaratılışta belli görevlere uygun olarak yaratılmıştır. Kulak duymaya, burun koklamaya, göz görmeye, mide sindirmeye uygun özelliklerle donatılmıştır. İnsan fıtratı da yaratılış itibarı ile bir tevhid inancına yönelmeye yatkın olarak yaratılmıştır. İnsan, kendisini yaratan, mutlak güç sahibini aramaktadır. İnsanlık tarihi boyunca insanlar kendilerinden daha üstün bir varlığa inanma ihtiyacı hissetmiştir. İnsanoğlu içindeki bu inanç ihtiyacını bazen çevresindeki varlıklara tapınarak bazen de tek bir tanrı inancına ulaşarak gidermeye çalışmıştır.

Bunun en açık delilini ilkel kabilelerde görüyoruz. Bunların yazılı bir kaynakları yoktur; ancak “yüce bir varlık” “yaratıcı bir tanrı” “inancı vardır. Onlara göre bu Tanrı hükmeder veya daha aşağı derecede bulunan ruh ve tanrıları yönetir. O, tabiat kuvvetlerini idare eder, yükseklerde durur, izah edilemez insanları ve her şeyi yaratır. Bu yüce tanrı veya yüksek ruh göğün en yükseklerinden dünyaya hükmeden bir yüce varlıktır. Yüce tanrıya ancak büyük felaketlerde dua edilir.”¹¹⁷

İnsanlar bir Tanrıya inanırken Politeizm (çok Tanrıcılık) veya Monoteizm (tek Tanrıcılık) şeklinde farklı inanış şekilleri göstermişlerdir. Her iki inanma şeklinde de tapınma, sığınma, yardım isteme ihtiyacı olduğu görülmektedir.

Allah, “yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fıtrata sınıksız tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değişme yoktur.”¹¹⁸ Fıtrat, insan yaratılırken onun içerisine yerleştirilen tevhide yönelme özelliğidir. Müfessircilerin çoğu ayetteki fıtrat kelimesini

¹¹⁷ Abdurrahman Küçük, Tümer Günay ve Mehmet Alparslan Küçük, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara 2015, s.53.

¹¹⁸ Rûm 30/30.

“gerçeği kabul ve anlama kabiliyeti; fitrata sarılmayı da gereğince amel”¹¹⁹ etmek olarak yorumlamışlardır.

İnsan fıtratı gereği bir dine inanır. Bu inanış insanın tüm hayatını etki altına alır. Yemesinden, giyinmesine, hangi vakitlerde nerede ve nasıl ibadet yapacağına karar verir. İnsanın, söz, fiil ve düşünme sistemine, insanın tüm hayatına hâkim olan bu gücün adına din diyoruz. İnanıldığı dinin emir ve yasaklarına göre insan davranışlarına çeki düzen vermek zorundadır. İnsan bu şekilde hayatını bir düzene koyar ve bu inanış sayesinde iç huzuru yakalar.

Hz. Muhammd(a.s.) “Her doğan ancak fıtrat üzere doğar, sonra ebeveyni onu Yahudi, Hristiyan veya Mecûsî yapar.”¹²⁰ buyurmaktadır. Anne ve babanın çocuğun fıtratı üzerindeki etkisine dikkat çekilmektedir. Müslüman bir aile çocuğunu Camii’ye, Hristiyan anne baba çocuğunu Kilise’ye, Yahudi ebeveyn de çocuğunu Havra’ya götürmektedir. Bulunduğu ortamda kendisine verilen bilgiler ile çocuğun fıtratı şekillenmektedir.

2.3.1.2. Allah’a İman Konusundaki Eksiklik

İslâm dini iman, ibadet, ahlak olmak üzere üç temel kısımdan oluşmaktadır. Bu kısımların ilki imandır, çünkü iman dinin temeli, ana merkez noktasıdır. İman etmeyen birinden ibadetleri yapması beklenemeyeceği gibi iman noktasında sorun yaşayan kimseden de dinin emrettiği ahlaki kuralları uygulaması beklenemez. O halde iman nedir?

İmanın lügat manası “bir şeye tereddütsüz ve kesin olarak içten ve yürekten inanmak, haber verilen şeyi hükmü tasdik etmek, onun doğru olduğunu kabul edip haber verenin doğru söylediğine inanmaktır.”¹²¹ Terim manası ise, Allah ve Rasulünün tebliğ edip bildirdiği, bilinmesi mecburi olan tüm ilkelerin hepsinin kalp ile tasdik edildikten sonra bunları dil ile de ikrar etmeye iman denir.

İmam-ı Şafii, iman “dil ile ikrar, kalp ile tasdik ve dinin hükümleri ile de amel etmek” olduğunu kabul eder. İmam-ı Mâtürîdî imanı sadece kalp ile tasdik olarak kabul

¹¹⁹ Elmalılı, **age**, c. VI, s.282.

¹²⁰ Müslim, **age**, c. VIII, Kitâbu’l-Kader, bab: 6, hadis no: 22(2658), s.133.

¹²¹ Akseki, **age**, Nur Yayınları, Ankara 1993, s.59.

etmiştir. Ehl-i Sünnet alimlerinin çoğunluğuna göre iman dil ile ikrar edip kalp ile de tasdik ettiğinde kişi iman etmiş olarak kabul edilmektedir. Ehl-i Sünnetin çoğunlu “Ey iman edenler namaza kalkacağınız zaman¹²² ayetini delil olarak göstererek imanın amelden bir cüz olmadığını ifade ederler.¹²³ Allah bu ayette önce imanı zikretmiştir, sonra ameli istemektedir. İmam-ı Pezdevî de imanı “Dil ile ikrar, kalb ile itikad ve hepsini birden tasdik”¹²⁴ etmek olarak kabul etmektedir.

Kerrâmiye ve Mürcie imanının sadece “dil ile ikrar” olduğunu kalp ile tasdik edilmesine gerek olmadığını kabul ederken; Haricîlere göre ise “iman taattir”, Mutezile’nin çoğu da bu görüşü benimsemektedir.¹²⁵ Cehmiyye, iman sadece “kalbin marifetidir”¹²⁶ der. Dil ile ikrar ve kalbin tasdikini de aramaz. Sadece kalbin Allah’ı kalbin bilmesinin yeterli olacağını kabul etmektedir.

İmâm-ı Gazâlî, imanının ne olduğu konusundaki görüşleri üç başlık altında toplamıştır. Bunlar: “a) iman kalbin mücerret tasdiki, b) kalbin tasdiki ve dilin ikrarı, c) kalbin tasdikidilin ikrarı ve zâhirî âzaların amelidir.” Üç tarife uygun hareket eden Müslüma’nın yerinin şüphesiz cennet¹²⁷ olacağını ifade etmektedir.

Kur’ân, “Ey İman edenler! Allah’a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, Peygamberlerini ve Ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur.”¹²⁸ ayeti ile imanı tarif etmektedir.

Cebraîl (as) Peygamberimize “İman nedir?” diye sordu. Peygamberimiz “Allah’a, Meleklerine, Peygamberlerine, Rû’yetullaha ve öldükten sonra dirilmeye inanmaktır”¹²⁹ diye cevap vererek imanının kapsamını belirlemiş olmaktadır.

Bir Müslüman’ın bu ilkelere iman etmesine “Müslümanın âmentüsü” diyoruz. “Âmentü” iman ettim demektir. Bir kişi bunların hepsine inanmak ve bunları kabul

¹²² Mâide 5/6.

¹²³ Neseî, **age**, s.110-111.

¹²⁴ İmam Ebû Yusr Muhammed Pezdevî, **Ehl-i Sünnet Akaidi**, Trc: Şerafeddin Gölcük, Kayıhaan Yayınları 1980, s.209.

¹²⁵ İmâmû’l-Hameyn el-Cüveynî, **Kitâbü’l-İrşâd**, Trc: Adnan Bülent Baloglu vd., Türkiye Diyanet Yayınları, Ankara 2010, s.321.

¹²⁶ Neseî, **age**, s.128.

¹²⁷ İmâm Gazâlî, **İhyâ-u Ulûm’id-Dîn**, c. I, Trc: Ali Arslan, Merve Yayınları, İstanbul 2016, s.374.

¹²⁸ Nisâ 4/136.

¹²⁹ Zebidî, **age**, c. I, Kitâbü’l İmân, hadis no: 47, s.58.

etmek zorundadır. İman esaslarından birinin inkâr edilmesi hepsini inkâr sayılır ve imanın oluşumuna engeldir.

O halde ilk önce insan neye iman ettiğini bilmelidir. İmanın ilk şartı olan Allah'ı tanımalıdır. Rabbinin özelliklerini ve gücünü bilen bir insan karşılaştığı bir sıkıntıda hemen pes etmez ve intihara yönelmez. İntihar vakalarının önüne geçilebilmesinde en önemli dönüm noktalarından biri, kulun Allah'a iman etmesi ve onu tanımasıdır.

Çevremize baktığımızda ahenk ve uyum içerisinde işleyen bir nizam görmekteyiz. Her gün doğan bir güneş, evrilerek değişen bir ay, dağlar, akıp giden nehirler, mevsimler, bitkiler, yer altında ve denizdeki canlılar, insanın yaratılışındaki uyum ahenk, uzaydaki nizam... Gerçekten her şey tesadüfen mi oluyor; yoksa bunları yaratan, bunlara hükmeden bir yaratıcı mı var? İnsana bunların cevabını da yine ayette Allah veriyor.

“O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahman'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (ve düzensizlik) görüyor musun?”¹³⁰ hitabını dikkate alan bir insan kâinatı müşahade ettiğinde gerçekten hiçbir düzensizliğin olmadığını görecektir.

“O, Güneşi bir ışık (kaynağı), ayı da bir aydınlık kaynağı kılan, yılların sayısını ve hesabını bilmeniz için ona menziller takdir edendir. Allah bunları (boş yere değil), gerçek ile (hikmeti gereğince) yaratmıştır. O, ayetlerini bilen bir topluma ayrı ayrı açıklamaktadır.”¹³¹ Bu alemdeki nizamı yaratan bir gücün varlığını akıl sahipleri insanlık tarihince bulmaya çalışmışlardır. Güneşin ve Ayın hergün doğup battığını gözlemlemekteyiz. Bu durum mutlak güç sahibinin eseri olabilir; çünkü aklın sınırlarını zorlayan ve aklı aciz bırakacak şekilde bir galaksi sisteminin olduğunu bugün gelişen teknoloji ve bilim gözlerimizin önüne sermektedir. Allah Kur'ân-ı Kerimde şu şekilde buyurmaktadır:

“De ki: O Allah birdir, Allah samed'dir (Her şey ona muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) Doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir.”¹³² O'nunla birlikte hiçbir ilah yoktur. Öyle olsaydı her ilah kendi yarattığını alır götürür ve mutlaka birbirlerine üstün gelmeye çalışırlardı.¹³³ Gaybı da görünen alemin de bilendir. O,

¹³⁰ Mülk 67/3, Ra'd 13/4.

¹³¹ Yûnus 10/5., Rahmân 55/5.

¹³² İhlâs 112/1-4.

¹³³ Mü'minûn 23/91

Rahman'dır, Rahîm'dir. O, yaratan, yoktan var eden, şekil verendir.¹³⁴ Göklerin, yerin ve bunların arasında bulunanların da hükümlerini Allah'ındır. Dönüş de ancak O'nadır.¹³⁵ O'nu ne bir uyuklama tutar ne de bir uyku. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O'na güç gelmez. O, yücedir, büyüktür.¹³⁶ Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir. Allah gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilir.¹³⁷ Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.¹³⁸ Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."¹³⁹

İnsan, kendisini yaratan Rabbini tanıdıkça, onun güç ve kudretini yarattığı alemdeki eselerinde müşahade ettikçe, ümitsizliğe düşmeyecektir ve depresyona girmeyecektir; çünkü ümitsizlik Müslümanın özelliği değildir. Bir kişi ümitsizliğe düştüğünde Allah'ın rahmetinden ümit kesmemesi gerektiğini; Allah'tan ancak kafirlerin ümidini keseceği¹⁴⁰ hitabını hatırlayarak düşünce sistemini kontrol altına almayı başarabilir. Yaşadığı her şeyden haberdar olan, onu gören, onu duyan, ona şah damarından dahi yakın olan Allah'a karşı kul olma vazifesinden kaçmak gibi bir cehalet içerisine de girmeyecektir. Bu bilinçte insanların sayısı arttığında, toplumda intihar vakalarında da bir düşüş yaşanacağı öngörülmektedir.

İntihar etmeyi düşünen, intihara meyilli bir yapıya sahip olan veya intihar girişiminde bulunup da başarısız olan insanlara, sadece tıbbi destek uygulanılmamalıdır. Madde bağımlılığında gösterilen kurumlar arası multidisipliner çalışma sistemi içerisinde bir yaklaşım sergilenilmesi daha uygun olacaktır. Ortak çalışmalarda Allah'ın bu ayetleri hatırlatılarak, kişinin ayetler üzerinde tefekkür etmesi istenerek, gerekli irşat hizmeti yapılmalıdır. Allah'ın "Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir."¹⁴¹ hitabına uyarak bu kişilerin namaz ile hemhal olması sağlanmalı, hayatlarında duaya yer açılmalı ve iç huzuru yakalayarak bu düşüncelerden uzaklaştırılmalıdır. İç huzura kavuşup Allaha sığınan bir kulun her şeyini Rabbine arz ettiğinde, o çaresizlik ve ümitsizlik girdabından kurtularak intihar düşüncesinden vazgeçeceği açıktır.

¹³⁴ Haşr 59/22-24.

¹³⁵ Mâide 5/18.

¹³⁶ Bakara 2/255.

¹³⁷ Nahl 16/18-19.

¹³⁸ Fetih 48/7.

¹³⁹ Lokmân 31/28.

¹⁴⁰ Yûsuf 12/87.

¹⁴¹ Bakara 2/153.

2.3.2. Ahirete İman Konusundaki Eksiklik

Ahiret inancı İslâm, Hristiyanlık, Yahudilik gibi ilahi kaynaklı dinlerde olduğu gibi, Zerdüştlük, Sihizm, Konfüçyünizm, vb. ilahi olmayan dinlerde de vardır. İnsanlık tarihine baktığımızda yanlış şekillerde de olsa tanrının varlığı inancı yanında Ahiret inancının da olduğu görülmektedir. Ahiret inancı İslâm dininde iman esaslarından biridir.

Kur’ân- Kerim’de Ahiret için “buluşma günü,¹⁴² çıkış günü,¹⁴³ toplanma vakti¹⁴⁴ hak olan gün”¹⁴⁵ gibi isimler kullanılmıştır. İslâm dinine göre sura üfürülüş ile kıyamet kopacaktır. Kıyametten sonra insanlara ayetlerde ebedi olacağı söylenilen Ahiret hayatı başlayacaktır. Bu hayatta mükafatın ve azabın sonsuz olacağı vurgusu yapılmaktadır. Kur’ân’da Cennet ehline verilecek nimetler veya Cehennem ehlinin uğrayacağı azapla ilgili ayetler ayrıntılı bir şekilde tasvir edilerek inanan kullardan ebedi alemleri kazanacak tarzda bir hayat yaşamaları istenmektedir. Kur’ân’daki ayetlere baktığımızda; İnsanın bir amaç doğrultusunda yaratıldığı¹⁴⁶ ve dünya hayatının nihayete ermesi ile birlikte Allah’ın huzuruna toplanıp çıkarılacağı, hiç kimsenin o gün haksızlığa uğramayacağı, dünyada yaptıklarının karşılığının insanlara verileceği ifade edilmektedir.¹⁴⁷ Allah’a inanan kişilerin iyilikleri emredip, kötü şeylerde insanları engellediklerine, faydalı işlerde birbirleriyle rekabet halinde¹⁴⁸ olduklarına vurgu yapılmaktadır.

Ayetteki, “döndürüleceksiniz” ifadesi ile de dünyanın geçici olduğuna dikkat çekilmektedir. Allah bu dünyada yapılan amellerin karşılığının Ahirette verileceğini hiçbir şekilde haksızlığa insanların maruz kalmayacağını da sözünü vermektedir. İnsanların yaptığı en ufaklık zerre kadar iyiliğin ve en ufaklık zerre kadar kötülüğün dahi insana verileceği¹⁴⁹ iman eden kişiler açısından kesindir.

Allah’a ve Ahirete iman eden kişiler de belli davranışların olması gerektiğinin de vurgulandığı görülmektedir. İnsanların hep iyiliği emrederek, kötü şeyleri de toplumda

¹⁴² Mü’min 40/15.

¹⁴³ Kâf 50/42.

¹⁴⁴ Teğabun 64/9.

¹⁴⁵ Nebe78/39.

¹⁴⁶ Mü’minun 23/115.

¹⁴⁷ Bakara 2/281.

¹⁴⁸ Âl-i İmrân 3/114.

¹⁴⁹ Zilzâ 199/7-8.

önleyerek, hayır işlerinde yarışmaları istenmektedir. İyilik yapıp kötülüklerin önleildiği bir toplumda sadece huzurun olacağı aşikardır. Allaha ve Ahirete iman eden insanlar sadece yaşadıkları toplumda Zilzâl suresindeki anlatılan bu ayetleri uygulamaya geçirebilseler birçok toplumsal problemin kendiliğinden çözüme kavuşacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Toplumda yaşanan ve gittikçe artan gelecek nesle de kötü örnek teşkil eden intihar olaylarının ana nedenlerinden ikincisi de Ahiret hayatının yeterince anlaşılammış olmasından kaynaklanmaktadır. İntihar vakalarının hızla artmasının nedenlerinden birinin de Ahirete inanç noktasındaki eksikliklerden oluştuğu öngörülmektedir.

Ahiret inancı, insan davranışlarının kontrol altına alınmasını sağlamaktadır. Bu dünyadan sonraki hayat için verilecek hesap anlayışı kendi varlığına ve diğer varlıklara karşı saygı ve sorumluluğu beraberinde getirmektedir. Varlığının devamının garantisi olan bu inanış insanda psikolojik bir rahatlamayı da sağlamaktadır.

Ahiretin varlığına inanan bir insan, başına gelen her türlü sıkıntı karşısında daha dayanıklı bir duruş sergilemektedir. Karşılaştığı olumsuz durumlar karşısında ümidini kaybetmemektedir. Kendisine yapılan haksızlıkların bir gün onu yaratan Rabbi tarafından hesaba tabî tutulacağını bilmektedir. Yapılan anket çalışmasında Tablo 5 de görüldüğü gibi öğrencilerin %94,8'i Ahiretin varlığına inanmaktadır. Tablo 6 da görüldüğü gibi Ahiretin varlığına iman eden kişiler başına gelen sıkıntılar karşısında bunların bir imtihan olduğunu, sabrederek tevekkül ettiğini çünkü bu sıkıntıların geçeceğini düşünmektedir.

Hesaba çekileceğini bilen bir insan inandığı aşkın varlığın emrettiklerini yapıp, yasakladıklarından kaçınacaktır. İtidal üzere bir hayat yaşayarak öldükten sonra kendisine vaad edilen o mükafatı almaya çalışacaktır. Bir haksızlığa uğradığında hakkını, kendisine tanınan hukuk mekanizması içerisinde arayacak; asla insanlara zulmetmeyecektir. Kendi başına adaletsizliği kaldırmaya çalışmayacak ya da hiçbir şeyin düzelmeyeceğini düşünerek insanları cezalandırmak için intihara kalkışmayacaktır.

Ahirete iman hem kendi canını hem de başka varlıkların canına zarar vermemeyi gerektirmektedir. Bu da toplumda belli kuralların işleyişini kolaylaştıracaktır. Ahirete

iman konusundaki eksiklikler giderildiğinde bugün toplumumuzda yaşanan insana ve hayvana karşı işlenen şiddet olaylarında da ciddi azalmaların olacağı bir gerçektir. İntihara teşebbüse kalkan kişiye dur yapma denileceği yerde; haydi atla deyip onun ebedi cehenneme sürüklenmesini toplum izlemeyecektir. İnanan bir kul Allahın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşılmasını böyle yapanları çok şiddetli bir azabın beklediğini¹⁵⁰ bildiği için o kişiyi intihar etmesine sözle de olsa destek vermeyecektir. Peygamberin intihar eden kişiye yarım söz ile de olsa yardım edilmemesi gerektiğini ve bunun yasaklandığını daha önce zikretmiştik.¹⁵¹

Geçmişten günümüze Ahiret gününe iman esaslı bulunan inançlara baktığımızda, bu dünyada iyi işler yapanların mutlaka ödüllendirileceğinin vaad edildiği görülmektedir.

Biz bu anlayışı Orhun abidelerinde yer alan “öd tenri yasar, kişi oğlu köp ölügli törümüş” ifadelerinde de görüyoruz. Bu ifadelerde de Tanrının sonsuz olduğu insanın ise sonlu bir varlık olduğu ifade edilmektedir. Gök tanrı dinine inananlarda iyi kişinin ruhunun öldükten sonra gökyüzüne uçup kurtulacağına, kötü kişilerin ruhlarının ise yer altına gidip karanlıklar içerisinde kalacağına inanılmaktadır.¹⁵²

Mısır dini mitoslarını gözden geçirdiğimizde de yeryüzündeki iyi tutum ve davranışlar için ölümden sonra cennet çayırları vaad edilmekte; ama yanlış tutumlu ruhlar için uzun süren ceza ve eziyet öngörülmemektedir. Ceza olarak düşünülecek en kötü şey yüreğin kaybedilmesi ve dolayısı ile ruhun cennete gitmesinin engellenecek olmasıdır. Ölüm sonrası olası bir yaşam tüm çağlarda İnsanı düşündüren ve var olmasını umut ederek onu hak edebilmek için eylemlerini ona göre düzenlediği bir yaşam olmuştur.¹⁵³

İncili incelediğimizde Ahiret inancının Hristiyanlıkta da olduğu görülmektedir. Tanrının borazanı ve baş meleğin seslenişi ile İsa'nın tekrar dünyaya geleceği, İsa'ya inananların tekrar diriltileceği, İsa'nın onları alıp gökyüzünde ebedi yaşayacaklarına inanılmaktadır. Ahiretin ne zaman olacağının ise bilinmediği, ansızın geleceği anlatılmaktadır.¹⁵⁴

¹⁵⁰ Mâide 5/2.

¹⁵¹ Bkn. s.36.

¹⁵² Hârûn Güngör, **Türk Bodun Bilimi Araştırmaları**, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2016, s.33.

¹⁵³ Zuhâl Karahan Kara, “Tek Tanrılı Dönem Öncesi Dinlerde Ölümden Sonra Yaşam Düşüncesi”, **Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 4(2002), s.37.

¹⁵⁴ 1.Selanikliler 4/16-17.

Hristiyanlıkta, bu dünyada sıkıntı çekenlerin İsâ'nın tekrar gelmesi ile rahata kavuşacağı; inananlara sıkıntı çektirenlerin ise adil olan İsâ tarafından cezalandırılacağına inanılmaktadır.¹⁵⁵

İslâm dinindeki ve diğer inanışlardaki bu açıklamalar insanın başına gelebilecek her türlü bela ve musibetlere karşı insandan sabırlı olmasını istemektedir. Bu davranışlarının mükafatının insana Ahirette verileceği anlatılmaktadır.

Allah'ın insanı her an gördüğünü, duyduğunu ve kendisinden haberdar olduğunu belirtmiştik. Allah'ın kendisinden haberdar olduğunu bilen bir insan başına gelen imtihanlar karşısında karamsarlığa düşmeyecek, umut ışığını söndürmeyecektir. İnsan sonlu olan bu dünya için ebedi alemini tehlikeye atacak davranışlardan da kaçınacaktır.

Tablo 5' te Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz sorusuna 1095 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %94,8'i (1038 kişi) evet ve %5,2'si (57 kişi) hayır cevabını vermiştir. Ahirete iman eden kişilerin Tablo 14 c'de görüldüğü gibi 95,7'si intihar teşebbüsünde bulunmamıştır.

Buradan hareketle Allah'a iman eden bir insan, Ahiretin varlığını hem akıl hem de nakil yoluyla kendi zihninde kabullenmiş ve ispatlamış olmaktadır. İspat ettiği bir şeyi yok hükmünde sayarak veya Ahiretteki azabı küçümseyerek inançlı bir insanın intihar edemeyeceği görülmektedir.

2.3.3. Allah'a ve Ahirete İman Noktasındaki Eksikliklerin Giderilmemesi

Allah'a iman etmiş; ancak inanç boyutunda eksikleri olan bir kişiye Kâinat kitabından örnekler verilmesi, izlenecek doğru bir yol olarak önümüzde durmaktadır. Kâinattaki her şeyi görüp gözeten ve Kâinattaki her şeyin ihtiyaçlarını gideren, bir olan Allah'a iman ettiği hatırlatılmalıdır. Bütün gaybi konuların Allah'ın bilgisi dahilinde olduğu, karada ve denizde ne varsa buralardaki her şeyden onun haberdar olduğu, yerin karanlıklarında dahi olsa hiçbir şeyin ondan gizlenemeyeceği, her gece uyuduktan sonra yine bize hayat verip dirilttiğini ve ecelimiz gelinceye kadar da bizi diriltmeye devam edeceğini, gündüzleri rızığımızı nasıl kazandığımızı neler yaptığımızı, öldükten sonrada

¹⁵⁵ 2.Selanik 1/6-8.

tüm yaptıklarımızı bize haber verecek ¹⁵⁶ bir güce iman ettiğini kişinin düşünmesi gerekmektedir.

İntihara teşebbüs etme meyli gösteren, düşünen veya intihar teşebbüsünde bulunup kurtulan insanlardan, Allah'ın güç ve kudretini anlatan, Ahiret hayatının anlatıldığı ayetleri okuması istenmelidir. Rabbinin onu gördüğü, serzenişlerini işittiğini, yaşadığı her şeyden o yüce Rabbin haberdar olduğu tekrar hatırlatılmalıdır. Başına gelen şeylerin bir imtihan olduğu ve geçici bir zamana bağlandığı, muhakkak öleceğimiz ¹⁵⁷ bu imtihanı kazanırsa ebedi dünyasını kazanacağı sabrettiklerine karşılık orada verilecek nimetler Kuran ve Hadisler ile birlikte zikredildiğinde kişide bir farklılık oluşacaktır; çünkü fitratta insanın Rabbine yönelme eğiliminin olduğu ve kalplerin Allah'ı anmakla mutmain olacağı ve huzura kavuşacağı¹⁵⁸ insanı yaratan Rabbi tarafından bildirilmiştir. Kâinattaki her şeyi yaratan ve zamanı geldiğinde bu dünyadan kaldıran sonsuz güç sahibi bizi de bir gün kesinlikle bu dünyadan alıp huzuruna çıkaracağı¹⁵⁹ ifade edilmelidir. Yaşanan tüm sıkıntılardan insanı ancak Allah kurtarır.¹⁶⁰ Kişiye bu dünyada bir hata yapıldığında insanlardan nasıl utanılıyorsa; intihar ederek Allah'ın huzuruna çıktığında nasıl utanmadan, pişmanlık duymadan duracağını düşünmesi istenmelidir.

Sıkıntılara karşı dayanan inançlı kulların Ahirette melekler'in "selam" hitabı ile karşılaşacağı¹⁶¹ ve bu dünya hayatının bitiminde onlara verilecek cennetten bahsedilmelidir. Ahirette melekler'in selamına nail olabilmek, bu yüksek payeye ulaşabilmek için bile karşılaşılan dünya zorluklarına karşı dayanması vurgulanmalıdır.

Sonlu olan sıkıntılara karşı verilecek Ahiret nimetlerinin geçtiği ayetler¹⁶² hatırlatılmalıdır. Orada asla dünyadaki gibi aç açık kalma sıkıntının olmayacağı, altınlar inciler, ipek elbiseler, meyveler, köşkler, hizmetçiler, huriler, hiç kimsenin zarar veremeyeceği güvenli bir yer olacağı ve bu nimetlerin dünyadaki gibi sınırlı bir zaman için değil; ebediyyen cennete giren insanlara sunulacağı bunu Allah'ın vaad ettiği söylenmelidir.

¹⁵⁶ En'âm 6/59-60.

¹⁵⁷ Nisâ 4/ 78.

¹⁵⁸ Ra'd 13/28.

¹⁵⁹ Âl-i İmrân3/158.

¹⁶⁰ En'âm 6/64.

¹⁶¹ Ra'd13/24.

¹⁶² Rahmân 55/48,50,52,54,56., Vâkı'a 56/17,18,19,20,21., Meryem 19/62, Tâhâ 20/118/119., Gâşiye 88/11,12,13,14,15,16.

Allah'ın ayetlerine iman ederek Müslüman olan kullarına Ahiret günü hiç üzülmeyeceklerini ve korkmayacaklarını¹⁶³ ifade ederek bu ayetler üzerinde tefekkür etmesi sağlanmalıdır. İntihar etme düşüncesinden bir an önce uzaklaşmasını ve içerisinde bulunduğu sıkıntılara tahammül etmesi gerektiği istenmelidir.

Bu dünya hayatı, Allah'ın dilediği zamana kadar sürecek olan bir yaşam yeri olup, ruhun bedeni terk etmesiyle başka bir hayata yani Ahirete dönüşecektir. Orada Allah, insanları ve cinleri aynı yerde toplayarak hesaba çekecektir.¹⁶⁴ Bu ayetler ışığında insanlarda hesap verme bilincindeki eksiklikler giderilirse davranışlar kontrol altına alınarak intihar girişimleri engellenebilir.

İntihar etmeyi düşünmesine sebep olan olaylara sabretmeyi onaylamıyorsa hiçbir nasihat ve tavsiye kar etmiyorsa o zaman Allah'ın azap ayetleri kişiye okunmalıdır. “Cehennemde kanlı irinden¹⁶⁵ ve zakkumdan¹⁶⁶ başka bir yiyeceğin olmadığı, başının üstüne kaynar su döküleceği¹⁶⁷ derileri kavurup çıkaran alevli bir ateş¹⁶⁸ olduğu, orada ebedi kalınacağı”¹⁶⁹ ifade edilmelidir. Geçici olan bu dünya hayatına karşı ebedi olan böyle bir azaba katlanmamızın mümkün olmadığı, dolayısıyla intihar fikrinden ve insanların canına kıyma, onlara zulmetme fikrinden geçmenin en doğru karar olduğu bir kez daha dile getirilmelidir.

2.3.4. Meleklerle İman Noktasındaki Eksiklik

Melekler, Allah'ın emrettiği görevleri yapan, insan gözü ile görülemeyen, nûrânî varlıklardır. İman esaslarından biri de meleklerle imandır. Meleklerin çeşitleri ve görevleri vardır. Cebrâîl vahiy bildirmekle, Azrâîl insanların canını almakla, İsrâîl sûra üflemeyle, Mikâîl tabi olaylar ile ve yaratılmışların rızıklarını tayin etmeyle görevlidirler. Bunlara dört büyük melek denmektedir. Kirâmen Kâtibîn melekleri ise insanın sağında ve solunda bulunan ve insanın yaptığı tüm davranışları kayıt altına

¹⁶³ Zuhruf 43/68-69.

¹⁶⁴ Ahmet Çelik, “Kur’ân’a Göre Ahiret İnancının Bireysel ve Toplumsal Yönü”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 16(2001) s.175.

¹⁶⁵ Hâkka 69/36.

¹⁶⁶ Duhân 44/44.

¹⁶⁷ Duhân 44/48.

¹⁶⁸ Me’âric 70/16.

¹⁶⁹ Ahzâp 33/65.

almakla görevlidir. Münker ve Nekir, insan mezara konulduğunda onu kabirde sorguya çekmekle görevli meleklerdir.¹⁷⁰

İnsan meleklerle inanabilir; ancak meleklerin özelliklerini ve vazifelerini bilmesi kişi de kalben bir rahatlamaya sebep verecektir. İnsanın yalnız olmadığı, her davranışının melekler tarafından kayıt altına alındığı bildiren ayetler vardır. “Üzerinizde muhakkak bekçiler(melekler), değerli yazıcılar (Kirâmen Kâtibin) vardır. Onlar yapmakta olduklarınızı bilirler.”¹⁷¹.

Melekler, Allah’a inanırlar, Allah’a iman eden kullar için Allah’tan af dilerler. Tövbe edip Allah’ın emir ve yasaklarına uyanları cehennemde yakmaması hem iman edenleri hem de iman edenlerin ebeveynlerinin, ailelerinin ve onların neseplerinden iyi olan kişileri, Adn cennetlerine koymasını, iman edenleri her türlü şerden koruması için dua ederler.¹⁷² Meleklerin sadece yapılanları kayıt etmediği, insanlar için dua ettiğini ifade eden ayetler intiharı düşünen kişilere okunmalıdır.

Meleklerin kendisi için bu şekilde Allah’a dua ettiğini bilen insanın, kalbinde oluşan sıkıntılar yerini bir rahatlamaya bırakacaktır. Hata ettiğinde ve günah işlediğinde onun için dua eden ve doğru yolu bulmasını isteyen meleklerin varlığını hissederek yalnız olmadığı bilinci ile olaylara daha olumlu bakması sağlanmış olacaktır. Meleklerin insanoğlunu ön ve arkasından izleyip takip ettiklerini ve Allah’ın emri doğrultusunda insanı koruduğunu¹⁷³ hatırlayarak yalnız olmadığını bilecektir.

Meleklerin varlığından haberdar olan insan davranışlarına çeki düzen verecektir; çünkü yapılan her davranışı melekler tarafından kaydedilmektedir. Allah’ın ve meleklerin varlığını bilmek insana bir şey daha kazandıracaktır. O da korku, ümitsizlik, gelecek kaygısı ve zihni sürekli meşgul eden kötü düşüncelerden insanı uzaklaştıracak olmasıdır. Olaylara daha pozitif bir bakış açısıyla bakmasını sağlayacaktır. Uğradığı zulüm ve yapılan haksızlıkların kaydedildiğini bilen insan, yaşadığı durumdan Allah’ın haberdar olduğunu ve melekleri ile ona yardım edeceğini bilmektedir. Bu biliş, insanı

¹⁷⁰ Hayrettin Karaman, Ali Bardakoğlu ve Yunus Apaydın, **İlmihal**, c. I, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2013, s.94.

¹⁷¹ İnfitâr 82/10-12.

¹⁷² Mü’min 40/7-9.

¹⁷³ Ra’d 13/11.

saldırganlıktan ve çaresizlikten kurtararak her şeyi gören, duyan ve haberdar olan Allah'ın rahmet ve kudretine durumu havale etmesini sağlayacaktır. İntihar vakalarında “çaresizliğin ve ümitsizliğin” ne kadar olumsuz rol oynadığı bilinmektedir. Ümitsizlik ve çaresizlik fikrinin insan zihninden silinmesi için kişinin melek inancına da sahip olup dünyadaki tüm davranışlarının kayıt altına alındığını unutmaması gerekmektedir.

2.3.4. Kur'ân'da Anlatılan Peygamber Kıssalarının Rol Model Alınmaması

Allah kainattaki her şeyi insanoğlunun hizmetine sunmuştur. İnsana verdiği değerden dolayı da ona emirlerini anlatması için de Peygamberler göndermiştir. Peygamberleri insanlara yol göstermekle ve ilahi kitapta belirttiği emirlerini tebliğ etmekle görevlendirmiştir.

“İslâm akaidine göre iman esaslarından birisi de ilahi kitaplara iman etmektir. İlahi kitaplara iman kitap ve sünnetle sabittir. Allah insanların anlaşmazlığa düştüğü konularda hüküm vermeleri için Peygamberler aracılığıyla hak yolu gösteren ilahi kitaplar indirmiştir.”¹⁷⁴

Allah Peygamberleri insanlardan göndermiştir. Peygamberler, Allah'ın emrettiği emir ve yasakları insanlara açıklamak, iyi ve kötü davranışların neler olduğunu uygulayarak insanlara öğretmek, Allah'ın emirlerine itaat edene sevap, isyan edene de cezanın olacağını bildirmek, toplumun nasıl idare edilmesi gerektiğini öğretmek, geçmişten ve gelecek olaylardan haber ve örnekler vermek üzere gönderilmiş elçilerdir.¹⁷⁵

Peygamberler bu dünyadan ayrıldıktan sonra da insanlar bu ilahi kitaplardaki hükümlerle doğru yolu bulmaktadır. O insanlar tevhit akidesinden uzaklaşmaya başladığında yüce Allah tekrar insanları doğru yola ulaştırmak için başka bir Peygamber göndermektedir. Gönderilen Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed olduğuna göre dikkate alacağımız kitapta O'na indirilen Kur'ân-ı Kerim olacaktır. O halde sorunlarımıza cevap arayacağımız ilahi kitap Kur'ân'dır.

Peygamberler, insanları doğru yola ileten elçilerdir. Bütün Peygamberlere ve gönderilen kitaplara bir Müslüman iman etmek zorundadır. Peygamberlik insanın çalışarak elde

¹⁷⁴ Bekir Topaloğlu, Yılmaz Yûsuf Şevki ve Çelebi İlyas, **İslâm'da İnanç Esasları**, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2012, s.195.

¹⁷⁵ Gümüşhânevî, **age.**, s.64.

edebileceği bir konum değildir. Peygamber, Allah'ın kulları arasından seçtiği ve terbiye ederek gönderdiği seçkin kişilerdir.

Peygamberler de insanoğlu olması nedeni ile tüm insanların sahip olduğu doğum, ölüm, evlenme, evlat sahibi olma, insanlar gibi hastalanıp iyileşme, sinirlenme, sevinme, ağlama gülme, acıkıp yeme içme vb. vasıflara onlar da sahiptir. Burada Peygamberleri insanlardan ayıran en önemli özellik, onların üstün vasıflar ile donatılmış olmalarıdır. Zekâ ve algılayış kabiliyetlerinin diğer insanlardan çok üstün olmaları bu insanlara yol gösterme görevini icra edeceklerindendir. Bedensel azalarında da herhangi bir uzuv eksikliği görülmemektedir. Allah'tan vahiy almaları en ayırıcı özellikleridir.¹⁷⁶

Peygamberler, insanlığa yol gösterecekleri için en ağır imtihanları Peygamberler yaşamışlardır. Bu hakikati bizzat Hz. Muhammed (a.s.) şöyle ifade etmektedir: “Mihnet ve meşakkat cihetiyle insanların en zorlu imtihana maruz olanları Peygamberlerdir. Sonra ümmetleri arasında emsaline kıyasla en şerefli ve yüksek derecede olanlarıdır.”¹⁷⁷

Onların o imtihanlara sabredışı ve Allah ile olan irtibatları yeryüzündeki tüm insanlara örnek olarak sunulmaktadır. Hz. Muhammed'in bu hadisi aslında imtihan dünyasındaki kullara güzel bir haber olarak kabul edilebilir. Bir kul imtihana tabi tutuluyorsa o zaman Allah katındaki derecesinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Kur'an'da zikredilen Peygamber kıssalarının insanlara örnek hayatlar teşkil etmesinden dolayı bu kıssaların insanlar tarafından bilinmesi sorunlara çözüm alternatifleri sunması bakımından önem arz etmektedir. Bu kıssalarda verilmek istenen mesajları hayatında karşılaştığı zorluklar ile ilişkilendirebilen insan, karşılaştığı sorunlarının mutlaka bir çözümünün olduğunu görecektir. Bu ilişkilendirmenin toplumlara kazandıracağı en büyük kazançlardan biri de toplumlarda yaşanan intihar vakalarındaki artışın engellenmesi olacaktır.

İntihar vakalarının nedenlerine baktığımızda hastalıktan, dünyaya bir çocuk getiremediğinden, aile içi problemlerden, (aşırı kıskançlık, boşanma, aile içi şiddet vb.) maddi sıkıntılar vb. nedenlerden dolayı insanların intihara teşebbüs ettiğine şahit olmaktayız. İnsanların bu problemlerle baş edebilmesi için en önemli çözüm yollarından

¹⁷⁶ Topaloğlu vd., **age**, s.167.

¹⁷⁷ Zebidî, **age**, c. XII, Kitâbu'l-Merdâ, hadis no: 1911, s. 65.

birisinin de Peygamberlerin getirdiği öğretilere kulak vererek, Peygamberlerin kıssalarını hayatımıza rehber edinmek olduğunu söyleyebiliriz.

Peygamberimiz, Allah'ın bir kuluna hayır dilediğinde onu bazı musibetlere uğrattığını bildirmektedir.¹⁷⁸ İnanan bir kul bir musibetle karşılaştığında depresyona değil; bu hadisi dikkate alarak imtihanı geçip, Allah'ın kendisi hakkındaki murad ettiği hayra ulaşmaya çalışmalıdır. Allah'ın Rasûlü “Hiçbir Müslüman yoktur ki, O'na hastalık isabet etmesin. Allah onun hatalarını ve günahlarını döker, nasıl ağacın yaprakları dökülürse¹⁷⁹diyerek hastalıklara karşı da farklı bir açıdan bakmamızı sağlamaktadır.

Tedavisi zor veya imkânsız hastalıklara yakalanan insanlara Eyyûb Peygamberin hayatı hatırlatılmalıdır. Oradaki sabır ve metanetine dikkat çekilmelidir. Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: “Sabrın kemâli musibetin ilk anında olanıdır.”¹⁸⁰ Ağır musibete rağmen ibadetle, itaatle Allah'a kulluk bilinci ile hayatına devam etmiş olması bizim için bir örnektir. Allah'ın bu kulluğun ve sabrın mükafatı olarak sağlığını O'na geri verdiğini Kur' an'dan öğrenmekteyiz.

“Hani O Rabbine “şüphesiz ki ben derde uğradım, sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.” diye nida etmişti. Biz de onun duasını kabul edip kendisinde dert namına ne varsa gidermiştik. Tarafımızdan bir rahmet ve kullukta bulunanlar için de bir ibret olmak üzere ona ailesini ve onlarla beraber bir mislini daha vermiştik.”¹⁸¹

Hız. Eyyûb Peygamberi Allah, sağlığı ile imtihan etmiştir. Şiddetli bir hastalığa tutulmuş ve hastalıktan kurtulmak için Allah'ın merhametine sığınmıştır. Dua ederek O'ndan şifasını istemiştir. Allah Peygamberinin duasını kabul ederek; ona ayağını yere vurmasını emretmiştir, yerden çıkan ile yıkandıktan sonra iyileşeceğini bildirerek tekrar Eyyûb Peygambere sağlığı verilmiştir.¹⁸² Allah ayette “ibret olsun” ifadesi ile imtihandaki bütün kullarına bir mesaj vermiştir. İnsan sabretmesi halinde Allah'ın imtihanda kulundan aldığı nimetleri imtihandan sonra fazlası ile tekrar kuluna geri verdiğini bize bildirmiştir. Sonuçta Eyyûb Peygamber yaşadığı tüm acı ve sıkıntılara karşı sabır, kulluk, dua ve ibadet ederek tahammül göstermiştir. Bu ayetlere inanan

¹⁷⁸ Zebîdî, **age**, c. XII, Kitâbu'l-Merdâ, hadis no: 1909, s.63.

¹⁷⁹ **Age**, c. XII, Kitâbu'l-Merdâ, hadis no:191, s.64.

¹⁸⁰ Müslim, **age**, c. VIII, Kitâbu'l-Cenâiz, bab 8, hadis no: 14(626), s.100.

¹⁸¹ Enbiyâ 21/83-84.

¹⁸² Hayreddin Karaman vd., **age**, c. III, s.695.

insan karşılaştığı hastalık ve sıkıntılar karşısında dayanamıyorum ölmek istiyorum, benim için her şey bitti vb. sözler söyleyerek umutsuzluk girdabına girerek intihar etmemelidir.

Toplumumuzda çocuğu olmuyor veya erkek çocuk dünyaya getiremiyor diye ölüme sürüklenen veya intihara teşvik edilen kadınların olduğunu görmekteyiz. İntihara sürüklenen bu tür kadınların yaşama hakları ellerinden alınmaktadır. Oysaki onların bu durumu Allah'ın takdirindedir. Burada kadının yapacağı hiçbir şey yoktur. Allah göklerin ve yerin hükümlerinin kendisine ait olduğunu, istediğine kız çocukları, istediğine erkek çocukları vereceğini; ya da erkekler, dişiler olarak çift vereceğini, istediğini de kısır yapacağını buna gücünün yettiğini, her şeyi en iyi bilen olduğunu insanlara bildirmektedir.¹⁸³ İnanan bir kulun böyle bir durumla karşı karşıya kaldığında ümitsizliğe düşmemesi gerekmektedir. Allah'ın Kur'ân'da insanlara misal olarak gösterdiği Hz. Zekeriya ve Hz. İbrahim Peygamberler ve onların Allah'a yaptıkları duaları hatırlamalıdır. Hz. Zekeriya Allah'tan bu dünyada kendisinin yalnız kalmamasını “Sen varislerin en hayırlısı” diye dua ederek bir çocuğunun olması talebinde bulunmaktadır. Allah da Peygamberinin duasını kabul ederek Hz. Zekeriya'ya Yahya adında bir erkek evlat vermiştir.¹⁸⁴ Hz. İbrahim Peygamber de Allah'tan kendisine salih bir evlat vermesi için dua etmiştir.¹⁸⁵ Peygamberinin duasına icabet eden Allah, Hz. İbrahim'e Hz. İshak Peygamberi vermiş, Hz. İshak'tan da Hz. Ya'kûp Peygamberin kendisine torun olarak lütfedileceğini müjdelemiştir.¹⁸⁶ Çocuk konusunda bütün yetkinin Allah'ın katında olduğunu ve intihar ederek veya insanları intihara yönlendirerek bir çözüme ulaşılamayacağının farkına varılması gerekmektedir.

İnsanlar verilen görevlerde başarı elde edemiyor veya içinden çıkılmaz gibi görünen durumlarla karşı karşıya kaldıklarında bir anlık öfke ile intihara teşebbüs etmektedirler. Biz böyle durumlarda bu kişilere Yunus Peygamberin hayatının hatırlatılması gerektiğini düşünüyoruz. “Zünnûn'u da hatırla. Hani öfkelenerek (halkından ayrılıp) gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Derken karanlıklar içinde “Senden başka ilah yoktur. Seni eksikliklerden uzak tutarım. Ben gerçekten (nefsine)

¹⁸³ Şûrâ 42/49-50.

¹⁸⁴ Enbiyâ 21/89-90.

¹⁸⁵ Sâffât 37/100.

¹⁸⁶ Hûd 11/71.

zulmedenlerden oldum” diye dua etti. Biz de duasını kabul ettik ve kendisini kederden kurtardık. İşte biz Mü’minleri böyle kurtarıyoruz.”¹⁸⁷ Hz. Nuh’un hayatı boyunca inkâr edenlere karşı irşat görevini yaparken verdiği mücadele. Allah’ın Nuh Peygamberi ve ona inananları Nuh tufanından kurtarıp, inanmayanları da helak etmesi.¹⁸⁸ Bu Peygamber kıssalarının hepsinde insanlar için örnekler vardır. Bu misaller, Allah’ın sabredenleri muhakkak kurtuluşa erdirdiğinin delilleridir.

Hz. Ya’kûp, Hz. Yûsuf, Hz. Dâvûd, Hz. Süleyman, Hz. Mûsâ, Hz. Hârûn, Hz. Îsâ ve diğer Peygamber kıssalarında inanan insanlar için ibretler olduğu görülmektedir. Kur’ân bir sıkıntıya uğranıldığında nasıl davranılması gerektiğini Peygamber kıssaları üzerinden insanlara anlatmaktadır. Bu dünya imtihan alemi olduğuna göre insan imtihana tabî tutulduğunda Kur’ân’da adı geçen Peygamberlerin kıssalarına bakmalıdır. Peygamberlerin yaptığı dualar ile Rabbine yalvararak içinde bulunduğu problemlere karşı çözüm alternatiflerini üretebilmelidir. İnsan, Peygamberlerin hayatlarını kendisine rol model aldığı anda, yaşadığı sıkıntı ve sorunlar karşısında intiharı bir çözüm olarak görmeyeceğinden; intihara teşebbüs vakalarında da bir düşünün yaşanacağı beklenmektedir.

Allah, “her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz.”¹⁸⁹ Buyurmaktadır. İnsanlar bu dünyaya imtihan için gönderildiklerini, bu imtihanlarda başarılı ya da başarısız olduklarını göre Ahirette hesaba çekileceklerini unutmadan bir hayat yaşadıklarında toplumdaki intihar vakalarında ciddi bir düşünün gerçekleşeceğini ifade edebiliriz.

¹⁸⁷ Enbiyâ 21/ 87-88.

¹⁸⁸ Ankebut 29/14-15.

¹⁸⁹ Enbiyâ 21/35.

III. BÖLÜM

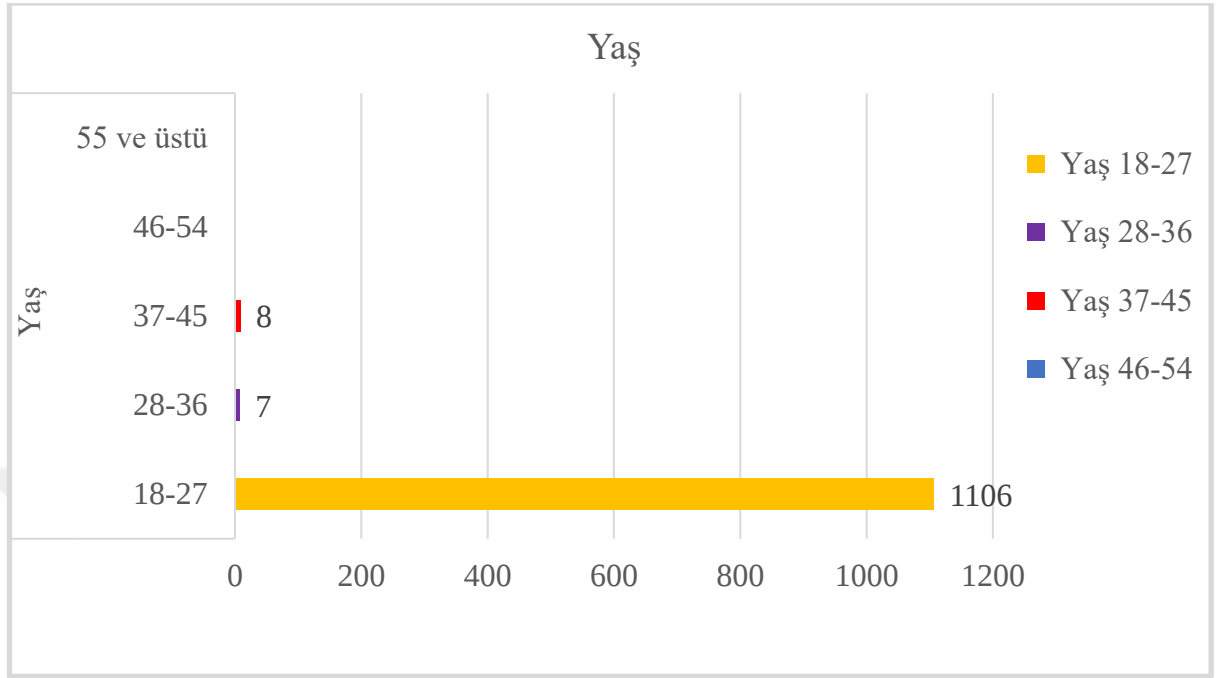
3.1. Anket

“İntiharı Önlemede İnanç Faktörü” Yüksek Lisans Tez çalışması için Erciyes Üniversitesi bünyesinde bulunan 6 Fakülte (Havacılık ve Uzay Bilimleri, İlahiyat, Hukuk, İletişim, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim) öğrencileri ile 2019 Ekim ile 2020 Mart ayları arasında yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Tıp Fakültesinde yapılacak anket çalışması Covid19 nedeni ile iptal edilmiştir. Anket çalışması şahsımın kontrol ve gözetiminde gerçekleşmiştir.

Yapılan anket çalışmasına 1123 öğrenci katılmıştır. Ankete katılım sağlayan bireylerin %55’i kadın, %44,9’u erkek ve %0,1’i diğer cinsiyet grubuna aittir. 1028 öğrencinin bir dini inanca sahip olduğu, 43 öğrencinin bir inancı kabul etmediği, 29 öğrencinin de kısmen bir inanca sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yaşadığı problemler karşısında intihar etmeyi hiç düşündünüz mü sorusuna 890 öğrenci hiç intihar etmeyi düşünmediğini, 233 öğrenci ise intihar etmeyi düşündüğünü ifade eden şıkkı işaretlemiştir. Ankette ulaşılan bu veri dahi intiharı önlemede inancın etkisini ortaya koymaktadır.

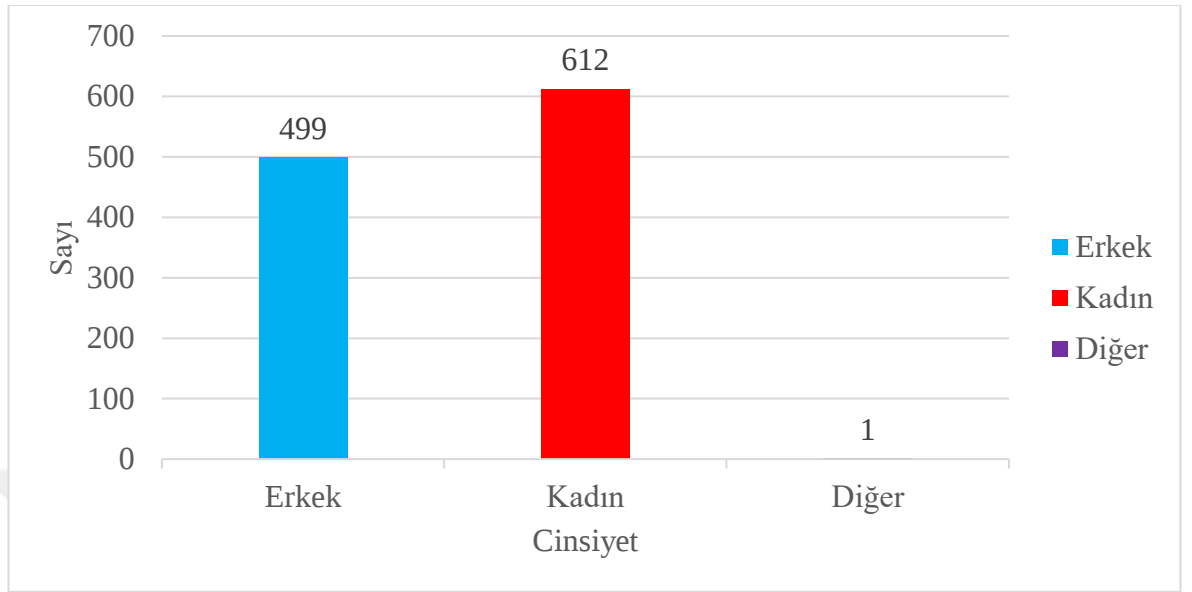
Belirtilen Fakülte öğrencileri ile yüz yüze elde edilen veriler SPSS Statistics programında analiz edilmiştir. Nitel(kategorik) değişkenler için sıklık ve yüzde değerleri verilerek yorumlamalar yapılmıştır.

Tablo 1. Yaş

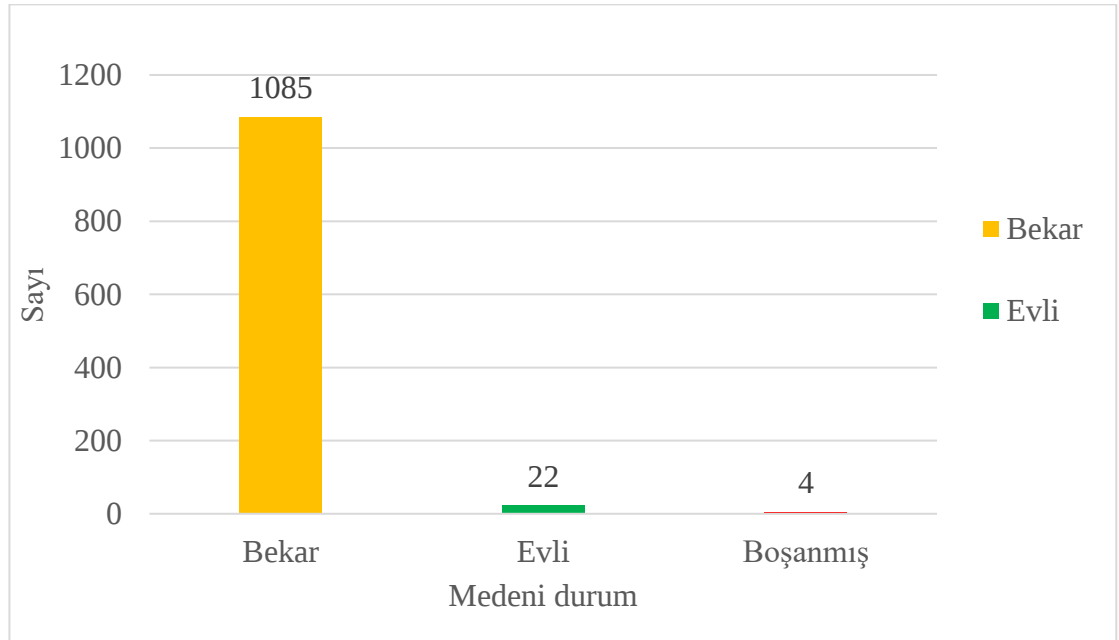
İntihar Önlemede İnanç Faktörü Yüksek Lisans Tez çalışması amacıyla hazırlanan ankete 1123 kişi katılım sağlamıştır. Ankette yer alan yaş sorusuna 1121 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %98,7'si (1106 kişi) 18-27 yaş aralığında, %0,7'si (8 kişi) 37-45 ve %0,6'sı (7 kişi) 28-36 yaş aralığında yer almaktadır.

Tablo 2. Cinsiyet

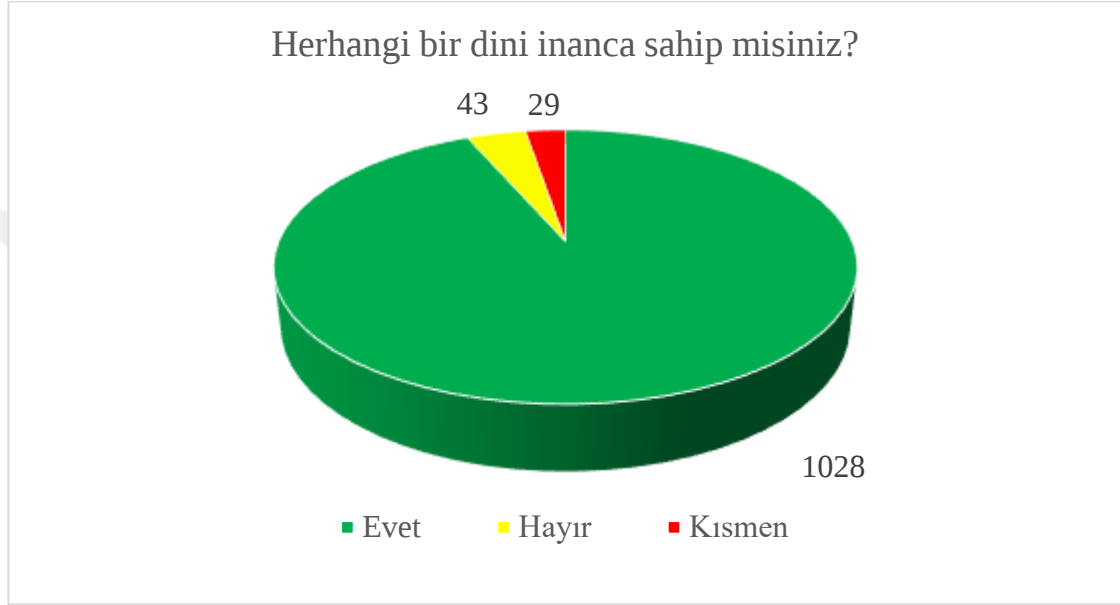
Ankette yer alan cinsiyet sorusuna 1112 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %55'i (612 kişi) kadın, %44,9'u (499 kişi) erkek ve %0,1'i (1 kişi) diğer cinsiyet grubuna aittir.

Tablo 3. Medeni durum

Ankette yer alan medeni durum sorusuna 1111 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %97,7'si (1085 kişi) bekar, %2'si (22 kişi) evli ve %0,4'i (4 kişi) boşanmış grubunda yer almaktadır.¹⁹⁰

Tablo 4. Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?

Ankette yer alan herhangi bir dini inanca sahip misiniz sorusuna 1100 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %93,5'i (1028 kişi) evet, %3,9'u (43 kişi) hayır ve %2,6'sı (29 kişi) kısmen cevabını vermiştir.

Herhangi bir dini inanca sahip misiniz ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablo aşağıda yer almaktadır. Her iki soruya da cevap veren bireylerin %93,4'ü dini inanca sahiptir. Bireylerin %40,9'u dini inanca sahip ve erkektir. %52,4'ü ise dini inanca sahip ve kadındır.

¹⁹⁰ Eğitim durumu sorusunda tüm katılımcılar üniversitede olduğu için görselleştirmesi eklenmemiştir.

Tablo 4. Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?

			Cinsiyet			Toplam
			Erkek	Kadın	Diğer	
Dini inanç	Evet	Frekans	445	571	1	1017
		Yüzde	40,9%	52,4%	0,1%	93,4%
	Hayır	Frekans	23	20	0	43
		Yüzde	2,1%	1,8%	0,0%	3,9%
	Kısmen	Frekans	18	11	0	29
		Yüzde	1,7%	1,0%	0,0%	2,7%
Toplam	Frekans	486	602	1	1089	
	Yüzde	44,6%	55,3%	0,1%	100,0%	

Tablo 4. a) Dini İnanç-Erkek

			Cinsiyet	Toplam
			Erkek	
Dini inanç	Evet	Frekans	445	445
		Yüzde	91,6%	91,6%
	Hayır	Frekans	23	23
		Yüzde	4,7%	4,7%
	Kısmen	Frekans	18	18
		Yüzde	3,7%	3,7%
Toplam	Frekans	486	486	
	Yüzde	100,0%	100,0%	

Cinsiyeti erkek olan bireylerin %91,6'sı dini inanca sahip; %4,7'si herhangi bir dini inanca sahip değilken, %3,7'si kısmen inançlıdır.

Tablo 4. b) Dini İnanç- Kadın

			Cinsiyet	Toplam
			Kadın	
Dini inanç	Evet	Frekans	571	571
		Yüzde	94,9%	94,9%
	Hayır	Frekans	20	20
		Yüzde	3,3%	3,3%
	Kısmen	Frekans	11	11
		Yüzde	1,8%	1,8%
Toplam	Frekans	602	602	
	Yüzde	100,0%	100,0%	

Cinsiyeti kadın olan bireylerin %94,9'u dini inanca sahip; %3,3'ü herhangi bir dini inanca sahip değilken, %1,8'i kısmen inançlıdır.

Tablo 5. Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz?

Ankette yer alan Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz sorusunu 1095 kişi yanıtlamıştır. Ankete katılım sağlayan bireylerin %94,8'i (1038 kişi) evet ve %5,2'si (57 kişi) hayır cevabını vermiştir.

İntihar önlemede önemli noktalardan birisinin de Ahiret inancı olduğunu çalışmamızın ikinci bölümünde değinilmektedir. Burada 1038 kişide Ahiret inancının olduğu görülmektedir.

Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablo aşağıda yer almaktadır. Her iki soruya da cevap veren bireylerin %94,7'si Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmaktadır. Bireylerin %42,1'i Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmaktadır ve erkektir. %52,6'sı ise Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmaktadır ve kadındır.

Tablo 5. a) Ahiretin Varlığına İman Cinsiyet ilişkisi

			Cinsiyet			Toplam
			Erkek	Kadın	Diğer	
Ahiretin Varlığı	Evet	Frekans	456	570	1	1027
		Yüzde	42,1%	52,6%	0,1%	94,7%
	Hayır	Frekans	34	23	0	57
		Yüzde	3,1%	2,1%	0,0%	5,3%
Toplam		Frekans	490	593	1	1084
		Yüzde	45,2%	54,7%	0,1%	100,0%

Tablo 5. b) Ahiretin Varlığına İman- Kadın

			Cinsiyet	Toplam
			Kadın	
Ahiretin Varlığı	Evet	Frekans	570	570
		Yüzde	96,1%	96,1%
	Hayır	Frekans	23	23
		Yüzde	3,9%	3,9%
Toplam		Frekans	593	593
		Yüzde	100,0%	100,0%

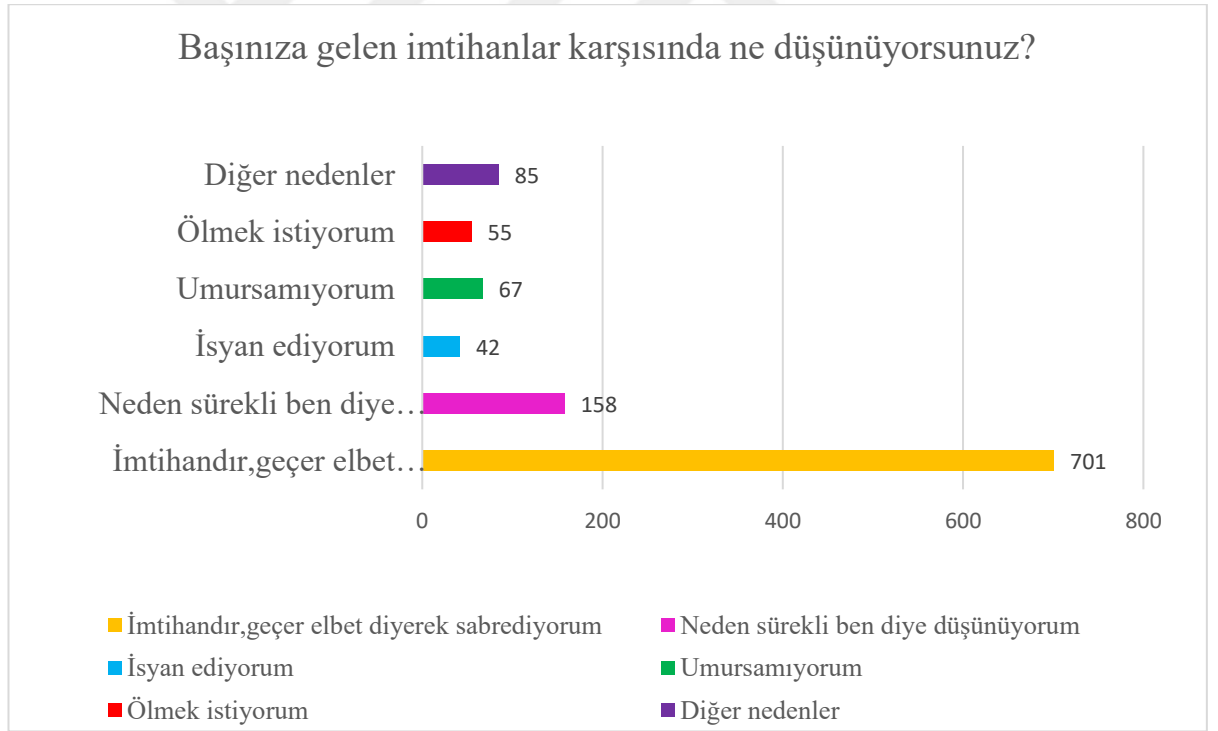
Cinsiyeti kadın olan bireylerin %96,1'i Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmakta; %3,9'u ise Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmamaktadır.

Tablo 5. c) Ahiretin Varlığına İman- Erkek

			Cinsiyet	Toplam
			Erkek	
Ahiretin Varlığı	Evet	Frekans	456	456
		Yüzde	93,1%	93,1%
	Hayır	Frekans	34	34
		Yüzde	6,9%	6,9%
Toplam	Frekans		593	490
	Yüzde		100,0%	100,0%

Cinsiyeti erkek olan bireylerin %93,1'i Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmakta; %6,9'u ise Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanmamaktadır.

Tablo 6. Başınıza gelen imtihanlar karşısında ne düşünüyorsunuz?

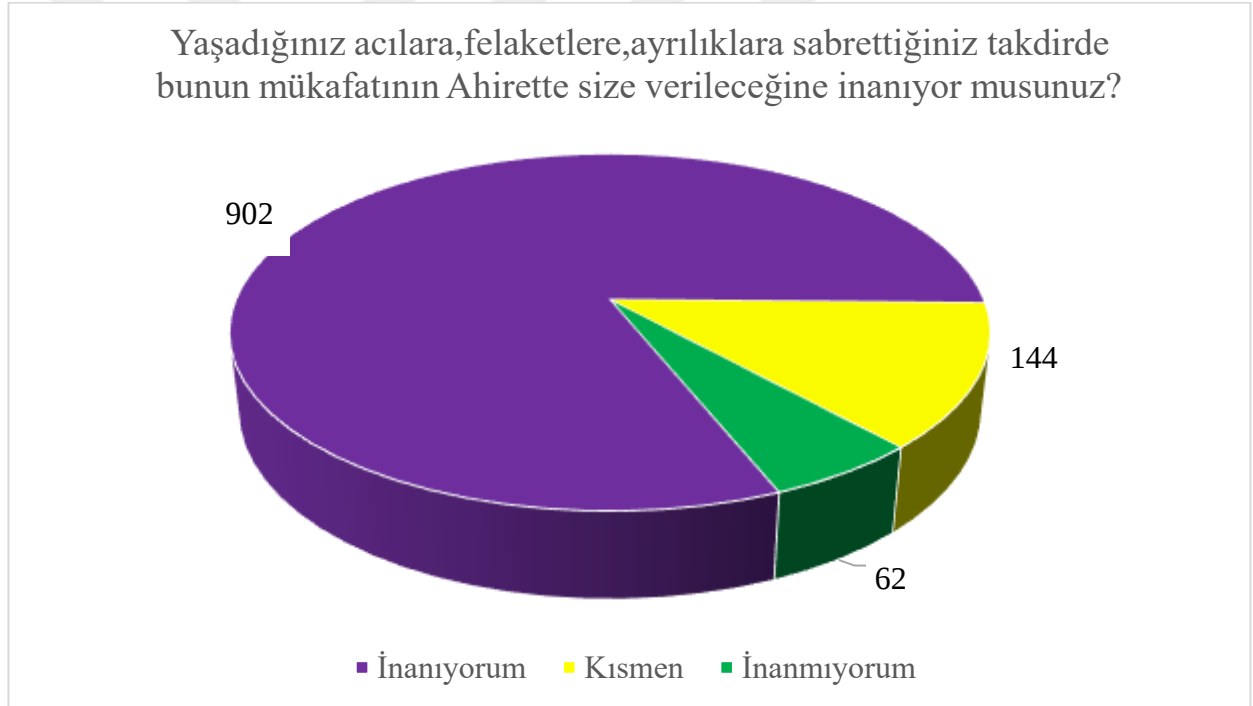

Başınıza gelen imtihanlar karşısında ne düşünüyorsunuz sorusuna 1108 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %63,3'ü (701 kişi) imtihandır, geçer elbet diyerek sabrediyorum, %14,3'ü neden sürekli ben diye düşünüyorum, %7,7'si diğer

nedenler, %6'sı Umursamıyorum, %5'i Ölmek istiyorum ve %3,8'i İsyan ediyorum cevabını vermiştir.

Bu dünyada çeşitli imtihanlarla sınanacağımızı Allah bize bildirmektedir. İnançlı bir kişinin böyle bir durumda sabrederek olaylara karşı bunun bir imtihan olduğu ve geçeceği fikrinin intiharı önlemede ne kadar önem arz ettiğini 'İnanç Eksikliğinden Kaynaklanan İntihar Nedenleri' başlığı altında ifade etmiştik. Öğrencilerden 701 kişinin bu durumların geçeceğini başına gelen sıkıntılara sabrettiğini görmekteyiz.

Tablo 7. Yaşadığınız acılara, felaketlere, ayrılıklara sabrettiğiniz takdirde bunun mükafatının Ahirette size verileceğine inanıyor musunuz?

Yaşadığınız acılara, felaketlere, ayrılıklara sabrettiğiniz takdirde bunun mükafatının Ahirette size verileceğine inanıyor musunuz sorusuna 1108 kişi cevap vermiştir. Katılımcıların %81,4'ü (902 kişi) yaşadığı acılara, felaketlere, ayrılıklara sabrettiği takdirde bunun mükafatının Ahirette verileceğine inanmakta iken; %13'ü kısmen (144 kişi) ve %5,6'sı (62 kişi) inanmıyorum cevabını vermiştir.

Karşılaştığı olaylara tahammül ederek Ahirette bunun mükafatını alacağı düşüncesi insanı psikolojik olarak rahatlatmaktadır. Ahirete iman eden kişilerin (Tablo 14.c) %95,7'si intihara teşebbüste bulunmamıştır. Bu veriler intiharı önlemede Ahiret inancı faktörünün önemi göstermektedir.

Tablo 8. Sıkıntılı bir ruh halinde olduğunuz zaman ne yaparsınız?

Sıkıntılı bir ruh halinde olduğunuz zaman ne yaparsınız sorusuna 1081 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %22,7'si (245 kişi) hiçbir şey yapmam, yalnız kalırım, %16,8'i (182 kişi) Kur'ân okur, namaz kılarım, %16,5'i (178 kişi) dua edip ağlarım, %14,3'ü (155 kişi) arkadaşlarımla beraber eğlenirim, %13,1'si (143 kişi) kitap okur, müzik dinlerim, %6,9'u (75 kişi) diğer, %5,8'i (63 kişi) içki içirim, %2,8'i (30 kişi) eğlence mekanlarına giderim ve %0,9'u (10 kişi) intihar etmeyi düşünürüm cevaplarını vermiştir.

Kişinin sıkıntılı bir ruh halinde ne yaptığı sorulduğunda Kur'ân okuyan, namaz kılıp dua ederek Allaha yardım isteyen toplam 360 öğrencinin olduğu görülmektedir. Kişideki sıkıntıyı giderecek ancak Allah olduğuna göre, sıkıntı hallerinde inancın emirlerine uyulduğunda insan manen bir rahatlama içerisine girdiğinden dolayı, bunalımdan daha kolay çıkarak intihar düşüncesinden uzaklaşacağı düşünülmektedir.

Tablo 9. Peygamber kıssaları okur musunuz?

*Katılımcılar bu soruda birden fazla seçenek seçebilmektedir.

Peygamber kıssaları okur musunuz sorusuna 1118 kişi cevap vermiştir. Ankete katılım sağlayan bireylerin %27,9'u (312 kişi) evet, %39'u (436 kişi) bazen ve %33,1'i (370 kişi) hayır cevabını vermiştir.

Peygamber kıssaları okur musunuz ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablo aşağıda yer almaktadır. Her iki soruya da cevap veren bireylerin %27,9'u Peygamber kıssaları okumaktadır. Bireylerin %14,4'ü Peygamber kıssaları okumakta ve kadındır.

Tablo 9. a) Peygamber Kıssaları Cinsiyet ilişkisi

			Cinsiyet			Toplam
			Erkek	Kadın	Diğer	
Peygamber kıssaları okur musunuz?	Evet	Frekans	150	159	0	309
		Yüzde	13,5%	14,4%	0,0%	27,9%
	Bazen	Frekans	183	246	1	430
		Yüzde	16,5%	22,2%	0,1%	38,8%
	Hayır	Frekans	163	206	0	369
		Yüzde	14,7%	18,6%	0,0%	33,3%
Toplam	Frekans	496	611	1	1108	
	Yüzde	44,8%	55,1%	0,1%	100,0%	

Tablo 9. b) Peygamber Kıssaları -Erkek

			Cinsiyet	Toplam
			Erkek	
Peygamber kıssaları okur musunuz?	Evet	Frekans	150	150
		Yüzde	30,2%	30,2%
	Bazen	Frekans	183	183
		Yüzde	36,9%	36,9%
	Hayır	Frekans	163	163
		Yüzde	32,9%	32,9%
Toplam	Frekans	496	496	
	Yüzde	100,0%	100,0%	

Erkeklerin %30,2'si Peygamber kıssaları okumakta, %36,9'u bazen okumakta ve %32,9'u Peygamber kıssaları okumamaktadır.

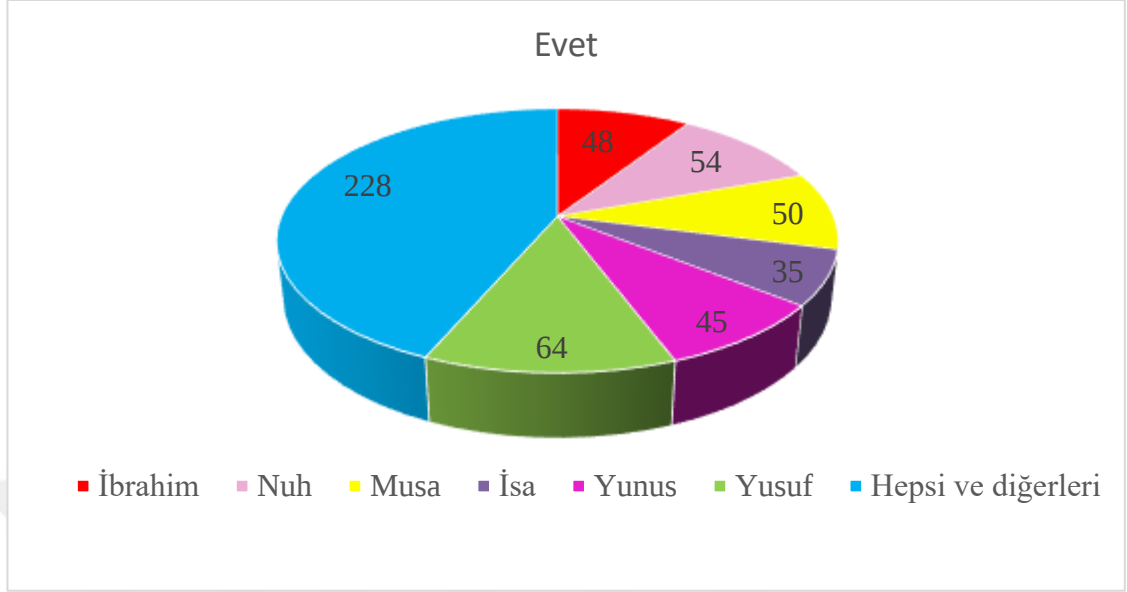
Tablo 9. c) Peygamber Kıssaları -Kadın

			Cinsiyet	
			Kadın	Toplam
Peygamber kıssaları okur musunuz?	Evet	Frekans	159	159
		Yüzde	26,0%	26,0%
	Bazen	Frekans	246	246
		Yüzde	40,3%	40,3%
	Hayır	Frekans	206	206
		Yüzde	33,7%	33,7%
Toplam		Frekans	496	611
		Yüzde	100,0%	100,0%

Kadınların %26'sı Peygamber kıssaları okumakta, %40,3'ü bazen okumakta ve %33,7'si Peygamber kıssaları okumamaktadır.

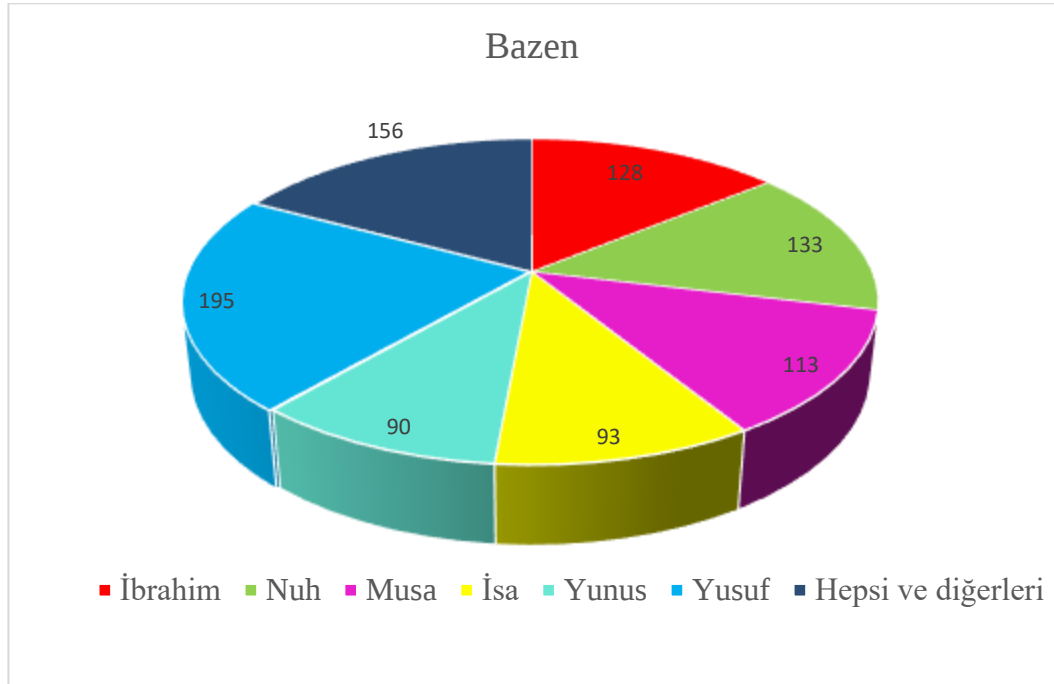
Bu soruda biz gençlerin Kur'ân okuyup okumadıklarını, Peygamber kıssalarından ne kadar haberdar olduklarını, hayatlarında Kur 'an'a ne kadar yer verdiklerini öğrenmek istedik; çünkü insan Kur'ân-ı okuyup anladığında birçok problem gibi görünen şeylerin aslında problem olmadığı sonucuna ulaşacaktır. Evet ve bazen diyen toplam 748 öğrencinin Peygamber kıssalarını okuması, Peygamber kıssalarından haberdar olduklarını göstermektedir. Hayata atıldıklarında, evlendiklerinde ya da farklı imtihanlara tabi tutulduklarında kendilerinin Kur' an'da geçen Peygamberleri rol model almaları yüksek bir ihtimaldir. İntiharı önlemede Peygamber kıssalarının rol model olarak alınmasının önemini belirtmiştik.

Tablo 9. d) Peygamber kıssası okurum evet ilişkisi

Peygamber kıssaları okur musunuz sorusuna evet cevabını veren katılımcının 228' i (31.10%) hepsi ve diğerleri, 64'ü (8.70%) Yûsuf, 45'i (6.10%) Yunus, 35'i (4.80%) Îsâ, 50'si (6.80%) Mûsâ, 54'ü (7.40%) Nuh ve 48'i (6.60%) İbrahim cevabını vermiştir.

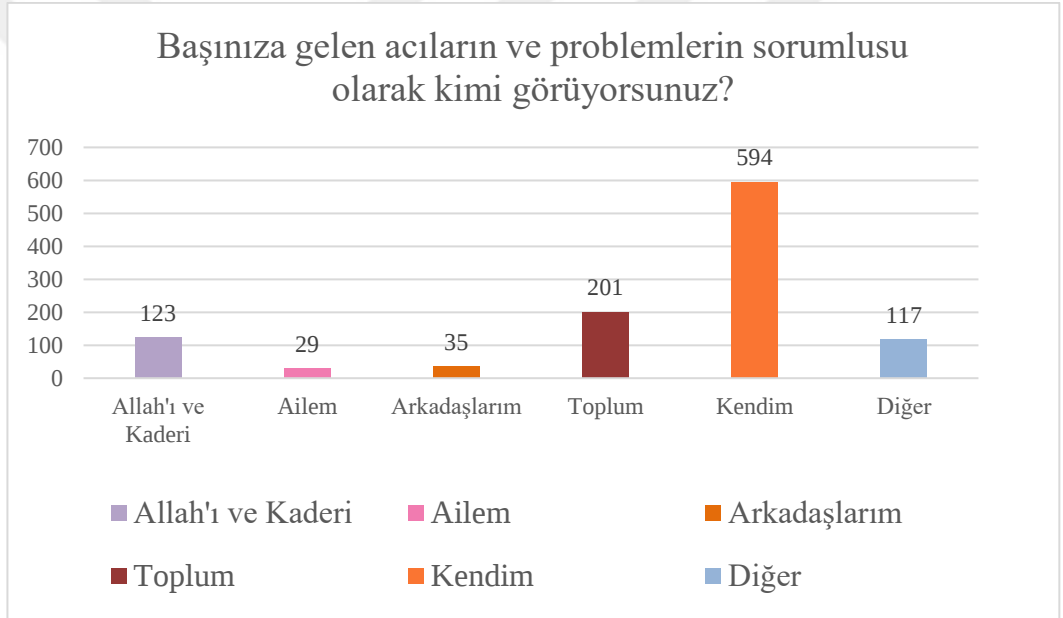
Tablo 9. e) Peygamber kıssası okurum bazen ilişkisi

Peygamber kıssaları okur musunuz sorusuna bazen cevabını veren katılımcının 195'i (26.6%) Yûsuf, 156'sı (21.3%) hepsi ve diğerleri, 128'i (17.5%) İbrahim, 133'ü (18.2%) Nuh, 113'ü (15.4%) Mûsâ, 93'ü (12.7%) Îsâ, 90'ı (12.3%) Yunus cevabını vermiştir.

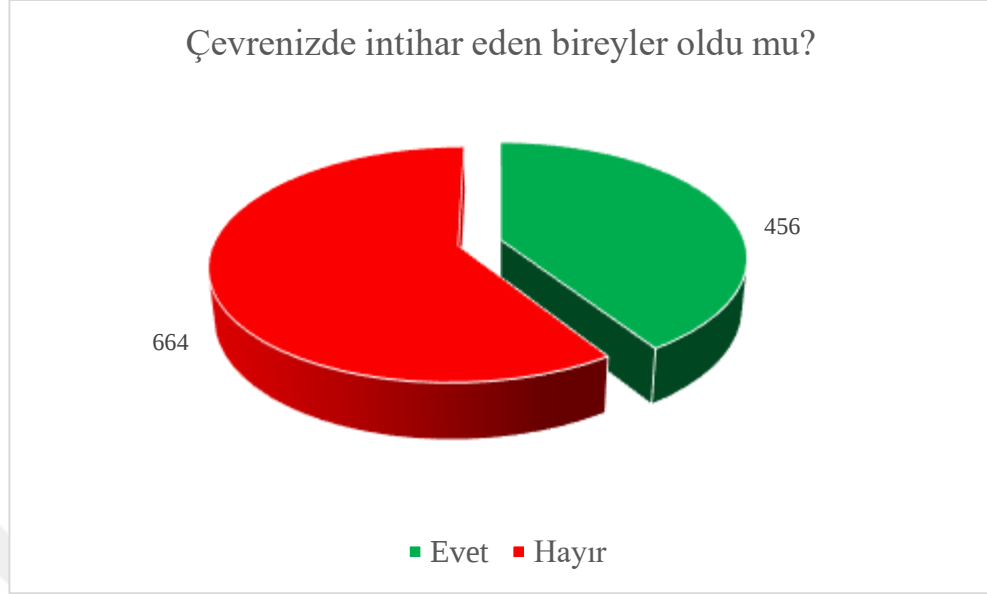
Yûsuf Peygamberin kıssasının öğrenciler içerisinde en fazla okunan kısma olduğunu görmekteyiz.

Tablo 10. Başınıza gelen acıların ve problemlerin sorumlusu olarak kimi görüyorsunuz?

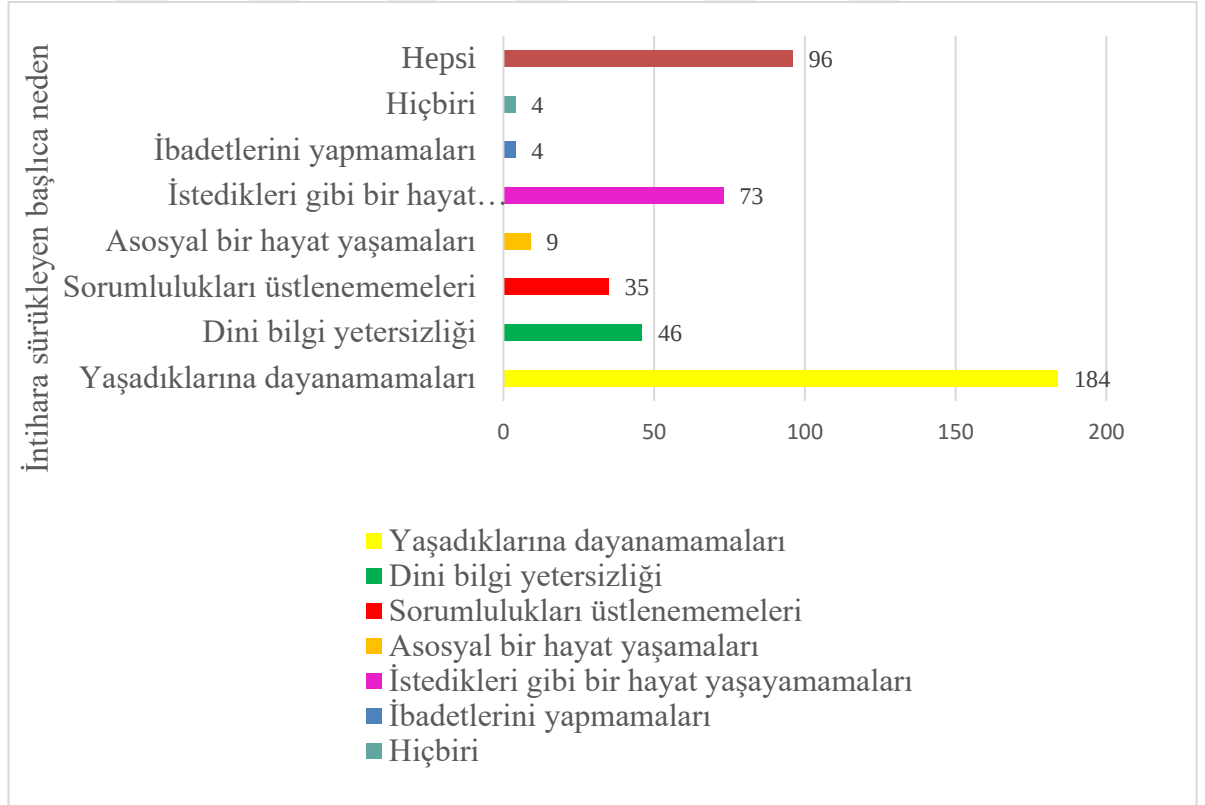
Katılımcıların %54'ü(594 kişi) başlarına gelen acıların ve problemlerin sorumlusu olarak kendisini, %18,3'ü (201 kişi) toplumu, %11,2'si (123 kişi) Allah'ı ve kaderi, %3,2'si (35 kişi) arkadaşlarını, %2,6'sı (29 kişi) ailesini sorumlu görürken %10,6'sı (117 kişi) diğer cevabını vermiştir.

Tablo 11. Çevrenizde intihar eden bireyler oldu mu?

Çevrenizde intihar eden bireyler oldu mu sorusu yanıtlayan bireylerin %59,3 (664 kişi) hayır, %40,7 (456 kişi) evet cevabını vermiştir.

Tablo 12. Bu kişileri intihara sürükleyen başlıca neden sizce nedir?

Çevrenizde intihar eden bireyler oldu mu sorusuna evet cevabını veren katılımcıların bu kişileri intihara sürükleyen başlıca nedenler sorusuna ait yanıtları grafikte verilmiştir. Çevresinde intihar eden birey olan katılımcılardan 184'ü yaşadıklarına dayanamamaları, 46'sı dini bilgi yetersizliği, 35'i sorumlulukları üstlenememeleri, 9'u asosyal bir hayat yaşamaları, 73'ü istedikleri bir hayat yaşayamamaları, 4'ü ibadetlerini yapmamaları, 4'ü hiçbirini ve 96'sı hepsi cevabını vermiştir.

Çevresinde intihar vakasına şahit olan kişilerin intihar edenleri tanıma ihtimalinden hareketle insanları intihara sürükleyen başlıca nedenleri öğrenmek amacı ile bu soru yöneltilmiştir. İntihar etme nedenleri arasında en çok “yaşadıklarına dayanamama” cevabının verildiği görülmektedir. İnanç Eksikliğinden Kaynaklanan İntihar Nedenleri başlığı altında dünya hayatında yaşanan acıların ve sıkıntıların sona ereceğine ve insanın sabretmesi halinde ebedî mükafatın Ahirette verileceğini ifade etmiştik.

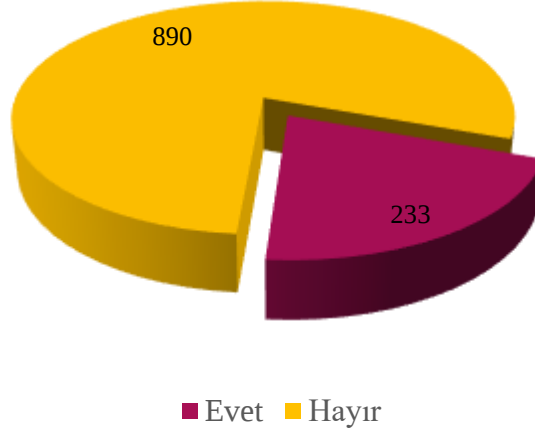
Allah, bir kimseyi gücünün yetmeyeceği şeyle yükümlü tutmayacağını ifade etmektedir.¹⁹¹ “Allah hiç kimseyi yapması mümkün olmayan bir şeyden sorumlu tutmaz ve onu bundan dolayı cezalandırmaz; kul o işten yüz çeviremez. Bununla birlikte kişinin neyi yapıp neyi yapamayacağına kendisinin karar veremeyeceği de kesindir. Buna karar verecek olan Allah'tır.”¹⁹² İncasında eksiklik olmayan bir kulun yaşadıklarına dayanamıyorum, istediğim hayatı yaşayamıyorum, sorumlulukları üstlenemiyorum demesi mümkün değildir. İnanç sahibi bir kul ayet ve hadisleri dikkate alarak karşılaştığı sorunların üstesinden gelebileceğini idrak ederek, inancın verdiği güç ile intihara teşebbüs eylemini gerçekleştirmeyecektir.

Tablo13. Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?

¹⁹¹ Bakar 2/286.

¹⁹² Ebbu'l Al'â Mevdûdî, **Tefhimu'l Kur'ân**, c. I, Trc: Muhammed Han Kayanî, Nazife Şişman, İsmail Bosnakı ve Ali Ünal, İnsan Yayınları, İstanbul 1966, s.228.

Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?

Katılımcıların %79,3' ü (890 kişi) yaşadığı problemler karşısında intihar etmeyi hiç düşündünüz mü sorusuna hayır cevabını verirken %20,7'si (233 kişi) evet cevabını vermiştir.

Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablolar aşağıda yer almaktadır. Kadınların %20,3'ü yaşadıkları problemler karşısında intihar etmeyi düşünmüştür. Erkeklerin %20,8'i yaşadıkları problemler karşısında intihar etmeyi düşünmüştür.

Tablo13. a) İntihar etmeyi düşünmek -Kadın

			Cinsiyet	Toplam
			Kadın	
Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?	Evet	Frekans	124	124
		Yüzde	20,3%	20,3%
	Hayır	Frekans	488	488
		Yüzde	79,7%	79,7%
Toplam		Frekans	612	612
		Yüzde	100,0%	100,0%

Tablo13. b) İntihar etmeyi düşünmek-Erkek

			Cinsiyet	Toplam
			Erkek	
Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?	Evet	Frekans	104	104
		Yüzde	20,8%	20,8%
	Hayır	Frekans	395	395
		Yüzde	79,2%	79,2%
Toplam	Frekans		499	499
	Yüzde		100,0%	100,0%

Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablolar yukarıda yer almaktadır. Kadınların %20,3'ü yaşadıkları problemler karşısında intihar etmeyi düşünmüştür. Erkeklerin %20,8'i yaşadıkları problemler karşısında intihar etmeyi düşünmüştür.

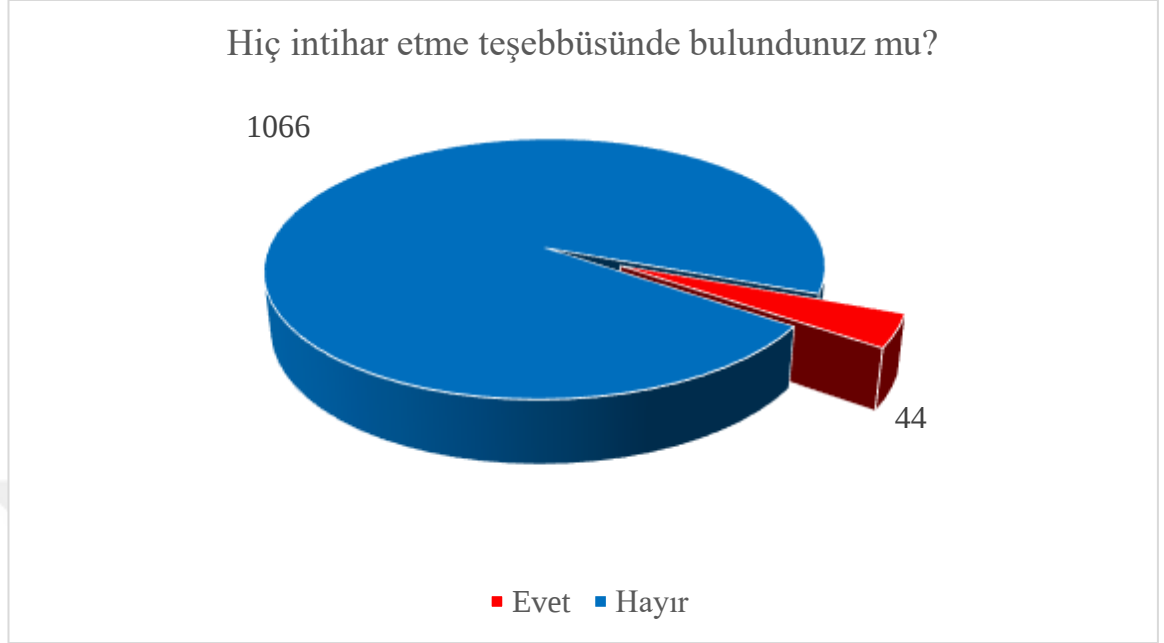
Tablo 13. c) İntihar etmeyi düşünmek- Herhangi bir inanaca sahip olmayan erkek ve kadın

				Cinsiyet					
				Erkek		Kadın		Diğer	
				Frekans	Column N %	Frekans	Column N %	Frekans	Column N %
Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?	Hayır	Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?	Evet	17	73,9%	15	75,0%	0	0,0%
			Hayır	6	26,1%	5	25,0%	0	0,0%

Herhangi bir dini inanca sahip olmayan erkek bireylerin %73,9'u kadınların ise %75'i yaşadığı problemler karşısında intihar etmeyi düşünmüştür.

Yaşadığı sıkıntılar karşısında intihar etmeyi düşünen, hiçbir dini inanca sahip olmayan öğrencilerde intiharı düşünme oranı çok yüksek çıkmaktadır. Bir dini inanca sahip öğrencilerde ise intihar etme düşüncesi çok azdır. Bu veri intiharı önlemede inancın etkisini göstermektedir.

Tablo14. Hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu?

Hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu sorusunu yanıtlayan 1110 kişi %96 oranında (1066 kişi) hayır, %4 oranında (44 kişi) evet cevabını vermiştir. Hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu sorusunu yanıtlayan 1110 kişi %96 oranında (1066 kişi) hayır, %4 oranında (44 kişi) evet cevabını vermiştir.

Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablola aşağıda yer almaktadır. Kadınların %3,1'i intihar teşebbüsünde bulunmuştur. Erkeklerin %4,4'ü intihar teşebbüsünde bulunmuştur.

Tablo 14. a) İntihar -Kadın İlişkisi

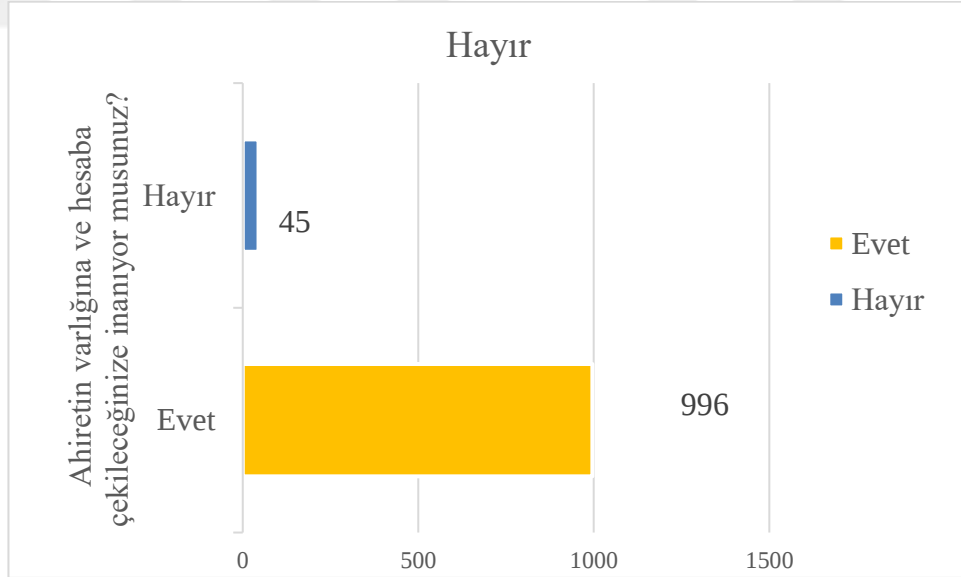
			Cinsiyet	Toplam
			Kadın	
Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	Frekans	15	15
		Yüzde	3,1%	3,1%
	Hayır	Frekans	474	474
		Yüzde	96,9%	96,9%
Toplam		Frekans	489	489
		Yüzde	100,0%	100,0%

Tablo 14. b) İntihar -Erkek İlişkisi

			Cinsiyet	
			Erkek	Toplam
Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	Frekans	27	27
		Yüzde	4,4%	4,4%
	Hayır	Frekans	582	582
		Yüzde	95,6%	95,6%
Toplam	Frekans		609	609
	Yüzde		100,0%	100,0%

Öğrencilerden 890 kişinin intihar etmeyi düşünmemesi, gelecek adına sevindiricidir. Ankette 1066 kişinin hiç intihar girişiminde bulunmaması öğrencilerdeki inanç ve eğitimin yansımasıdır. Anket çalışmasında elde edilen bu veriler intiharın inanç ve eğitim ile çözüme kavuşturulabileceğinin de göstergesidir. Erkekler kadınlara göre daha fazla intihara teşebbüs ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç hipotezimizi de doğrulamaktadır.

Tablo 14. c) İntihar ve Ahirete iman ilişkisi

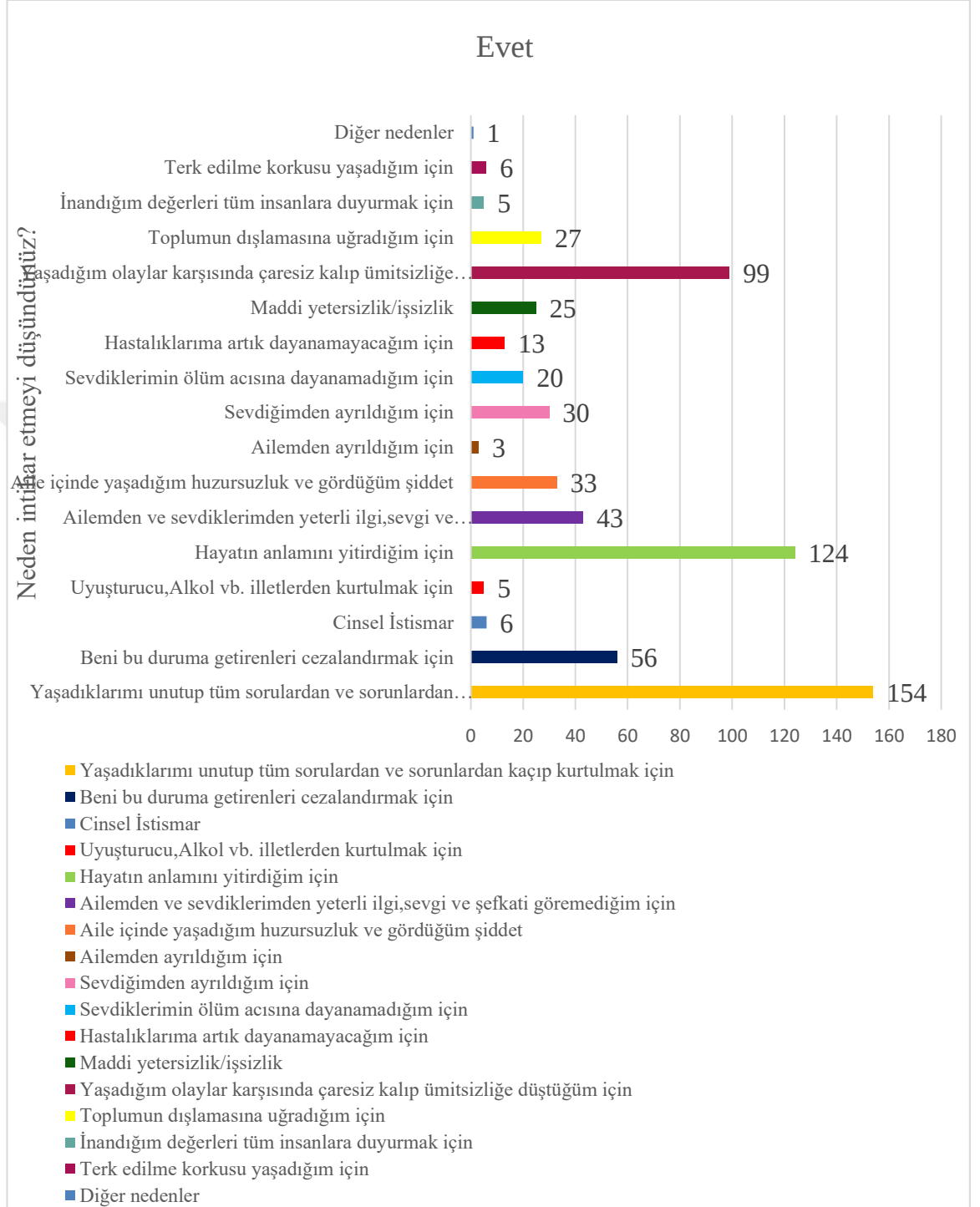
Hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu sorusuna “hayır” cevabını veren bireylerin “Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir. İntihar teşebbüsünde bulunmayan katılımcıların %95,7’sinin (996 kişi) Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz sorusuna “evet” cevabını verdiği tesbit edilmiştir.

Bu veriler inancın intiharı önlemede ne kadar etkili bir çözüm olduğunun da göstergesidir.

Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğine inanan kişilerin %95,7'sinde intihara teşebbüs eyleminin görülmemesi, Ahiret inancı ile intihar eğilimi arasında bir ilişki olmasını beklediğimizi ifade ettiğimiz hipotezimizi de doğrulamaktadır.

Tablo 15. Neden intihar etmeyi düşündünüz?

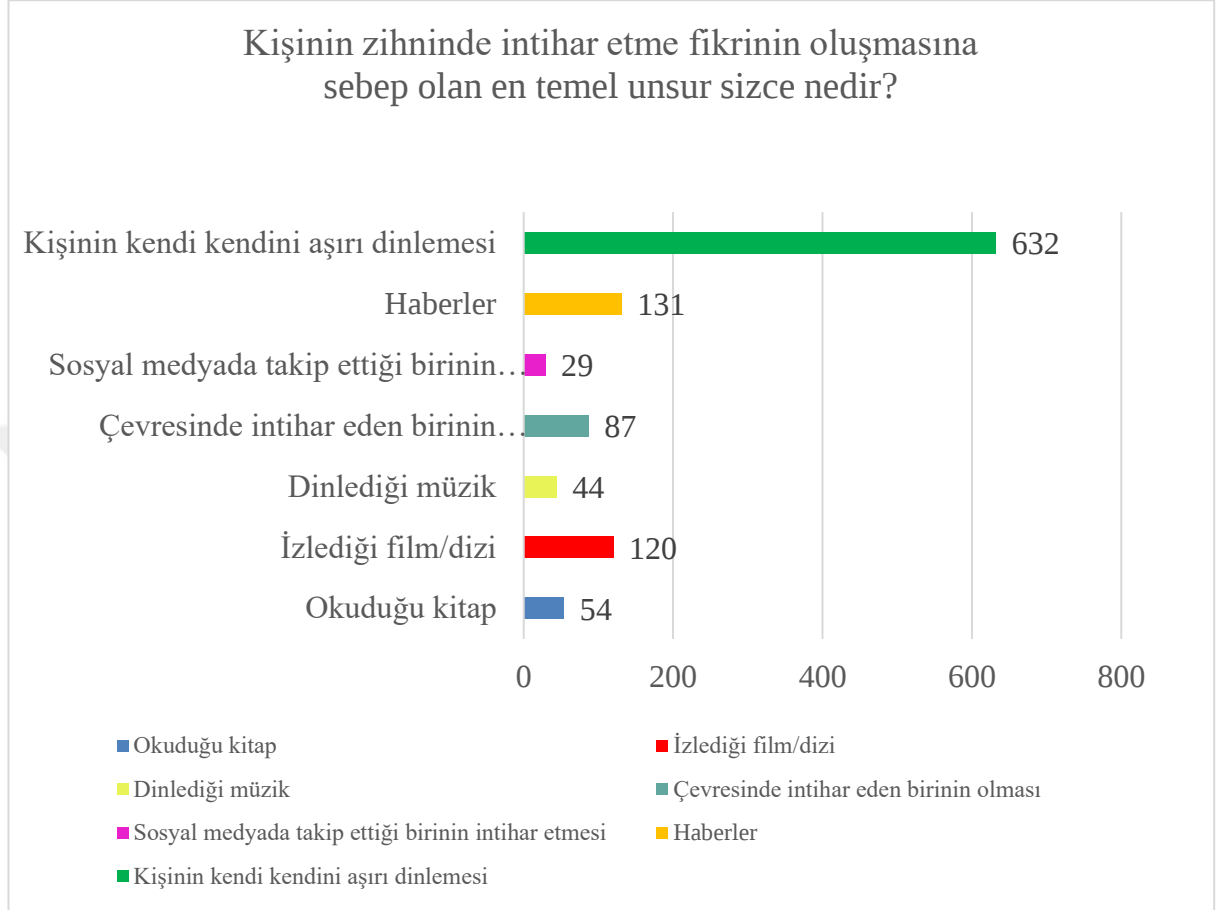
*Bu soruya intihar teşebbüsünde bulunan öğrenciler cevap vermiştir. Katılımcılar bu soruda birden fazla seçenek seçebilmektedir.

Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü sorusuna evet cevabını veren katılımcıların neden intihar etmeyi düşündüklerine ait istatistikler

grafikte verilmiştir. İntihar etmeyi düşünen 231 katılımcının 154' ü yaşadıklarını unutup tüm sorulardan ve sorunlardan kaçıp kurtulmak için, 124'ü hayatın anlamını yitirdiğim için ve 99'u yaşadığım olaylar karşısında çaresiz kalıp ümitsizliğe düştüğüm için cevaplarını vermiştir.

İntihara teşebbüs edip tekrar hayata dönen insanların verdiği bu bilgiler önem arz etmektedir. İntihar nedenlerine bakıldığında da en çok sorunlardan kaçıp kurtulma fikrinin ağır bastığı görülmektedir. Bu dünya sonlu, insanda sonlu bir varlıktır. Ahiret ise sonsuzluk içinde mükafatların ya da cezaların yaşanacağı bir yerdir. Sonlu bir sıkıntı için sonsuz azap tercih edilemez. Toplumda intihara teşebbüs eden veya etmek istediğini belirten kişilere tıbbi desteğin yanında mutlaka din görevlilerinin de aralarında olduğu bir çalışma grubu oluşturularak, sıkıntılara karşı ebedi azabın istenemeyeceği vurgusu yapılmalıdır. Bu kişilere hem dini destek hem de psikolojik destek sağlanmalıdır.

Tablo 16. Kişinin zihninde intihar etme fikrinin oluşmasına sebep olan en temel unsur sizce nedir?

Kişinin zihninde intihar etme fikrinin oluşmasına sebep olan en temel unsur sizce nedir sorusuna %57,6 (632 kişi) oranında Kişinin kendi kendini aşırı dinlemesi, %11,9 (131 kişi) Haberler, %10,9 (120 kişi) İzlediği film/dizi, %7,9 (87 kişi) Çevresinde intihar eden birinin olması, %4,9 (54 kişi) Okuduğu kitap, %4 (44 kişi) Dinlediği müzik ve sosyal medyada takip ettiği kişi %2,6 (29 kişi) cevabı verilmiştir.

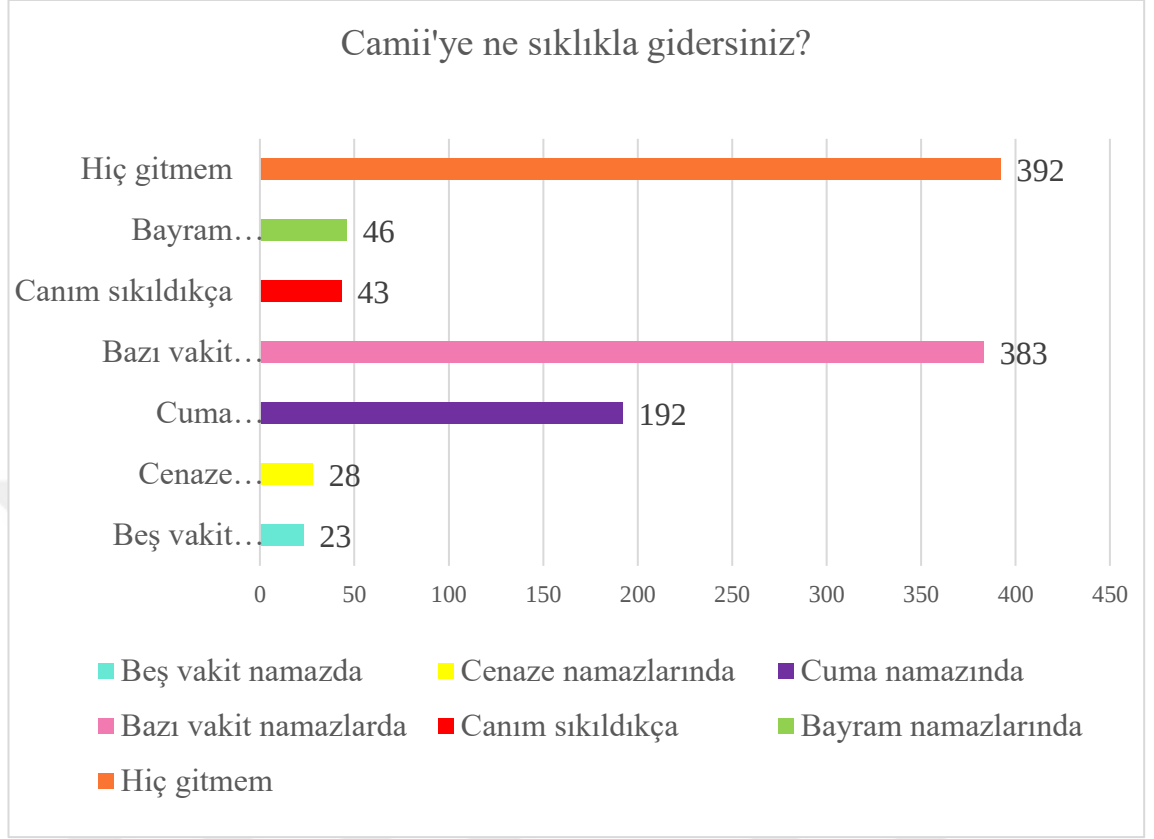
En temel unsur olarak 632 kişinin kendini aşırı dinlemesi cevabını verirken, 131 kişinin haberler demesi, 120 kişinin de dizi/film cevabını vermesi tez çalışmamızda insanları intihara yönelten konulardan bazılarının da haberler ve dizi filmler olduğuna dair ifadelerimizi doğrulamaktadır. İntiharı teşvik eden veya yönlendiren, intiharın nasıl yapılacağına dair hiçbir görselin ve bilginin haberlerde veya dizi/filmlerde verilmemesi gerekmektedir.

Tablo17. Herhangi bir dini grup ile ilişkiniz var mı? (Tarikat, Cemaatler vb.)

Katılımcıların %92,7'sinin (944 kişi) herhangi bir dini grup ile ilişkiniz var mı sorusuna hayır cevabını verirken %7,3'ü (74 kişi) evet cevabını vermiştir.

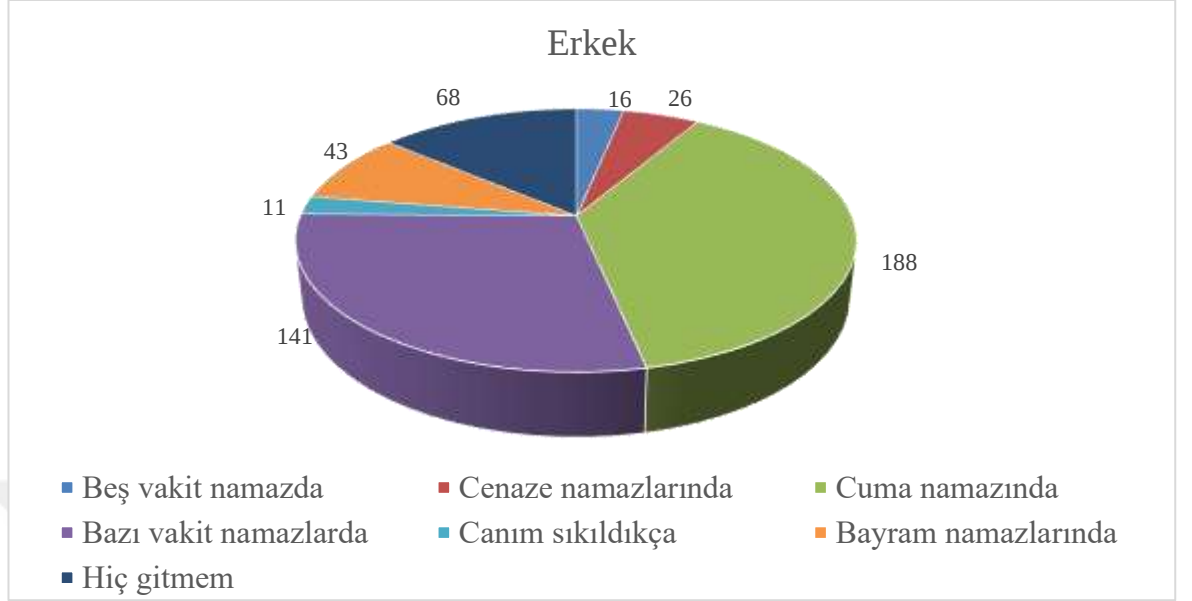
Tablo18. Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz?

Camii'ye gidilme sıklığı incelendiğinde katılımcıların %35,4'ü (392 kişi) hiç gitmezken, %34,6'sı (383 kişi) bazı vakit namazlarda, %17,3'ü (192 kişi) Cuma namazında, %3,9'u (43 kişi) canım sıkıldıkça, %4,2'si (46 kişi) Bayram namazlarında, %2,5'i (28 kişi) Cenaze namazlarında, %2,1'i (23 kişi) Beş vakit namazda cevaplarını vermiştir.

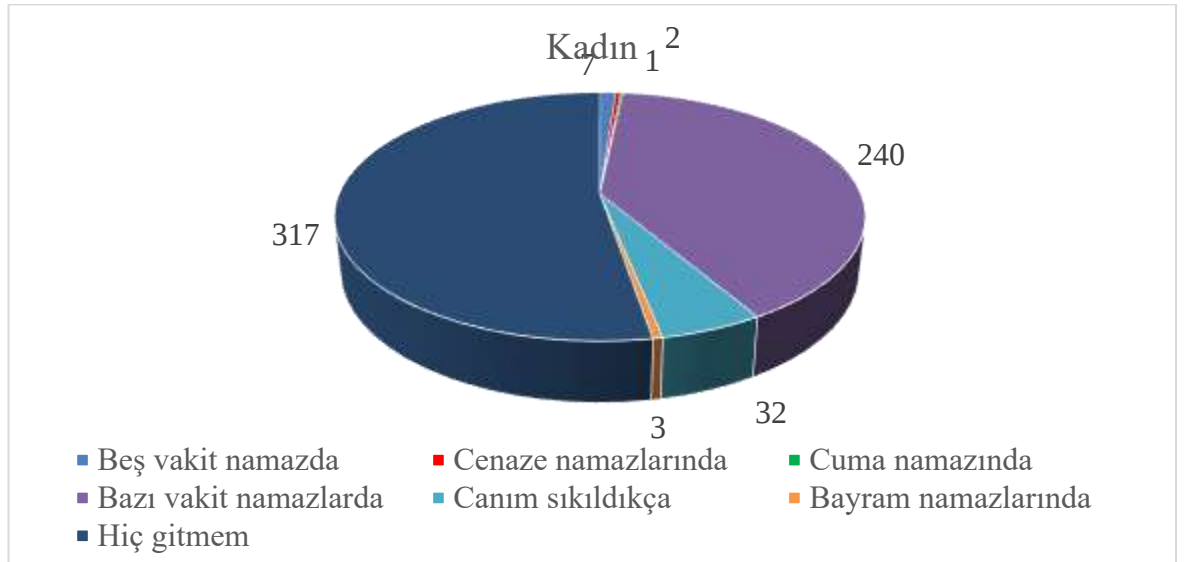
Burada hiç gitmem oranı yüksek çıkmaktadır. Bunun sebebi bu tabloda cinsiyet ayrımına gidilmediğindendir. Diğer tabloda bu ayrım verilerek incelenecektir.

Tablo 18. a) Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz? -Erkek

Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz sorusunu yanıtlayan erkek bireylerin Camii'ye gitme sıklıkları grafikte verilmiştir. Soruyu cevaplayan erkek katılımcıların 188'i (%38,1) Cuma namazlarında, 141'i (%26,8) Bazı vakit namazlarda, 68'i (%13,8) hiç gitmem, 43'ü (%8,7) Bayram namazlarında, 26'sı (%5,3) Cenaze namazlarında, 16'sı (%3,2) Beş vakit namazlarda ve 11'i (%2,2) Canım sıkıldıkça cevabını vermiştir.

Tablo 18. b) Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz? - Kadın

Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz sorusunu yanıtlayan kadın bireylerin Camii'ye gitme sıklıkları grafikte verilmiştir. Soruyu cevaplayan kadın katılımcıların 317'si (%52,7) hiç gitmem, 240'ı (%39,9) bazı vakit namazlarda, 32'si (%5,3) canım sıkıldıkça cevaplarını vermiştir.

Tablo 18. c) Camii intihar ilişkisi-Erkek

				Cinsiyet	
				Erkek	
				Frekans	Column N %
Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz?	Beş vakit namazda	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	0	0,0%
			Hayır	16	100,0%
	Cenaze namazlarında	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	1	4,0%
			Hayır	24	96,0%
	Cuma namazında	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	2	1,1%
			Hayır	185	98,9%
	Bazı vakit namazlarda	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	0	0,0%
			Hayır	141	100,0%
	Canım sıkıldıkça	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	0	0,0%
			Hayır	11	100,0%
	Bayram namazlarında	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	5	12,2%
			Hayır	36	87,8%
	Hiç gitmem	Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?	Evet	6	9,7%
			Hayır	56	90,3%

Camii'ye ne sıklıkla gidersiniz, hiç intihar etme teşebbüsünde bulundunuz mu ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablolar yukarıda yer almaktadır. Erkek bireylerden, beş vakit namazda Camii'ye giden bireyler intihar teşebbüsünde bulunmamıştır. Camii'ye hiç gitmeyen bireylerin %9,7'si, bayram namazlarında gidenlerin %12,2'si intihar teşebbüsünde bulunmuştur.

Hipotezimizde dini ritüelleri düzenli yapan bireylerde intihara teşebbüs oranının daha az olacağını belirtmiştik. Camii ile irtibatı fazla olan, beş vakit ibadetini yerine getirenlerde hiç intihara teşebbüs vakasının görülmemesi; bu savımızı doğrulamaktadır.

Erkeklerin büyük oranının Camii ile buluşarak cemaat bilincinin olduğu görülmektedir. Vaaz ve hutbelerde bu oran değerlendirilerek erkek cemaatte aile de erkeklerin görev ve sorumlulukları hatırlatılmalıdır. Toplumsal kötülükleri önlemede inanç sahibi bireyler olarak üzerlerine düşen görevleri yapmaları istenmelidir. İntihar fikrinin yanlışlığı ayet ve hadisler ışığında anlatılmalıdır.

İntihar edecek bireyleri uzmanlara yönlendirmeleri, toplumda daha duyarlı olmaları istenmelidir. Aile içerisinde yaşanan problemlerin çözümünde inancımızın emrettiği şekilde çözümler üretilmesi için öneriler sunulmalıdır. Toplumun Camii ile buluşması muhakkak değerlendirilmelidir. Toplumda yanlış giden bütün problemlere çözüm üretebileceğimiz merkezi bir çözüm noktası olan Camii'ler ayrıca ehemmiyet taşımaktadır.

Veride kadınların yarıdan fazlasının Camii'ye hiç gitmediği gibi bir sonuç çıkmıştır. Bu ülkemizde kız çocuklarının küçük yaşlardan itibaren götürülmediğini de göstermesi açısından önemlidir. Camiilerin bir eğitim ve sosyalleşme ortamı olduğu dikkate alınmalı ve bu faktör iyi değerlendirilmelidir. Erkeklerde beş vakit namaza gidenlerin hiçbirinde, intihar etme teşebbüsünde bulunmadığı görülmektedir. Erkeklerde Camii'ye gitme oranı düştükçe intihara teşebbüs oranlarında yükselme görülmektedir. Bu veriler intiharı önlemede inancın, ibadetlerin ve Camii'nin önemi göstermektedir. Bu çalışmada ifade ettiğimiz gibi inanç ve ibadetler bir bütün olarak ele alındığında intiharı önlemede ne kadar etkili olduğu görülmektedir.

Camilerde kadınları buluşturmak için özel programlar hazırlanmalıdır. Bu programlarda inancın doğrultusunda nasıl bir hayat yaşamamız gerektiği, ailedeki kadının görevleri, çocuk eğitimi, mahremiyet bilinci ve intihar fikrinin yanlışlığına dair vurgulamalar yapılmalıdır. İnanç eğitimi ile intihara eylemleri düşürülebilir

Tablo19. Anne babanız birlikte mi yaşıyor?

Anne babanız birlikte mi yaşıyor sorusuna 1108 kişi cevap vermiştir. Katılımcıların %91,2'si (1010 kişi) evet cevabını verirken %8,8'i kısmen (98 kişi) hayır vermiştir.

Soru 20. Ailenizdeki bireyler herhangi bir ibadet yapıyor mu?

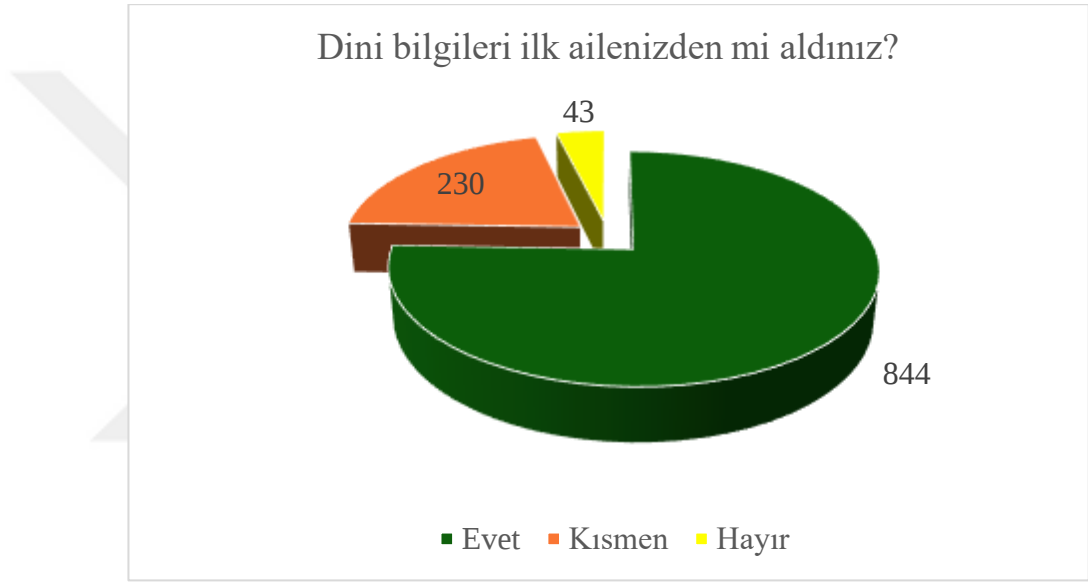

Ailenizdeki bireyler herhangi bir ibadet yapıyor mu sorusuna 1118 kişi cevap vermiştir. Katılımcıların %73,3'ü (820 kişi) evet cevabını verirken %21,3'ü (238 kişi) bazen ve %5,4'ü (60 kişi) hayır cevabını vermiştir.

İntihar önlemede ailenin önemi üzerinde durduk. Toplumda inançlı ailelerin artması sonucu intihar dahil olmak üzere birçok problemlerin çözüme kavuşacağını ifade ettik. Öğrencilerden hiç intihar etme düşüncesinin dahi zihninden geçmemesinde ailede

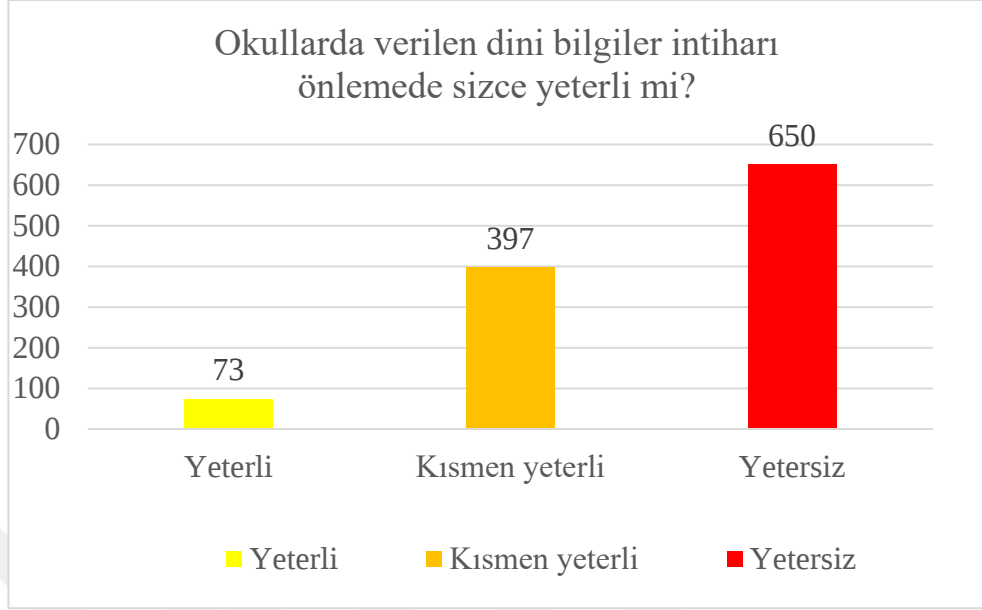
yapılan ibadetlerin önemli olduğunu düşünüyoruz; çünkü ailesinde düzenli ve bazen ibadet yapan toplam 1058 öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının sıkıldıkça Kur’ân okuyup namaz kılması da bize bu bilgilerin aile ortamında kazanılma ihtimalinin yüksek olduğunu göstermektedir. İnanç değerleri ile yoğrulan ve imtihanlarda sarsılmayan ebeveynler çocuklarına doğru örnek olduğundan öğrencilerde intiharı düşünmeme oranı da yüksek çıkmaktadır.

Tablo 21. Dini bilgileri ilk aileniz mi aldınız?

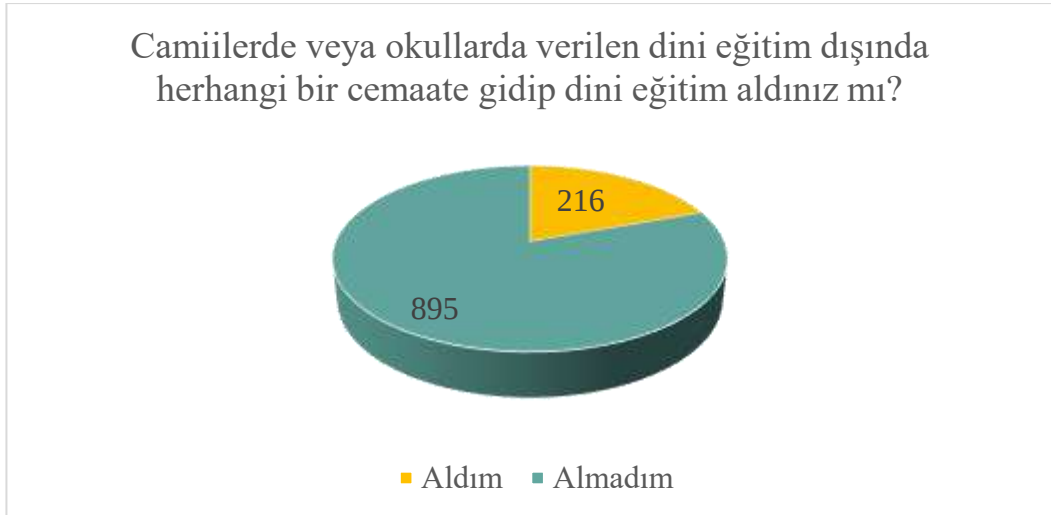
Dini bilgileri ilk aileniz mi aldınız sorusuna 1117 kişi cevap vermiştir Katılımcıların %75,6'sı (844 kişi) evet cevabını verirken %20,6'sı (230 kişi) kısmen ve %3,8'i (43 kişi) hayır cevabını vermiştir.

Tablo 22. Okulda verilen dini bilgiler intiharı önlemede sizce yeterli mi?

Okulda verilen dini bilgiler intiharı önlemede sizce yeterli mi sorusuna %58 (650 kişi) oranında yetersiz, %35,4 (397 kişi) oranında kısmen yeterli, %6,5 (73 kişi) oranında yeterli cevabını verilmiştir.

Tablo 23. Camiilerde veya okullarda verilen dini eğitim dışında herhangi bir cemaate gidip dini eğitim aldınız mı?

Ankete katılım sağlayan bireylerin %19,4'ü (216 kişi) Camiilerde veya okullarda verilen dini eğitim dışında herhangi bir cemaate gidip dini eğitim aldım cevabını

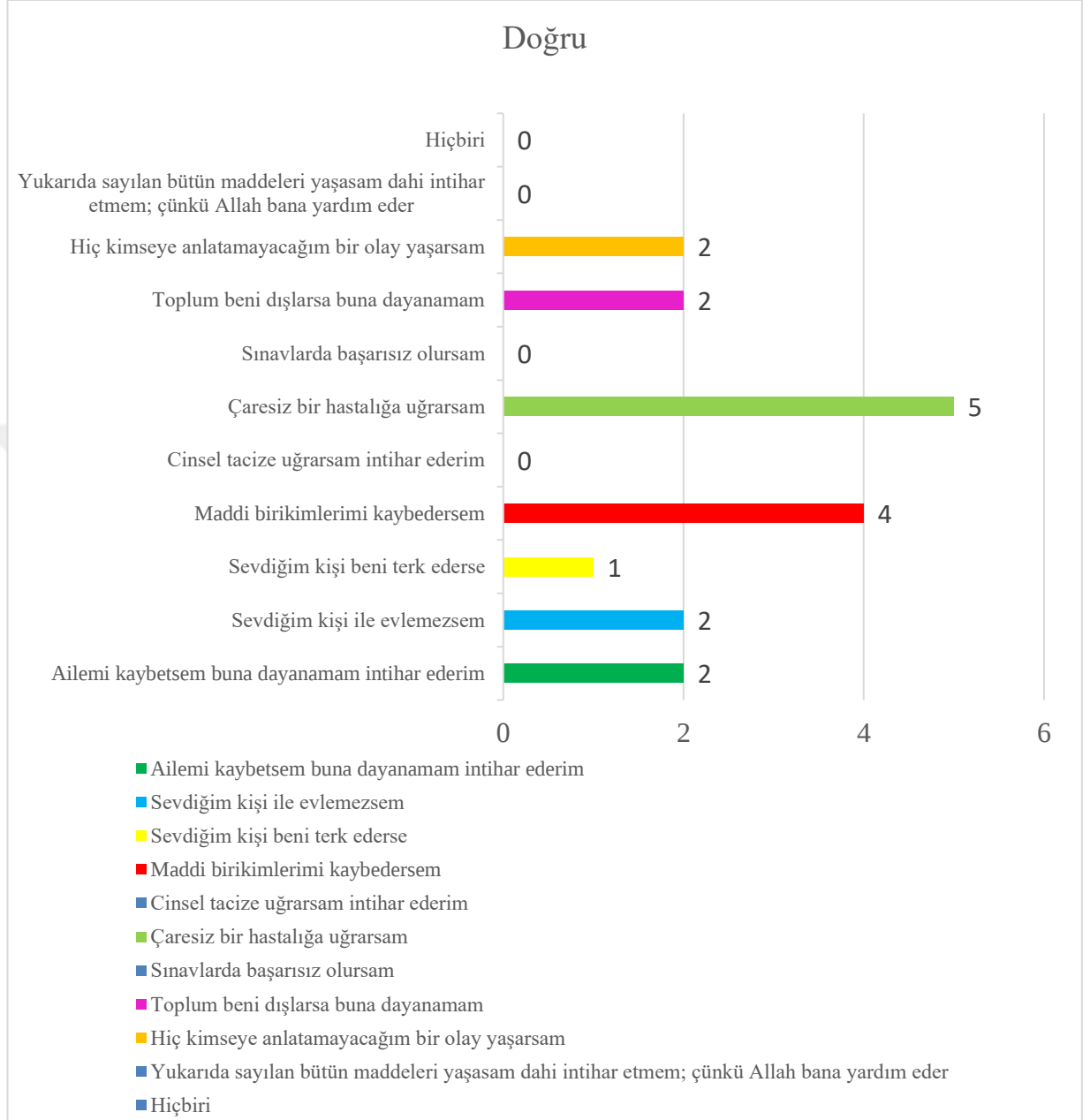
verirken %80,6'sı (895 kişi) Camiilerde veya okullarda verilen dini eğitim dışında herhangi bir cemaate gidip dini eğitim almamıştır.

Tablo 24. İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır?

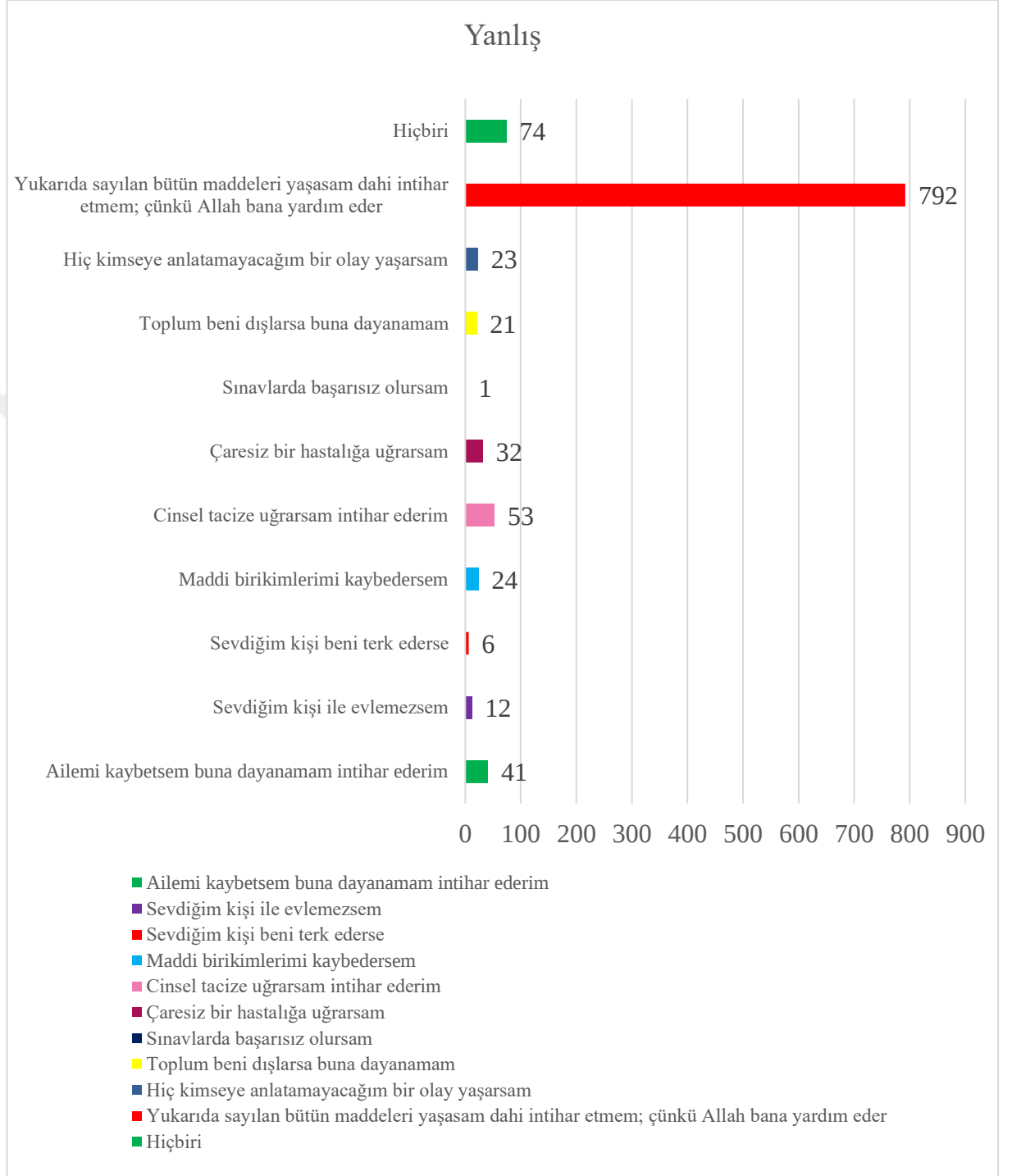
İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı sorusuna %88 (982 kişi) oranında hayır, %11,2 (125 kişi) oranında bazı durumlarda doğru, %0,8 (9 kişi) oranında doğru cevabı verilmiştir.

Tablo 24. a) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? -Doğru diyenler

İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı sorusuna doğru cevabını veren katılımcıların hangi durumlarda intihar etmeyi düşündüklerine ait istatistikler grafikte verilmiştir. Katılımcıların 5'i Çaresiz bir hastalığa uğrarsam, 4'ü Maddi birikimlerimi kaybedersem, 2'si Ailemi kaybetsem buna dayanamam intihar ederim, 2'si Sevdiğim kişi ile evlemezsem, 2'si Toplum beni dışlarsa buna dayanamam, 2'si Hiç kimseye anlatamayacağım bir olay yaşarsam, 1'i Sevdiğim kişi beni terk ederse intihar etmeyi düşünürüm cevabını vermiştir.

Tablo 24. b) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? -Yanlış diyenler

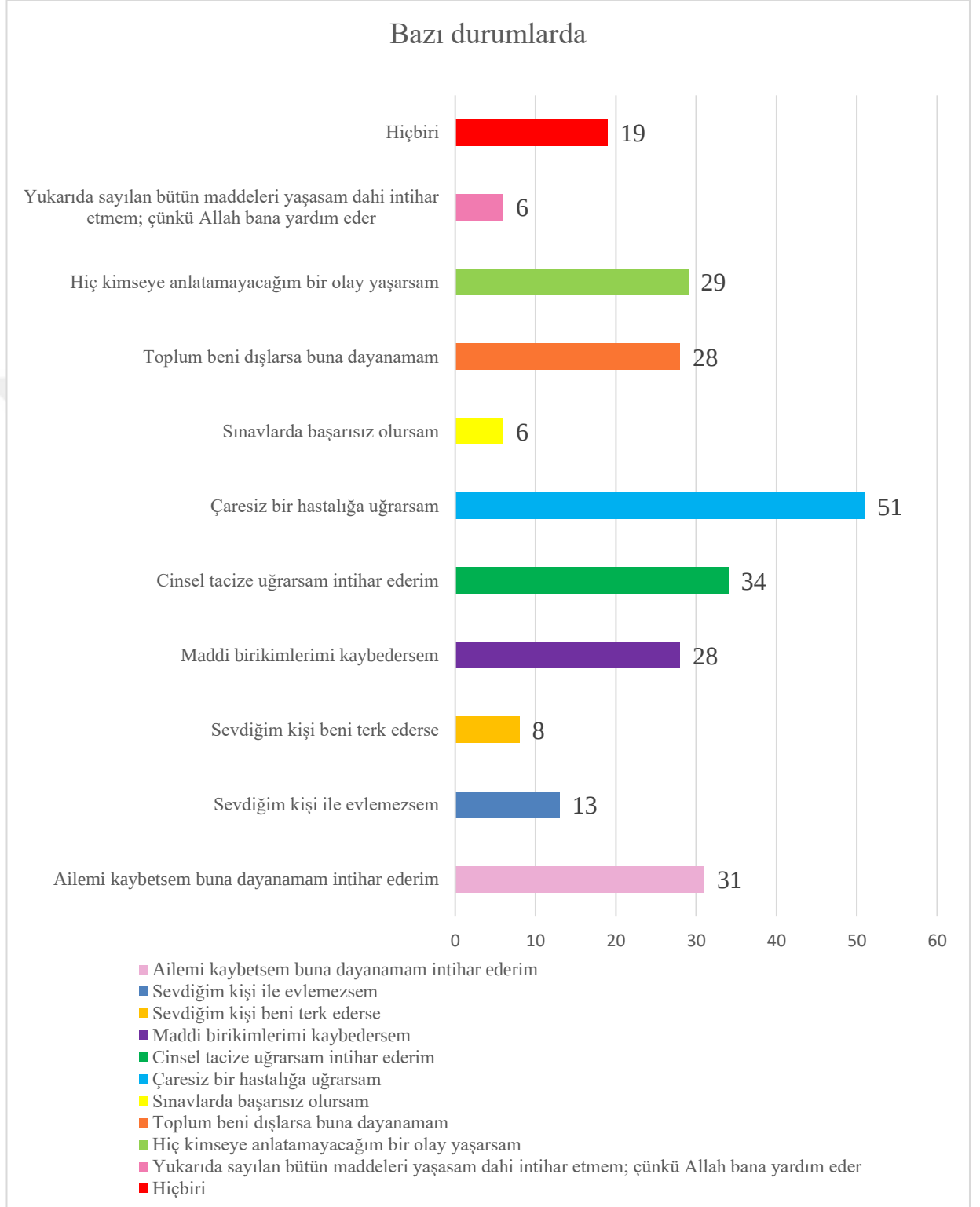

İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı sorusuna yanlış cevabını veren katılımcıların hangi durumlarda intihar etmeyi düşündüklerine ait istatistikler grafikte verilmiştir. Katılımcıların 792'si Yukarıda sayılan bütün maddeleri yaşasam dahi intihar etmem; çünkü Allah bana yardım eder, 74'ü hiçbir, 23'ü Hiç kimseye anlatamayacağım bir

olay yaşarsam, 21'i Toplum beni dışlarsa buna dayanamam, 1'i Sınavlarda başarısız olursam, 32'si Çaresiz bir hastalığa uğrarsam, 53'ü Cinsel tacize uğrarsam intihar ederim, 24'ü Maddi birikimlerimi kaybedersem, 6'sı Sevdiğim kişi beni terk ederse, 12'si Sevdiğim kişi ile evlemezsem, 41'i Ailemi kaybetsem buna dayanamam intihar ederim cevabını vermiştir.

Tablo 24. c) İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır? - Bazı durumlarda diyenler

İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı sorusuna bazı durumlarda cevabını veren katılımcıların hangi durumlarda intihar etmeyi düşündüklerine ait istatistikler grafikte verilmiştir. Katılımcıların 51'i Çaresiz bir hastalığa uğrarsam, 19'u hiçbir, 6'sı Yukarıda sayılan bütün maddeleri yaşasam dahi intihar etmem; çünkü Allah bana yardım eder, 29'u Hiç kimseye anlatamayacağım bir olay yaşarsam, 28'i Toplum beni dışlarsa buna dayanamam, 6'sı Sınavlarda başarısız olursam, 34'ü Cinsel tacize uğrarsam intihar ederim, 28'i Maddi birikimlerimi kaybedersem, 8'i Sevdığım kişi beni terk ederse, 13'ü Sevdığım kişi ile evlemezsem, 31'i Ailemi kaybetsem buna dayanamam intihar ederim cevabını vermiştir.

Tablo 24. d) İntihar etmek doğru bir davranış mı? -Kadın

			Cinsiyet	Toplam
			Kadın	
İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır?	Doğru	Frekans	3	3
		Yüzde	,5%	,5%
	Yanlış	Frekans	540	540
		Yüzde	88,7%	88,7%
	Bazı durumlarda	Frekans	66	66
		Yüzde	10,8%	10,8%
	Toplam	Frekans	609	609
		Yüzde	100,0%	100,0%

Tablo 24. d) İntihar etmek doğru bir davranış mı? -Erkek

			Cinsiyet	Toplam
			Erkek	
İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır?	Doğru	Frekans	6	6
		Yüzde	1,2%	1,2%
	Yanlış	Frekans	431	431
		Yüzde	87,1%	87,1%
	Bazı durumlarda	Frekans	58	58
		Yüzde	11,7%	11,7%
	Toplam	Frekans	495	495
		Yüzde	100,0%	100,0%

İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablolar yukarıda yer almaktadır. Kadınların %88,7'si intihar etmenin yanlış olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin %87,1'i intihar etmenin yanlış olduğunu düşünmektedir.

Tablo 24. e) İntihar etmek doğru bir davranış mı? - Herhangi bir dini inanca sahip olmayan

				Cinsiyet					
				Erkek		Kadın		Diğer	
				Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Herhangi bir dini inanca sahip misiniz?	Hayır	İntihar etmek sizce doğru bir davranış mıdır?	Doğru	3	13,6%	0	0,0%	0	0,0%
			Yanlış	7	31,8%	5	25,0%	0	0,0%
			Bazı durumlarda	12	54,5%	15	75,0%	0	0,0%

Herhangi bir dini inanca sahip olmayan erkek bireylerin %54,5'i kadınların ise %75'i bazı durumlarda intihar etmenin doğru olduğunu düşünmektedir.

İntihar etmenin yanlış olduğunu, bir dine inanan insanların %1,2'si doğru olarak görmektedir. Herhangi bir dini inanca sahip olmayan kişilerde, intihar etmek doğru bir davranıştır diye düşünenlerin oranı %13,6'dır. Ankette tesbit edilen bu veriler toplumda artan intihar sorununun ancak inançlı bireyler yetiştirerek çözeceğimizi göstermektedir. İnanç, intihar vakalarının azalması için en etkili çözüm yöntemlerinden biri olabilir.

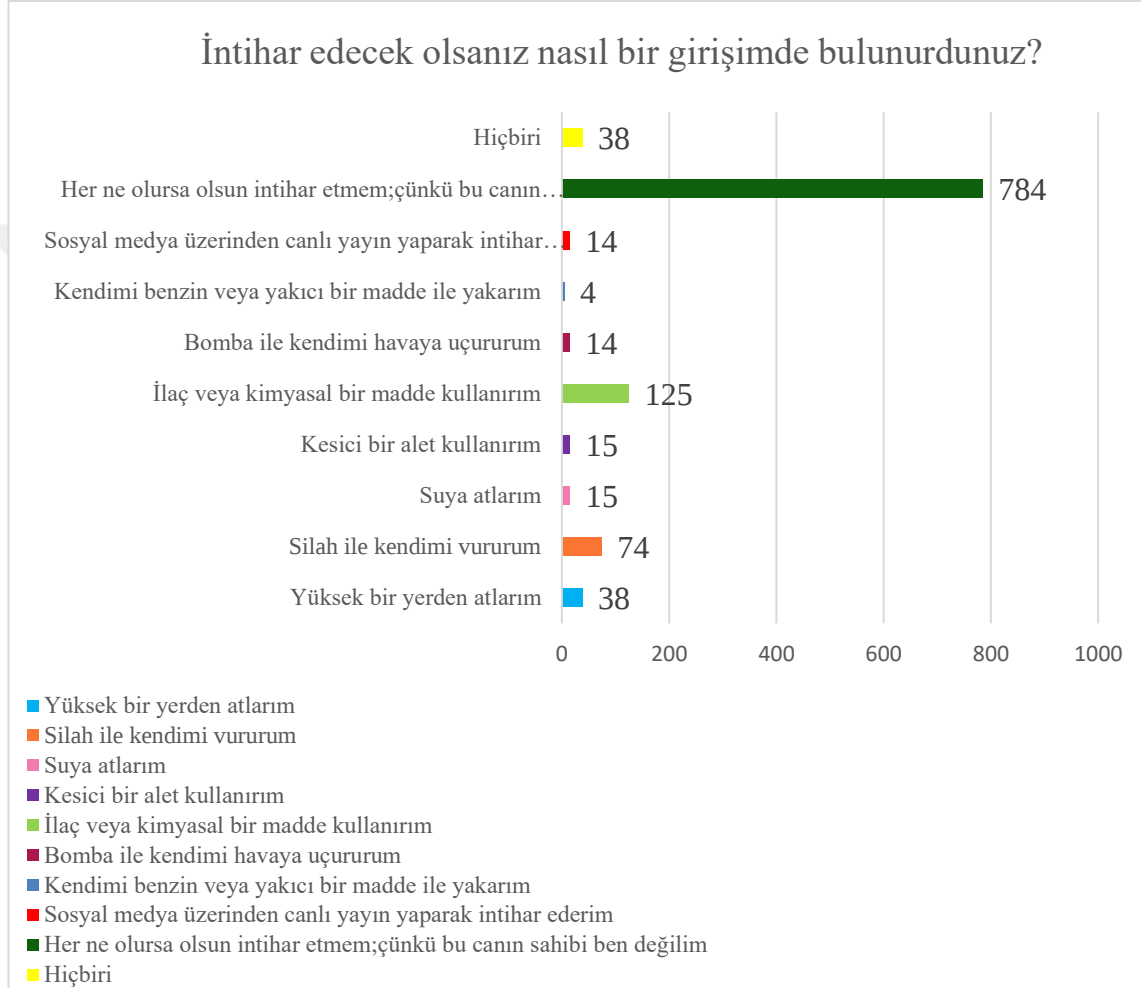
Tablo 25. Aşağıdaki şıklardan size en uygun olanı işaretleyiniz.

Katılımcıların %59,2'si (803 kişi) herhangi bir olay sonucunda “intihar etmem; çünkü Allah bana yardım eder” cevabını verirken, %5.5'i (74 kişi) Ailemi kaybetsem buna dayanamam intihar ederim, %2'si (27 kişi) Sevdığım kişi ile evlemezsem , %1.1'i (15 kişi) Sevdığım kişi beni terk ederse , %4.1'i (56 kişi) Maddi birikimlerimi kaybedersem, %6.4'ü (87 kişi) Cinsel tacize uğrarsam intihar ederim , %6.5'i (88 kişi) Çaresiz bir hastalığa uğrarsam, %0.5'i (7 kişi) Sınavlarda başarısız olursam, %3.8'i (51 kişi) Toplum beni dışlarsa buna dayanamam, % 4 (54 kişi) Hiç kimseye anlatamayacağım bir olay yaşarsam, %7' si (95 kişi) hiçbir cevaplarını vermiştir.

982 kişi intiharı yanlış bir eylem olarak görmektedir. 803 kişi sayılan tüm maddeleri yaşasa dahi intihar etmeyeceğini; çünkü Allah'ın kendisine yardım edeceği düşüncesine hâkim olduğu bulgusuna ulaşmaktayız.

Tablo 26. İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunursunuz?

İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunursunuz sorusuna %69.9 (784 kişi) oranında Her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim, %3.4 (38 kişi) oranında Yüksek bir yerden atlarım, %6.6 (74 kişi) oranında Silah ile kendimi vururum, %1.3 (15 kişi) oranında Suya atlarım, %1.3 (15 kişi) oranında Kesici bir alet kullanırım , %11.2 (125 kişi) oranında İlaç veya kimyasal bir madde kullanırım, %1.2 (14 kişi) oranında Bomba ile kendimi havaya uçururum, %0.4 (4 kişi) oranında Kendimi benzin veya yakıcı bir madde ile yakarım, %1.2 (14 kişi) oranında Sosyal

medya üzerinden canlı yayın yaparak intihar ederim, %3.4 (38 kişi) oranında Hiçbiri cevapları verilmiştir.

İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz ve cinsiyet sorularına ait çapraz tablolar aşağıda yer almaktadır. Bireylerin %69,6'sı, intihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz sorusuna “her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim” cevabını vermiştir.

Tablo 26. a) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi

			Cinsiyet			Toplam
			Erkek	Kadın	Diğer	
İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz?	Yüksek bir yerden atlarım	Frekans	15	22	0	37
		Yüzde	1,4%	2,0%	0,0%	3,3%
	Silah ile kendimi vururum	Frekans	51	22	0	73
		Yüzde	4,6%	2,0%	0,0%	6,6%
	Suya atlarım	Frekans	2	13	0	15
		Yüzde	,2%	1,2%	0,0%	1,4%
	Kesici bir alet kullanırım	Frekans	2	12	0	14
		Yüzde	,2%	1,1%	0,0%	1,3%
	İlaç veya kimyasal bir madde kullanırım	Frekans	40	85	0	125
		Yüzde	3,6%	7,7%	0,0%	11,3%
	Bomba ile kendimi havaya uçururum	Frekans	12	2	0	14
		Yüzde	1,1%	,2%	0,0%	1,3%
	Kendimi benzin veya yakıcı bir madde ile yakarım	Frekans	3	1	0	4
		Yüzde	,3%	,1%	0,0%	,4%
	Sosyal medya üzerinden canlı yayın yaparak intihar ederim	Frekans	5	9	0	14
		Yüzde	,5%	,8%	0,0%	1,3%
	Her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim	Frekans	348	427	1	776
		Yüzde	31,4%	38,5%	,1%	69,9%
	Hiçbiri	Frekans	20	18	0	38
		Yüzde	1,8%	1,6%	0,0%	3,4%

Tablo 26. b) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi -Kadın

			Cinsiyet	
			Kadın	Toplam
İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz?	Yüksek bir yerden atlarım	Frekans	22	22
		Yüzde	3,6%	3,6%
	Silah ile kendimi vururum	Frekans	22	22
		Yüzde	3,6%	3,6%
	Suya atlarım	Frekans	13	13
		Yüzde	2,1%	2,1%
	Kesici bir alet kullanırım	Frekans	12	12
		Yüzde	2,0%	2,0%
	İlaç veya kimyasal bir madde kullanırım	Frekans	85	85
		Yüzde	13,9%	13,9%
	Bomba ile kendimi havaya uçururum	Frekans	2	2
		Yüzde	,3%	,3%
	Kendimi benzin veya yakıcı bir madde ile yakarım	Frekans	1	1
		Yüzde	,2%	,2%
Toplam		Frekans	611	611
		Yüzde	100,0%	100,0%

Tablo 26. c) İntihar girişimi-Cinsiyet İlişkisi -Erkek

			Cinsiyet	
			Erkek	Toplam
İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz?	Yüksek bir yerden atlarım	Frekans	15	15
		Yüzde	3,0%	3,0%
	Silah ile kendimi vururum	Frekans	51	51
		Yüzde	10,2%	10,2%
	Suya atlarım	Frekans	2	2
		Yüzde	,4%	,4%
	Kesici bir alet kullanırım	Frekans	2	2
		Yüzde	,4%	,4%
	İlaç veya kimyasal bir madde kullanırım	Frekans	40	40
		Yüzde	8,0%	8,0%
	Bomba ile kendimi havaya uçururum	Frekans	12	12
		Yüzde	2,4%	2,4%
Toplam	Kendimi benzin veya yakıcı bir madde ile yakarım	Frekans	3	3
		Yüzde	,6%	,6%
	Sosyal medya üzerinden canlı yayın yaparak intihar ederim	Frekans	5	5
		Yüzde	1,0%	1,0%
	Her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim	Frekans	348	348
		Yüzde	69,9%	69,9%
	Hiçbiri	Frekans	20	20
		Yüzde	4,0%	4,0%
			498	498
			100,0%	100,0%

784 öğrencinin hiçbir intihar girişimini kabul etmemesi; çünkü canın kendisine emanet olarak verildiği bilincine sahip olduğu görölmektedir. Bu da sağlam bir inanç akidesinin intiharı önlemede ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Anket çalışmamızda, bir dini inanca inanan öğrencilerin, imtihanların geçici olduğuna ve mükafatının Ahirette verileceğine inanmaktadırlar. İnançlı bir aile ortamında büyüyen gençlerin problemler karşısında Allah’tan yardım isteyerek sıkıntılı ruh halinden kurtulmaya çalıştıklarını, aileleri gibi kendilerinin de dini ritüelleri yerine getirdiklerini görmekteyiz. Bir dine inanan bireylerde, kişilerin intiharı düşünmedikleri, her ne yaşarsa yasasın asla intihar etmeyecekleri; çünkü bu canın kendilerine bir emanet olarak verildiği, Allah’ın kendilerine imtihan anlarında yardım ederek yalnız bırakmayacağına inandıkları tesbit edilmiştir.

Herhangi bir dini inanca sahip olmayanların çoğunluğunda, sıkıntı ve problemler karşısında olaylara sabretmek yerine intiharı düşündükleri, intiharı doğru bir davranış olarak gördükleri ve karşılaştıkları problemler karşısında intihar ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ahirete inanan bireylerde intiharı düşünme veya teşebbüs etme oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Ahirette bu dünyada çekilen sıkıntıların karşılığını alacaklarını inananmaktadırlar. Öğrenciler sıkıntılı anlarında genelde namaz kılıp, Kur'ân okuyup, dua etmektedirler. Kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla Peygamber kıssası okumaktadırlar. En fazla okunan kıssanın Yûsuf Peygamberin kıssası olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anket sonuçlarına göre İntihar cinsiyet arasında bir ilişki gözlenmektedir. Erkeklerin daha fazla intiharı düşündüğü ve intihar teşebbüsünde bulunduğu görülmektedir. İntiharı erkekler doğru bir davranış olarak görmektedirler. İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunursunuz sorusuna, erkeklerin, birinci tercih olarak silahla intiharı seçecekleri bilgisine ulaşılmıştır. Aynı soru kadınlara yöneltildiğinde kadınların birinci tercihlerinin ilaç veya kimyasal bir madde kullanarak intihar etmeyi düşündükleri bilgilerine ulaşılmıştır. Bu bilgiler hipotezlerimizi doğrulamaktadır. Erkekler daha fazla intihar teşebbüsünde bulunmaktadır.

Öğrencilerin en fazla çaresiz bir hastalığa uğrarsam intihar ederim şikkını işaretledikleri görülmüştür. Akabinde cinsel tacize uğradığında, ailesini kaybettiğinde, maddi birikimini kaybettiğinde, anlatamayacağı bir olay yaşadığında, toplum dışladığında, sevdiği ile evlenemediğinde veya sevdiği kişi onu terkettiğinde intihar edeceğini belirtmişlerdir. İntihar sebepleri olarak sayılan bu maddelerin çözümünde Peygamber kıssalarının ne kadar önemli olduğu görülmektedir. İntihar nedeni olarak sayılan sebeplerin hepsinin çözümü Kur'ân'da Peygamber kıssalarında anlatılmaktadır.

Beş vakit Camii'ye giden erkek öğrencilerin hiçbirinde intihar teşebbüsüne ratlanmamıştır. Camii'ye gitme oranı düştükçe intiharı düşünme ve intihar teşebbüs oranlarında artmalar olduğu tesbit edilmiştir.

Bu veriler sonucunda, inanç faktörünün intiharı önlemede etkili bir yöntem olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ

Allah'ın insana verdiği değeri, insanı ruhlar aleminden dünyaya göndererek, onun için yarattığı ve içindeki tüm dünya nimetlerini hizmetine vermesinden anlamaktayız. İnsana verilen bu ehemmiyete saygı gösterilmesi gerekmektedir. Allah insandan tüm bu nimetler karşılığında tek bir şey istemektedir. O da dünyadaki misafirliği boyunca Allah'ın varlığını ve birliğini idrak ederek, Peygamberlerin getirdiği ilahi emirlere uymasındır. Verilen bunca değer, övgü ve ikram karşısında insan, şeytanın vesveselerine uymayarak inancının gereği olan kulluk pozisyonunda olmak durumundadır.

İnsan bazen verilen bol nimetlerin karşısında azgınlığa düşmektedir, bazen de Allah'ın kuluna verdiği nimetleri kısıması sonucunda buna tahammül gösteremediğinden kulluk bilinci dairesi dışına çıkarak yanlış davranışlar sergilemektedir. Bu dünyanın ve kendisinin sonlu bir varlık olduğunu unutarak şaşkınca bir kaçış eylemi serüveninin içerisine düşmektedir. İntihar eden kişinin, sonlu alemdeki bitecek sıkıntı ve meşakkatlerden; sonsuz bir aleme ve ebedi azaba doğru koşması akıl sahiplerinin kabul edebileceği bir durum değildir. İntihar, insanın kendini yaratan ve bu dünyaya gönderen yaratıcının azamet ve kudretini idrak edemeyip karşılaştığı sıkıntı ve problemlere çözüm üretememesi sonucu kendi varlığını ortadan kaldırarak ortaya koyduğu çözümsüzlüğün adıdır.

İnsanın bu halden kurtulabilmesi için öncelikle kendisine her nefes alışında dahi hayat bahşeden, onu hem bu dünyada hem de ebedi alemde ikramlara gark edecek olan Rabbini tanımasından geçmektedir. İnsanın, Rabbini tanıması acziyetinin farkına varmasını sağlayacağından; zihinsel süreçleri kontrol altına almasını ve yanlış davranışlarını düzeltmesini sağlayacaktır. Tez çalışmamızda intiharın önlenmesinde en etkili çözüm yolunun kişinin kendisini yaratan Rabbinin gücünü idrak etmesinden, O'nu tanımasından, O'nun vaatlerine inanmasından geçtiğine vurgu yaptık. Bireyin bu noktadaki imanî sıkıntıları giderilmeden intihar vakalarındaki yükseliş devam edecektir; çünkü insan kendini yalnız çaresiz hissettiğinde intiharı bir çözüm olarak gördüğü yapılan literatür çalışmalarında da ifade edilmektedir. Bu çalışmalarda nedenleri çalışmamızda değerlendirirken sorunun aslında şeytanın verdiği vesveselerden ibaret olduğu ve Allah'ın emirleri doğrultusunda bir hayat yaşamamasından kaynaklandığı görülmektedir. İnsan vesveseleri yenerek, bu dünyadaki sınavını kazanarak, Allah'ın

huzuruna çıkmalıdır. Bu da ancak Allah ile kul ilişkilerindeki eksikliklerin giderilmesi ile mümkündür.

İntiharı önlemede diğer çözüm seçenekleri ise Ahiretteki hesap verme bilinci ve orda verilecek mükafat veya azaba düçar olacağını insanın idrak etmesidir. Ahiretin intiharı önlemede etkili bir çözüm olması için öncelikle Allaha iman noktasında kişide herhangi bir şüphe ve eksik bilginin kalmaması gerekmektedir. Ahiretin varlığına iman etse ancak Allah'ın varlığına imanda bir problem devam ediyorsa, Ahirete iman noktası, kişinin yanlış davranışlarını tek başına durdurmaya yetmeyecektir. Bunun için tez çalışmamızda inanç esaslarının bir bütün olarak alınması gerektiğini ifade ederek burada en önemli noktanın Allah'ın varlığı ve gücünün idraki olduğunun üzerinde durduk.

Allah'a iman eden kişinin, şeytandan gelen vesveseleri önlemede ne yapması gerektiği açıktır. İnsan inanç esaslarını bir bütün olarak hayatında uygulamaya koymalıdır. İnsan hayatında duaya sarıldığında, Peygamber kıssalarını rol model aldığı sıkıntılar karşısında ne kadar rahatlayıp, çözüm üretebildiğini görecektir. Toplumdaki kötü olayları durdurmada ifade ettiğimiz hususlar tam bir set pozisyonu oluşturacağından daha güvenilir ve daha huzurlu bir ortamda yaşanılacaktır.

Kur'an'da Peygamber kıssaları okumanın, sıkıntı halindeki bir kula örnek teşkil edebileceği, Allah'ın insanlara rehber olarak gönderdiği Peygamberi örnek almanın problemlerin çözümünde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan anket çalışmasında üniversite öğrencilerinin bir inanca sahip oldukları, Ahirete inandıkları ve dünyada karşılaştıkları sorunlara sabrettikleri takdirde kendilerine vaat edilen mükafatın Ahirette verileceğine inandıklarını, inancın doğrultusunda emirlere uyarak Camiide namazlarını kılarak cemaat bilincinin kendilerinde oluştuğunu, sıkıntılı hallerinde Kur'an okuyup namaz kılmayı, dua etmeyi tercih ettiklerini görülmektedir. Allah'a iman ederek onun emirlerine uyan, Camii'ye beş vakit giden öğrenciler intihar etmeyi hiç düşünmedikleri, intiharın yanlış bir davranış olduğunu, canın kendilerine bir emanet olarak verildiği ve ne yaşanırsa yaşansın asla intihar etmeyeceklerini ifade ettikleri görülmektedir. Herhangi bir dini inanca sahip olmayanların ise intihar etme ve intiharın doğru bir davranış olduğu düşüncesi çok fazladır. Sadece intiharı değil; toplumdaki kötülükleri durduracak en önemli unsurun inanç olduğunu öngörmekteyiz.

Bu da tez çalışmamızın temelini oluşturan inanç eğilimi artıkça intihar vakalarında düşüş yaşanacağına dair hipotezimizi doğrulamaktadır. İntiharı önlemede en etkili unsurun inanç olduğu, dini ritüellerini düzenli yapanlarda intihara teşebbüsün daha az olacağı, Ahirete hesap verme bilincinin intiharı önleyen unsurlardan olduğu, sıkıntılı anlarda inancın güven verdiği ve kişinin intihara teşebbüs etmediği hipotezlerimiz bu anket çalışması sonucu çıkan veriler ile doğrulanmaktadır.

İntiharın önlenmesinde diğer önemli noktalardan birinin de aile ve inanç eğitimi olduğu düşünülmektedir. Ankete katılan öğrencilerin inancın yaşandığı aile ortamında oldukları verilerde gözükmemektedir. İnanç eğitiminin intiharı önlemedeki etkisi üzerinde de çalışmamızda ayrıca yer verilmiştir.

Ülkemizdeki Narkotik şubenin devlet kurumları ile yaptığı multidisipliner bir yaklaşımla sürdürülen çalışmalar neticesinde madde bağımlıları verilerinde bir azalma olduğu tesbit edilmiştir. Toplumda intihar verilerinin madde bağımlılığından daha yüksek olması intiharı önlemede de devlet kurumları arasında multidisipliner bir çalışmanın olmasının daha doğru olacağını göstermektedir. Böyle bir çalışma uygulandığında ülkemizdeki intihar vakalarında da düşme grafiği görüleceğine inanılmaktadır.

Madde bağımlılarının yardım talep etmesi için kurulan iletişim destek hattı (191) gibi intihar edeceğini ifade edenler veya yakınlarının ulaşacağı bir iletişim hattının olması gerekmektedir. Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu gibi İntiharı Önleme Yüksek Kurulu oluşturulmalıdır. İnternet üzerinden intiharı teşvik eden veya yol gösteren iletişim verilerine engel getirilmelidir. AMATEM gibi yerler açılarak intihara teşebbüs eden veya intihar düşüncesi içerisinde olan kişilerle burada iletişime geçilerek Diyanet personelinin bilgilerinden de istifade edilerek burada bulunan kişilere dini danışmanlık eğitimi verilmesi sağlanmalıdır.

Depresyonda ki insanlara sadece tıbbi ilaçla tedavi edilmesinin yeterli olmadığını bu kişilere dini eğitim programları ile destek verilmesi gerektiğini ifade etmekteyiz. Tedavilerin sadece hastanelerde değil; toplum içerisinde sosyalleşebilecekleri ortamlar oluşturularak devam edilmesi gerekmektedir. Camii'nin intiharı önlemedeki faktörünü Tablo 18. c verileri ortaya koymaktadır. Camii'nin insanların sosyalleşmesi ve

tedavisinde, inanç bilgilerindeki eksikliklerin giderilmesinde aktif olarak kullanılabileceği unutulmamalıdır. İslâm'ın intiharı önlemede en etkili çözüm yöntemi olabileceği dikkate alınarak; toplumdaki intihar vakalarını azaltmak için inancın etkisinden yararlanmaya gidilmelidir.

İntihar düşüncesine sahip insanlar tek başına kalıp kendisini dinlemesine müsaade edilmemelidir. Toplumda sadece kendisinin değil; ondan daha ağır imtihanlar geçiren insanların da var olduğu söylenmelidir, gösterilmelidir. Bir Müslüman muhakkak Cuma namazlarında Müslümanlar ile buluşmalıdır. Camiiler sıkıntılı ruh hallerine çözümün sunulacağı en önemli merkezlerdir. Kendisi gibi birçok insanın Rabbinin huzurunda bir safta durduğunu, herkesin eşit olduğunu, her kulun ayrı bir imtihan ile sırandığını ve yalnız olmadığını idrak etmesini sağlayan yerlerdir. İntihara meyilli veya intihara teşebbüs eyleminden kurtulan kişilerin cemaate devam etmesi sağlanarak zihnin olumsuz düşüncelerden kurtulması ve sosyalleşmesi sağlanmalıdır.

İnsan ne yaşarsa yaşasın ona şah damarından daha yakın, kendisini asla yalnız bırakmayan, bir yaratıcıya kul olduğu bilincinde hareket ederek intihar etmeyi düşünmemelidir. İnsan sadece dünyanın imtihanlarla dolu olduğu değil; bu dünyada yaşanacak kadar güzelliklerin olduğunu da görmesi gerekmektedir. Hayatta Allah'ın kısıtıldığı veya aldığı nimetlere değil; ihsan ettiği ve vermeye devam ettiği nimetlere odaklanmalıdır. Bu dünya misafirliğinde misafire yakışır bir şekilde yaşayıp ebedi aleme gitmesi gerekmektedir. İnsan sıkıntılardan, ümitsizlikten, depresyondan intihar ederek değil; Allah'ın emir ve yasaklarına uyarak kurtulacağını unutmamalıdır. İnsan, Allah'a kul olduğu müddetçe sıkıntılı ruh halinden kurtulacağına inanarak inanç düsturlarının hâkim olduğu bir hayatı yaşamalıdır.

KAYNAKÇA

- AKCA Emel Baştürk, SAYIMER İdil, SALI Jale Balaban ve BAŞAK Bircan Ergün, Okulda Siber Zorbalığın Nedenleri, Türleri ve Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Önleyici Çalışmalardaki Yeri, **Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)**, 2(2014), s.18.
- AKSEKİ Ahmet Hamdi Akseki, **İslâm Dînî**, Nur Yayınları, Ankara 1993.
- ALPTEKİN Kamil, DUYAN Veli, Türkiye’de 2007-2016 yılları arasında intihar hızları sosyodemografik faktörlere göre nasıl bir dağılım gösterdi? **Psikiyatri Hemşireliği Dergisi**, 10(4): (2019), s. 27.
- ALPTEKİN K., DUYAN V., İntiharı Önleme: Sorunlar ve Öneriler, **Kriz Dergisi** 17 (2): 13-20, 2008, s.14.
- ALTUNTAŞ Halil, ŞAHİN Muzaffer, **Kur’ân-ı Kerim Meali**, DİB Yayınları, Ankara 2015.
- APAYDIN Halil, ÖZDEMİR Şuayip, ZOROĞLU Ünal Asiye, İntihar Girişiminde Bulunan Bireylerde Bazı Değişkenlerle İntihar Girişimi İlişkisi, **Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** 6 (2016).
- ARKUN Nezahat, **İntiharın Psikodinamikleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları no:1052, İstanbul 1963.
- AYSEV A., İntihar Girişimi Olan Çocuklarda Yaşam Olayları, **Kriz Dergisi**, 1(1): 17-21,1992, s.19.
- BÜLBÜL İsrail, **Kendini Zehirleme Yoluyla İntihar Girişimi Nedeniyle Bir Üniversite Hastanesine Başvuranlarda Algılanan Sosyal Destek, Dini Yönelim ve Bağlanma Özelliklerinin Araştırılması**, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Tıpta Uzmanlık Tezi, Diyarbakır 2011.
- BİLMEN Ömer Nasuhi, **Kur’an-ı Kerim’in Türkçe Meâli Âlisi ve Tefsiri**, c. I, Sentez Yayınları, İstanbul 1996.
- BİLMEN Ömer Nasûhi, **Büyük İslâm İlmihali**, Sad: Ali Fikri Yavuz, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1990.
- CÜVEYNÎ İmâmû’l-Hameyn, **Kitâbü’l-İrşâd**, Trc: Adnan Bülent Baloğlu vd., Türkiye Diyanet Yayınları, Ankara 2010.

- ÇELİK Ahmet, “Kur’ân’a Göre Ahiret İnancının Bireysel ve Toplumsal Yönü”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 16(2001) s.175.
- ÇOBAN Mustafa, **Medya ve İntihar: İntihar Haberlerinin Medyada Yer Alış Biçimi**, Ankara üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.
- DEMİRCİ Mustafa, **Üniversite Öğrencilerinde Madde Bağımlılığı ve İntihar İlişkisi**, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.
- DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU, **Fetvalar**, DİB Yayınları, İstanbul 2019.
- DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI, **İntihar ve Töre Cinayetleri Bağlamında Sosyal Sorunlar ve İslâm**, DİB Yayınları, Ankara 2018.
- DOĞAN Mehmet, **Büyük Türkçe Sözlük**, İz Yayıncılık, 1996.
- DURKHEİM Emile, **İntihar (Toplum bilimsel inceleme)**, Çev: Özer Ozankaya İmge Yayınları, Ankara 1992.
- EL-HEYTEMÎ İbn Hacer, **İslâm’da Helaller ve Haramlar**, c. II, Trc: Ahmed Serdaroğlu, Lütfi Şentürk, Kayıhan Yayınları, İstanbul 1990.
- ER-RÂZÎ Fahrüddîn, **Tefsîr-i Kebîr Mefâtihu’l Gayb**, c. IV, Trc: Suat Yıldırım vd. Akçağ Yayınları, Ankara 1989.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı, **2020 Türkiye Uyuşturucu Raporu**, 2020.
- EREN Hasan, GÖZAYDIN Nevzat, PARLATIR İsmail, TEKİN Talat, ZÜLFİKAR Hamza, **Türkçe Sözlük**, c. I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- ET-TEHÂNEVÎ Eşref Ali, ET-TEHÂNEVÎ Zafer Ahmed el-Osman, **Hadisler ile Hanefi Fıkhi**, c. VI. Trc: Nedim Yılmaz ve İbrahim Tüfekçi, Misvak Neşriyat, İstanbul 2009.
- FETÂVÂYİ ALEMĞİRİYYE, **Fetâvâyi Hindiyye**, c. XII, Trc: Efe Mustafa, Akçağ Yayınları, Ankara 1986.

- GAZALÎ Muhammed Ebî Hamid **İhya-u Ulûm'id-Din**, c. I, Trc: Ali Arslan, Merve Yayınları, İstanbul 2016.
- GAZALÎ Muhammed Ebî Hamid **İhya-u Ulûm'id-Din**, c. III, Trc: Ali Arslan, Merve Yayınları, İstanbul 2016.
- GÜMÜŞHÂNEVÎ Ahmed Ziyaüddin **Ehl-i Sünnet İ'tikadı**, Trc: Abdulkadir Kabakçı ve Fuad Günel, Bedir Yayınevi, İstanbul 1980.
- GÜNENÇ Halil, **Büyük Şafii İlmihali**, Yasin Yayınevi, İstanbul 2009.
- GÜNGÖR Hârûn, **Türk Bodun Bilimi Araştırmaları**, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2016.
- HÖKELEKLİ Hayati, İntihar, **Diyanet İslâm Ansiklopedisi**, c. XXII, DİB. Yayınları, İstanbul 2000.
- İDİZ Zeynep, **Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantıların Sosyal Psikolojik Açıdan İncelenmesi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009, İncil 3.basım, 2018.
- İNCE Muhammet Ali, **İntihar Din-Psikolojik Bir İnceleme (Van İli Örneği)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2007.
- KARA Zuhale Karahan, “Tek Tanrılı Dönem Öncesi Dinlerde Ölümünden Sonra Yaşam Düşüncesi”, **Harran Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 4(2002), s.37.
- KARAMAN Hayrettin, BARDAKOĞLU Ali ve APAYDIN Yunus, **İlmihal**, c. I, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2013.
- KARAMAN Hayreddin vd., **Kur’ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, c. IV, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012.
- KARAMAN Hayreddin vd., **Kur’ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, c. II, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012.
- KARAMAN Hayreddin vd., **Kur’ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, c. III, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012.
- KAYIKLIK Hasan, Çukurova, “Psikolojik Açıdan İnanç, İman ve Şüphe”, **AÜİFD** XIV (2005), sayı I, s.136.

- KORKMAZ Ali, Siber Zorbalık: Fizikselden Sanala Yeni Şiddet, **Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi**. c.24 konu:2, (2016), s.74.
- KORKUT Şenol, **Gençlik Sorunları ve İntihar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011, s.24.
- KÜÇÜK Abdurrahman, GÜNAY Tümer ve ALPARSLAN Küçük Mehmet, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara 2015.
- MARTI Huriye, Dinî Referanslar Çerçevesinde İntihar Olgusu ve İntiharı Besleyen Düşünce Kalıplarıyla Mücadele, **Diyanet İlmi Dergi**, 3/V (2016), s.71.
- MEVDÛDÎ Ebu'l Al'â, Tefhimu'l Kur'ân, c. I, Çev: Han Kayanî Muhammed, Şişman Nazife, Bosnakı İsmail ve ÜNAL Ali, İnsan Yayınları, İstanbul 1966.
- MÜSLİM Ebul-Hüseyin Müslimubnü'l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâburî, **Sahîh-i veTercümesi**, c. VIII, Çev: Mehmed Sofuoğlu, İrfan Yayınevi, İstanbul 1968.
- MÜSLİM Ebul-Hüseyin Müslimubnü'l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâburî, **Sahîh-i veTercümesi**, c. III, Çev: Mehmed Sofuoğlu, İrfan Yayınevi, İstanbul 1988.
- NESEFÎ Ebü'l-Muîn, **Mâtürîdî Kelâmı**, Trc: Yûsuf Arkaner, Endülüs Yayınları, İstanbul 2019.
- PALABIYIKOĞLU Refia, İntihar Davranışı ve Kitle İletişim Araçları, **Kriz Dergisi** 2(2): 277-284, (1994), s.282.
- PEZDEVÎ İmam Ebû Yusr Muhammed, **Ehl-i Sünnet Akaidi**, Trc: Şerafeddin Gölcük, Kayıhan Yayınları 1980.
- SAKARYA Direnç, GÜNEŞ Cengiz, SAKARYA Ayşegül, İnternette İntiharı Aramak: İnternet Sitelerinin İntihar ile İlişkili İçeriklerine Göre Değerlendirilmesi, **Türk Psikiyatri Dergisi** ;23(2012), s.2.
- SERİN Hüseyin **Ergenlerde Siber Zorbalık / Siber Mağduriyet Yaşantıları ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2012.
- SİYEZ Diğdem Müge, Ergenlik Döneminde İntiharın Önlenmesi: Bir Gözden Geçirme, **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**: 12 (2) 2005, s.2.

- SÜMER Necati, **Dinlerin İntihar Olgusuna Bakışı**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara 2015.
- TAFTÂZÂNÎ, **Şerhu'l-Akâid**, Trc: Talha Hakan Alp, Yasin Yayınları, İstanbul 2008.
- TOPALOĞLU Bekir, Yılmaz Yûsuf Şevki ve Çelebi İlyas, **İslâm'da İnanç Esasları**, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2012.
- The Bible Societyin Turkey, İncil, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul 2018, Matta 27/3-5.
- YAZIR Elmalılı M. Hamdi, **Hak Dini Kur'ân Dili**, (İsmail Karaçam vd., Sad.), c. II, Azim Dağıtım, İstanbul 2017.
- YAZIR Elmalılı M. Hamdi, **Hak Dini Kur'ân Dili**, (İsmail Karaçam vd., Sad.), c. VI, Azim Dağıtım, İstanbul 2017.
- YEĞİN Abdullah, BADİLLİ Abdulkadir, HEKİMOĞLU İsmail, ÇALIM İlham, **Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat**, c. I, TÜRDAV Basım Yayım, İstanbul 1981.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i-Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. I, Trc: Ahmet Naim, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1987.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. III, Trc: Ahmet Naim, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1993.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i-Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. IV, Trc: Kâmil Miras, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1993.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i-Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. X, Trc: Kâmil Miras, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1993.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. XI, Trc: Kâmil Miras, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1986.
- ZEYNÜ'D-DİN Ahmed b. Ahmet b. Abdi'l-Lâtîfi'z Zebîdî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i-Sarih Tercümesi ve Şerhi**, c. XII, Trc: Kâmil Miras, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1993.

ZİHNİ Mehmed, **Ni'meti İslâm**, Sad: M. Rahmi, Huzur Yayınevi, İstanbul 2015.

WEB

REFİA Palabıykoğlu, **İntihar Davranışında Ailenin Rolü ve Önemi**, <<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/63610/598.pdf?sequence=1&İsallowed=y>>., (ET: 18.03.2020)

<<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dizideki-kiz-gibi-intihar-etti-39009129/>, <<https://www.haberler.com/yonetmen-mercan-intihar-sahnesi-cekligimiz-8194393-haberi/>> (ET:13.02.2019)

<<https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/mavi-balina-oyunu-icin-hangi-ulkede-ne-tur-onlemler-aliniyor>><https://www.milliyet.com.tr/dunya/abdyi-karistiran-intihar>, (ET:15.03.2020)

<<https://www.ntv.com.tr/saglik/dunyada-her-40-saniyede-bir-kisi-intihar-ediyor-turkiyede-durum-ne>> (ET:13.12.2019)

<https://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> (E.T:04.02.2019)

Kurumsal WEB sayfası

T.C.Aile,Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, <<https://ailevecalisma.gov.tr/bakanlik/halkinda/misyon-ve-vizyonumuz>> (SGT:04.02.2019)

Türk Dil Kurumu, <<https://www.tdk.gov.tr/>> (SGT: 03.04. 2020)

Türkiye İstatistik Kurumu, <<https://data.tuik.gov.tr/>> (SGT:10/4/2019)

Türkiye İstatistik Kurumu, <<https://data.tuik.gov.tr/>> (SGT:15.08.2020)

Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı, http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/TU%CC%88RKI%CC%87YE-UYUS%CC%A7TURUCU-RAPORU_26-HAZI%CC%87RAN-FI%CC%87NAL-1.pdf 2020 **Türkiye Uyuşturucu Raporu**, (SGT:30.08.2020)

<https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=bo%C5%9Fanma>

EKLER

Anket

Yaş () 18-25 () 26-32 () 33-39 () 40-56 () 47-53 () 54 ve üstü
Cinsiyet Erkek () Kadın () Çift cinsiyet ()
Medeni Durum Bekar () Evli () Boşanmış ()
Eğitim Durumu Üniversite ()

Herhangi bir dini inanca sahip misiniz? Evet () Hayır() Kısmen()

Ahiretin varlığına ve hesaba çekileceğinize inanıyor musunuz? Evet () Hayır()

Başınıza gelen imtihanlar karşısında ne düşünüyorsunuz?

İmtihandır, geçer elbet diyerek sabrediyorum ()

Neden sürekli ben diye düşünüyorum ()

İsyan ediyorum ()

Umursamıyorum ()

Ölmek istiyorum ()

Diğer nedenler ()

Yaşadığınız acılara, felaketlere, ayrılıklara sabrettiğiniz takdirde bunun mükafatının Ahirette size verileceğine inanıyor musunuz?

İnanıyorum ()

Kısmen ()

İnanmıyorum ()

Sıkıntılı bir ruh halinde olduğunuz zaman ne yapıyorsunuz?

Kur'ân okur, namaz kılarım ()

Dua edip, ağlarım ()

Eğlence mekanlarına giderim ()

İntihar etmeyi düşünürüm ()

İçki içerim ()

Kitap okur, müzik dinlerim ()

Arkadaşlarımla beraber eğlenirim ()

Hiçbir şey yapmam, yalnız kalırım ()

Diğer ()

Peygamber kıssalarını okur musunuz? Evet () Bazen () Hayır ()

Okuduğunuz Peygamber kıssaları aşağıdakilerden hangisidir? (Birden fazla şık işaretlenebilir.)

İbrahim () Nûh () Mûsâ () İsâ () Yûnus () Yûsuf () Hepsi ve diğerleri ()

Başınıza gelen acıların ve problemlerin sorumlusu olarak kimi görüyorsunuz?

Allah'ı ve Kaderi () Ailem () Arkadaşlarım () Toplum () Kendim () Diğer ()

Çevrenizde intihar eden bireyler oldu mu?

Evet ()

Hayır ()

Bu kişileri intihara sürükleyen başlıca neden sizce nedir?

Yaşadıklarına dayanamamaları ()

Dini bilgi yetersizliği ()

Sorumlulukları üstlenememeleri ()

Asosyal bir hayat yaşamaları ()

İstedikleri gibi bir hayat yaşayamamaları ()

İbadetlerini yapmamaları ()

Hiçbiri ()

Hepsi ()

Yaşadığınız problemler karşısında hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?

Evet ()

Hayır ()

Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz mu?

Evet ()

Hayır ()

Neden intihar etmeyi düşündünüz? (Birden fazla şık işaretlenebilir.)

Yaşadıklarımı unutup tüm sorulardan ve sorunlardan kaçıp kurtulmak için ()

Beni bu duruma getirenleri cezalandırmak için ()

Cinsel istismar ()

Uyuşturucu, Alkol vb. illetlerden kurtulmak için ()

Hayatın anlamını yitirdiğim için ()

Ailemden ve sevdiklerimden yeterli ilgi, sevgi ve şefkati göremediğim için ()

Aile içinde yaşadığım huzursuzluk ve gördüğüm şiddet ()

Ailemden ayrıldığım için ()

Sevdiğimden ayrıldığım için ()

- Sevdiklerimin ölüm acısına da dayanamadığım için ()
- Hastalıklarına artık dayanamadığım için ()
- Maddi yetersizlik/ işsizlik ()
- Yaşadığım olaylar karşısında çaresiz kalıp ümitsizliğe düştüğüm için ()
- Toplumun dışlamasına uğradığım için ()
- İnanadığım değerleri tüm insanlara duyurmak için ()
- Terk edilme korkusu yaşadığım için ()
- Diğer nedenler ()

Kişinin zihninde intihar etme fikrinin oluşmasına sebep olan en temel unsur sizce nedir?

- Okuduğu kitap ()
- İzlediği film/ dizi ()
- Dinlediği müzik ()
- Çevresinde intihar eden birinin olması ()
- Sosyal medyada takip ettiği birinin intihar etmesi ()
- Haberler ()
- Kişinin kendi kendini aşırı dinlemesi ()

Herhangi bir dini grup ile ilişkiniz var mı? (Tarikatlar, cemaatler vb.) Evet () Hayır()

Cami'ye ne sıklıkla gidersiniz?

- Beş vakit namazda () Cenaze namazlarında () Cuma namazında ()
- Bazı vakit namazlarında () Canım sıkıldıkça () Bayram namazlarında ()
- Hiç gitmem ()

Anne babanız birlikte mi yaşıyor? Evet () Hayır()

Ailenizdeki bireyler herhangi bir ibadet yapıyor mu? (Dua etmek, Namaz kılmak, Kur'ân okumak vb.)

- Evet () Bazen () Hayır()

Dini bilgileri ilk Ailenizden mi aldınız?

- Evet () Kismen () Hayır()

Okullarda verilen dini bilgiler intiharı önlemede sizce yeterli mi?

- Yeterli () Kismen yeterli () Yetersiz ()

Camilerde veya okullarda verilen dini eğitimin dışında herhangi bir cemaate gidip dini eğitim aldınız mı?

- Aldım () Almadım ()

İntihar etmek sizce doğru bir davranış mı?

Doğru ()

Yanlış ()

Bazı durumlarda ()

Aşağıdaki şıklardan size en uygun olanı işaretleyiniz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

Ailemi kaybedersem buna dayanamam intihar ederim ()

Sevdiğim kişi ile evlenemezsem intihar ederim ()

Sevdiğim kişi beni terk ederse intihar ederim ()

Maddi birikimlerimi kaybedersem intihar ederim ()

Cinsel tacize uğrarsam intihar ederim ()

Çaresiz bir hastalığa uğrarsam intihar ederim ()

Sınavlarda başarısız olursam intihar ederim ()

Toplum beni dışlarsa buna dayanamam intihar ederim ()

Hiç kimseye anlatamayacağım bir olay yaşarsam intihar ederim ()

Yukarıda sayılan bütün maddeleri yaşasam dahi intihar etmem; çünkü Allah bana yardım eder. ()

Hiçbiri ()

İntihar edecek olsanız nasıl bir girişimde bulunurdunuz?

Yüksek bir yerden atlarım ()

Silah ile kendimi vururum ()

Suya atlarım ()

Kesici bir alet kullanırım ()

İlaç veya kimyasal bir madde kullanırım ()

Bomba ile kendimi havaya uçururum ()

Kendimi benzin veya yakıcı bir madde ile yakarım ()

Her ne olursa olsun intihar etmem; çünkü bu canın sahibi ben değilim ()

Hiçbiri ()

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : 2019/03-38
Konu : Başvurunuz Hk.

Sayın: Mürüvvet DEMİRCİ

14.03.2019 tarih ve 2019/03-38 protokol sayılı araştırma başvurunuz Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 19.04.2019 tarihli toplantısında görüşülmüş olup kurul karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Necmettin AYGÜN
Aksaray Üniversitesi
İnsan Araştırmaları Etik Kurul
Başkanı

Ek: İnsan Araştırmaları Etik Kurul Kararı

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Adres: İktisadi Bölümü
Tel: 2882194

Bilgi için: Fen Edebiyat Fak.
Fax: 2882125
WEB: www.aksaray.edu.tr

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr/afp/>nden 14634bd8-b7f1-434f-b1-e8-0f78d516d11b kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı

Tarih	Toplantı Sayısı	Karar No	Sayfa
19.04.2019	03	2019/01-67	7
Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 19.04.2019 tarihinde saat 11.00'da İslami İlimler Fakültesi Toplantı Salonunda kurula yapılan başvuruları görüşmek üzere toplanmış ve aşağıdaki kararı/kararları almıştır:			
Karar 2019/03-01: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Halil KARA'nın yaptığı "0-6 Yaş Arası Çocuklarda Bakım Veren Cep Telefonu Kullanım Özelliklerinin, Çocuğun Verbal, Motor ve Sosyal Gelişimine Etkileri" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-01 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-02: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Halil KARA'nın yaptığı " Sınır Düzeyde Entelektüel Zihinsel Gelişimi Olanlar ile Özgül Öğrenme Güçlüğü Olan Hastaların Yaşam Kalitesi ve Duygusal Zeka Düzeylerinin Karşılaştırılması" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-02 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-03: Yürütücülüğünü Tayfun Tayfur TORSUN'un yaptığı " Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenim Gören Öğrenciler ile Bağımsız Sınıflarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-03 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-04: Yürütücülüğünü Prof. Dr. Süleyman YILMAZ'ın yaptığı "Alternatif Değerlendirme Yaklaşımlarının Öğrencilerin Akademik Başarıları, Mantıksal Düşünme ve Sorgulama Becerileri Üzerine Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-04 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-05: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YADIGAROĞLU'nun yaptığı " 8. Sınıf Asit ve Baz Konusuna Yönelik Teknoloji Destekli Rehber Materyal Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Araştırılması" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-05 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-06: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı "Septal Cismin Özelliklerinin ve Alerjik Rinit ile İlişisinin Retrospektif İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-06 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-07: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı " Deri Prick Testi Sonuçlarının Kapsamlı Analizi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-07 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-08: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı "Dermatoskopik İncelemesi Yapılan Yüz Lezyonlarının Histopatolojik Korelasyonu" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-08 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
Karar 2019/03-09: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Serkan ÇAYIR'ın yaptığı "Timpanoplasti Yaşlı Hastalarda Etkili midir? Fasya ve Perikondrium Greftlerinin Karşılaştırılması " başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-09 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			

- Karar 2019/03-10:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı "Yenidoğanlarda Tarama Ahr Sonuçlarını Etkileyen Bölgesel Risk Faktörlerinin İncelenmesi: Retrospektif Analiz" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-10 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-11:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı "Pfaba Sendromunda Yeni Öngörücü Parametreler: Nötrofil Lenfosit Oranı ve Trombosit Lenfosit Oranı" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-11 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-12:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Serkan KAYABAŞI'nın yaptığı "Ani Sensorinöral İşitme Kaybı Olan Hastalarda Etiyoloji ve Prognozda Depresyon, Stres ve Anksiyetenin Rolü: DASS-42 Ölçeği ile Korelasyon" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-12 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-13:** Yürütücülüğünü Murat ŞEREMET'in yaptığı "Oyun Tasarımına Dayalı Çevre Eğitimi Etkinliklerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-13 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-14:** Yürütücülüğünü Veyis KILIÇ'ın yaptığı "Öğretmenlerin Sosyal Ağ Kullanımı ve Verimliliğine Etkileri" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-14 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-15:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Eren YÜKSEL'in yaptığı "Pilonidal Hastalık ve Malignite Riski" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-15 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-16:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Tuğba KAMALI ARSLANTAS'ın yaptığı "Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Günlük Yaşam Becerilerinin Öğretiminde Öğretim Paketinin Geliştirilmesi ve Etkliliğinin Araştırılması" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-16 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-17:** Yürütücülüğünü Şeyma AKSOY'un yaptığı "Ses Konusundaki Tasarım Temelli Uygulamaların Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Fen Tutumlarına Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-17 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-18:** Yürütücülüğünü Arş. Gör. Dr. Kadriye SAYIN KASAR'ın yaptığı "Oral Antikoagülan Kullanan Hastalarda İlaç Uyumu ve Yaşam Kalitesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-18 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-19:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Uğur GÜRLEVİK'in yaptığı "Nazal Septum Deviasyonu Olan Hastalarda, Oküler Bulguların Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-19 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-20:** Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Uğur GÜRLEVİK'in yaptığı "İzotretinonin Kullanan Hastalarda Göz Bulgularının Araştırılması" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-20 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.
- Karar 2019/03-21:** Yürütücülüğünü Arş. Gör. Dr. Kadriye SAYIN KASAR'ın yaptığı "Hemsirelik Öğrencilerinde Manevi Bakım Verme; Ülkenin Batı ve İç Anadolu Bölgesi Örneği" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-21 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-22: Yürütücülüğünü Arş. Gör. Dr. Kadriye SAYIN KASAR'ın yaptığı "Diyabetli Bireylerde Ayak Bakım Davranışlarının İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-22 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-23: Yürütücülüğünü Muhammet Zafer SOM'un yaptığı "Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları ile Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Arasındaki İlişki" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-23 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-24: Yürütücülüğünü Fadim Büşra KELEŞ'in yaptığı "Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Türkiye'de Kültürlenme Düzeyleri, Kültürleşme Stresleri ve Kolektif Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-24 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-25: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Emin SÜEL'in yaptığı "3-6 Yaş Arası Erkek ve Kız Çocuklarına Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oynatılan Oyunların Psikomotor Gelişim Farklılıklarının İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-25 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-26: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Emin SÜEL'in yaptığı "2. Lig Voleybol Oyuncularının Beslenme Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-26 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olmadığına, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-27: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Celal KARACA'nın yaptığı "Ters Yüzme Öğrenme Modelinin Öğrenme Kalıcılığına Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-27 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-28: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Tarık YILMAZ'ın yaptığı "Birinci Basamağa Herhangi Bir Nedenle Başvuran Hastada Biosensör Aracılığı ile Beyin Dalgalarının Değişiminin Analizi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-28 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-29: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Eren YÜKSEL'in yaptığı "Akut Apandisit Nedeniyle Apendektomi Yapılan Hastaların Demografik Özelliklerinin, Laboratuvar/Radyolojik Tetkik Sonuçlarının ve Histopatolojik İncelemelerinin Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-29 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-30: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Eren YÜKSEL'in yaptığı "Tiroidektomi Yapılan Hastaların Cerrahi Operasyon Materyallerinin Histopatolojik İncelemelerinin Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-30 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-31: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Eren YÜKSEL'in yaptığı "Rekürren Pilonidal Hastalıkta Kristalize Fenol Tedavisinin Etkinliğinin Retrospektif Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-31 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-32: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Derya IŞIKLAR ÖZBERK'in yaptığı "Aile Sağlığı Merkezi Çalışanlarının Organ Nakline Yönelik Bilgi Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-32 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-33: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Güler DURU AŞİRET'in yaptığı "Müzik Terapisinin İnmeli Hastalara Bakım Verenlerin Depresyon, Bakım Yükü ve Bakım Memnuniyeti Üzerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-33 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-34: Yürütücülüğünü Seda ŞAHAN ÖZER'in yaptığı "Öğretmenlerin Öğretim Dışı Mesleki İş Yüklerinin Öğretime Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-34 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-35: Yürütücülüğünü Reyhan MANAV'ın yaptığı "Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ve Zorunlu Üyelik Konya Örneği" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-35 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olmadığına, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-36: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Eren YÜKSEL'in yaptığı "Kolesistektomi Materyallerinin Histopatolojik İncelemelerinin Retrospektif Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-36 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-37: Yürütücülüğünü Özge GÜRLEVİK'in yaptığı "Siyasal Tercihlerde Seçmenleri Etkileyen Faktörler, Aksaray İli Örneği" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-37 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-38: Yürütücülüğünü Mürüvvet DEMİRCİ'nin yaptığı "İntiharı Önlemede İnanç Faktörü" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-38 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-39: Yürütücülüğünü Mustafa Anıl BÜLBÜL'ün yaptığı "Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Uygulamaya İlişkin Görüşleri" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-39 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-40: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Önder İŞLEK'in yaptığı "Görme Engelli Bireylere Matematik, Fen ve Coğrafya Derslerinin Öğretiminde Dokunsal Materyal Kullanımının Etkililiğinin Belirlenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-40 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-41: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÖZKAN'ın yaptığı "Periferik Arter Hastalığında Psoas Kası/Vertebra Korpus Oranının Hastalık Ciddiyeti İle İlişkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-41 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-42: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Kaan YÜCEL'in yaptığı "Youtube'da Kranial Sinirlerin Anatomisi ile İlgili Videoların İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-42 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-43: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Kaan YÜCEL'in yaptığı "Instagram'da Anatomi Etiketleriyle İçerik Analizi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-43 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-44: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Kaan YÜCEL'in yaptığı "Anatomi Eğitiminde Sosyal Medya ve Instagram Kullanımı" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-44 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-45: Yürütücülüğünü Mustafa ÇAPRAZ'ın yaptığı "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Metin Olarak Şiirin Kullanımı" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-45 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-46: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Refik TURAN'ın yaptığı "2017 İlkokul ve Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Aksaray İli Örneği)" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-46 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-47: Yürütücülüğünü İhsan KUZUCU'nun yaptığı "Ameliyat Öncesi Anksiyetenin Uyanma Sonrası Acil Ajitasyona Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-47 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-48: Yürütücülüğünü Onur KARACA'nın yaptığı "Yoğun Bakımda İntihar Amaçlı İlaç İçen Hastaların Retrospektif Olarak İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-48 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-49: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Sinem SOMUNOĞLU İKİNCİ'nin yaptığı "Hastane Çalışanlarının Bilgi Güvenliği Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-49 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-50: Yürütücülüğünü Aşkın YERDEN'in yaptığı "Sedanter Adolesanlarda Tekrarlı Sprint ve İnterval Antrenmanlarının Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelerle Öz Yeterliliğe Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-50 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-51: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Derya IŞIKLAR ÖZBERK'in yaptığı "Birinci Basamakta Koleraktal Kanserlerden Korunma ve Erken Tanıda Sağlık İnançlarının Tarama Testi Yaptırmaya Etkisi, Gaitada Gizli Kan Testi Uygulanabilirliği ve Test Sonuçları" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-51 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-52: Yürütücülüğünü Cemile KÜTMEÇ YILMAZ'ın yaptığı "Hastanede Yatan Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı Olan Bireylerde Dispne Şiddeti ve Konfor Düzeyi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-52 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-53: Yürütücülüğünü Efe Numan CAN'ın yaptığı "Olumlu ve Olumsuz Mesaj Stratejileri Bağlamında Siyasi Liderin Seçmen Davranışları Üzerine Etkisi: 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Örneği" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-53 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olmadığına, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-54: Yürütücülüğünü İsmail ÇETİNKAYA'nın yaptığı "Düşünce Deneyi Etkinliklerinin 8. Sınıf Öğrencilerinin Basit Makineler Ünitesi Kavramsal Anlamalarına Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-54 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-55: Yürütücülüğünü Cemile KÜTMEÇ YILMAZ'ın yaptığı "Kronik Hastalığı Olan Bireylerin Spiritüel İyi Oluş Düzeyinin Kronik Hastalığa Uyuma Etkisi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-55 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-56: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı "Akne Rosacea Hastalarında Psikiyatrik Ölçeklerin ve Uyku Kalite Düzeyinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-56 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-57: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı "Seboreik Dermatit Hastalarında Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-57 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-58: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı "Kronik Telogen Effluvium ile Gelen Hastaların Laboratuvar Bulgularının Retrospektif Analizi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-58 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-59: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı "Psoriasis Hastalarında Göz Bulgularının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-59 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-60: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı "Akne Rosacea Hastalarında Göz Bulgularının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-60 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-61: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Emel BAHADIR YILMAZ'ın yaptığı "Göğüs Hastahkları Servisinde Yatan Hastalarda Anksiyete, Uyku, Ağrı, Dispne ve Yorgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-61 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-62: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Emel BAHADIR YILMAZ'ın yaptığı "Lise Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik ve Problem Çözme Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-62 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-63: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi İlknur GÖKŞİN'in yaptığı "Kadınların Servikal Kanserin Erken Tanısına Yönelik Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-63 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-64: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi İlknur GÖKŞİN'in yaptığı "Primipar Gebelerin Doğum Korkusu ve Emzirme Özyeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-64 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-65: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi İlknur GÖKŞİN'in yaptığı "Doğum Sonu Dönemdeki Kadınların Aile Planlamasına Yönelik Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-65 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-66: Yürütücülüğünü Doç. Dr. İbrahim ŞAHİN'in yaptığı "Siklet Spor Yapan Bireylerde Kilo Düşme Yöntemleri ve Etkilerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-66 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-67: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÖZKAN'ın yaptığı "Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hastalarda Sarkopeninin Değerlendirilmesinde Psoas Kası Alanı; Dansitesi ve Psoas/Lomber Vertebra Oranının Kullanımı" başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-67 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 43097367-000-E.10160
Konu : Mürüvvet DEMİRCİ'nin Talebi

15/05/2019

Sn: Mürüvvet DEMİRCİ
Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Aksaray Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, tezli yüksek lisans programı öğrencisi Mürüvvet DEMİRCİ'nin yürütmekte olduğu tez çalışmasına yardımcı olunması talebiyle ilgili 13.05.2019 tarihli ve 45333631-300.E.00000396099 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte gönderilmektedir.

Adı geçen şahsın yürütmekte olduğu tez çalışmasında, ülkemizde her yıl artan intihar vakalarına dikkat çekerek, bu durumun çözümlerinin neler olabileceği ile ilgili araştırma yapabilmesi için kurumunuzca gerekli kolaylığın sağlanması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ali USLANMAZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Yazı Örneği ve Ekleri (21 Sayfa) (Ek konmadı)

DAĞITIM :

Gereği:
Üniversite Rektörlüklerine
Kayseri İl Emniyet Müdürlüğüne
Kayseri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler
İl Müdürlüğü
Kayseri İl Müftülüğüne
Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğüne

Bilgi:
Sn: Mürüvvet DEMİRCİ
Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Nurihas Mah, Hürriyet Cad. Sandal Sok.
No:10/8 Melikgazi /KAYSERİ

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek {lepbt5-QzeYJf-1YUvj+-OTfwcX-89S2D1x0} kodunu yazınız.

Sahibiye Mahallesi Sivas Bulvarı No:1 Kocasinan/Kayseri
Telefon No: (352)221 07 37 Faks No: (352)222 72 00
e-Posta: kayseri@icisleri.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.kayseri.gov.tr>

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Aksaray Üniversitesi Genel Sekreterliği
Personel Daire Başkanlığı Tarih: 19.07.2019
Sayı: 71681210-929.5.00000419773

Sayı : 71681210-929
Konu : Mürüvvet DEMİRCİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalında tezli yüksek lisans öğrencisi Mürüvvet DEMİRCİ'nin tez çalışmasına ilişkin olarak Kayseri Valiliği İl Yaza İşleri Müdürlüğü'nün 17.07.2019 tarihli ve 14172 sayılı yazısı yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN
Rektör

Ek:1

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü

Adres: Adana Yolu Çarşı E-90 Kanyolu 7, Köy Merkez Kınıpsis/68000 AKSARAY

Tel: 0382/288 3152

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden e02262f7-8440-4d7d-a9f6-e605c0ffde52 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için: Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü

Personel Daire Başkanlığı

Fax: 0382/288 2054

WEB: www.aksaray.edu.tr

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Aksaray Üniversitesi Genel Sekreterliği
Personel Daire Başkanlığı Tarih: 26.07.2019
Sayı: 71681210-900-E.00000422394

Sayı : 71681210
Konu : Mürüvvet DEMİRCİ'nin Talebi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kayseri Valiliği İl Yazı İşleri Müdürlüğü'nden alınan 17.07.2019 tarih, E.14172 sayılı ve Mürüvvet DEMİRCİ'nin talebi konulu yazı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Engin DELİGÖZ
Rektör V.

Ek: 2

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü

Adres: AKSARAY ÜNİVERSİTESİ PERSONEL DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Tel: 0382 289 2054

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr/apb/giden-c0f682ac-8bf1-47e0-8636-912b4d9b4d74> kodu ile erişebilirsiniz.

Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

Fax: 0382 289 2054

WEB: www.aksaray.edu.tr